

PKK’de Kadın Olmak

—

Nejdet BULDAN

İÇİNDEKİLER

Önsöz	5
Neval	13
Pelin	37
Batufa	53
Aryen	61
Hêvî	77
Rozerîn	85
Hêlîn	95
Gûlbahar	101
İpek	109
Aysel	117

Önsöz

En uçtakiler olarak tanımlıyorum onları. Yaşamın ve mücadelenin acımasızlığında, bu acımasızlığın “zarif” olanlara yaptığı etkiyi merak ediyordum. Kadınların kimlik arayışlarında çokça tartışıldığı bir ortam ve dönemde en uçtakileri merak ediyordum. Sanırım onlarla ilgili çok konuşulup haklarında yerli yersiz, haklı haksız çokça yazılıp çizilmesiydi beni böyle bir çalışmaya sürükleyen. Kimler neler söylemedi ki onlarla ilgili? Bazen göklerde gezdirildiler, bazen bir toplum ve bir cins için en aşağılık sıfatlarla tanımlandılar. Çoğu zaman da gıyaplarında olmak üzere; gerek lehlerinde gerekse aleyhlerinde olsun, hep en uç saldırı ve övgülere konu oldular. Ben, yüz yüze kendileri anlatsınlar istedim.

Kürtler’in sürdürdüğü mücadelede yükün ağırlığını en çok kadınların çektiğine inananlardanım. Bu saptamam sadece savaşıyan kadınlar için değil elbette. Oğlunu, kızını, kocasını, kardeşini, sevgilisini, nişanlısını, duygularını, hayallerini hatta kadınlıklarını şu veya bu şekilde kaybeden kadınları çok tanıdım. Erkek duygularıyla onların duygularının bir olmadığını, onların konuya daha yüreklice baktıklarını anladığımı sanıyorum. Erkeklerin politik veya başka kaygılarla gizledikleri düşüncelerini, onların “kadınca” saklama alışkanlıklarını da doğal karşıladım. Bu karakterlerini erkek egemen toplumdan geldiklerine yorumlayanlar çoğunlukta olacak elbet. Köyünü, kentini, işini, mesleğini, ailesini, okulunu, mutfağını, bahçesini, tarlasını, geleceğini, kadınlığını kaybedenler, her ne kadar bunlarla beraber belki eziyet ve kötü anılarını kaybetmiş olsalar da.

“Erkekçe” bir coğrafyada dağa çıkanlar, istedikleri kadar kendilerini kutsal bir davaya adadıklarını sansınlar veya bir kesime göre öyle kabul görsünler; sonuçta başkaları bir tür veya belli bir süre için “kaybolduklarını” kabul ediyorlar. En çok sorgulanması gereken taraf ise

“kadın özgürlüğü” için mi yoksa ülkelerinin özgürlüğü için mi dağa çıktıklarıydı. Savaşan, yaralanan, öldüren, teslim olan, itirafçı olan bir cümle erkeklerin, ya kendilerini ifade etme olanakları vardı; ya da birileri onların adına onları ifade edebiliyordu. Kadınlar ise bundan yoksundu.

Toplumun en suskun kesiminden gelen kadınların dağa çıkmaları, aslında Ortadoğu coğrafyasında tüm değerleri alt üst eden bir bombaydı. Sonuçta onlar ve bağlı oldukları değerler mi alt üst oldu, yoksa acımasız bir coğrafya ve onların ceberrut sistemleri mi? Elbette bunun yanıtını önümüzdeki yıllarda bu coğrafyanın her kesimiyle ilgili araştırmacılar ve tarihçiler verecek. Bazen kutsal, bazen aşağılık olarak anılıyorlardı. Erkek egemen bir sahada telsizlerle karşılıklı yapılan küfürler bile doğrudan onlara dokunuyordu.

Savaşanların tamamı “hain terörist” olarak tanımlandı bir kesimce. Yıllar boyu apoletli bir rejimin belden aşağı psikolojik savaş aracı oldular bir de. “Hain terörist” suçlamaları onların düşüncelerine bir yakıştırmaydı; bir de cinsiyetlerine yapılan ahlak dışı saldırılar vardı. Bir kesime göre ise “özgürlük savaşçılarıydılar”.

Peki ya ayrılanlar? Haklarındaki yargılar yer değiştirmişti. Onları ayrıldıkları ana kadar yere göğe sığdıramayan örgütlerine göre “hain” ve “düşkün” oldular. Daha önce hain diyenlerle aynı noktaya gelindi yani. Çektikleri eziyet, aşağılanma, işkence (açıkça söylemeseler de işkenceciler ve yöneticileri tarafından yapılan tecavüz ve cinsel taciz), açlık ve aklınıza gelebilecek her tür tehlike ve zorluk cabası. Sonuçta ne İsa’ya yarandılar, ne Muhammed’e. Peki özlerine, kadınlıklarına dönebildiler mi? Ben bu soruya da yanıt aradım.

Avrupa’da PKK’dan ayrılan kadınlar oldukça fazla. Kadro olarak halk arasında örgütlenme yaparken ayrılanlar, ya da dağda savaşçı iken silahını bırakıp gelenler. Onlardan bir kısmına aşağıda sıraladığım soruları sordum. Doğal olarak bazıları çok çarpıcı açıklamalar yaptı, bazıları da anlatamadılar. Açıklama yapanların da, anlatmayanların da kendilerine göre haklı nedenleri vardı. Bana düşen ise, her iki kesimin anlattıklarını sabırla ve saygıyla dinlemektir. Bazen anlattıklarından hareketle yeni sorular da çıkıyordu ortaya. Ama ana sorularım şunlardı:

Sizi kısaca tanıyalım. Nerede doğup büyüdüünüz? Nasıl bir eğitim aldınız? Nasıl bir aileden geliyorsunuz?

PKK saflarına ne zaman ve hangi gerekçelerle katıldınız? Siyasal, sosyal, kültürel nedenlerin yanı sıra, cinsiyet sorunu da bu kararınızda rol oynadı mı?

Mücadeleye katıldığınız ilk dönemler neler hissettiniz? Duygularınızı bizimle paylaşır mısınız?

Mücadele içindeyken, partinin amaçlarınıza uygun olmadığını düşündüğünüz anlar oldu

mu? Bundan vazgeçmek istediğiniz anlar oldu mu?

Cinsiyetinizden ötürü arkadaşlarınız ya da parti yöneticileriniz tarafından dışlandığınız, eleştirildiğiniz oldu mu? (Olduysa neler oldu? Olmadıysa, başkalarının bu konuda suçlandığı ya da cezalandırıldığı oldu mu?)

Aşk ve Kürt kadınının özgürlük arayışını nasıl yorumluyorsunuz?

Parti yöneticilerinizin, özellikle de parti genel başkanınızın bu konuları çarpıttığı ve kendisi için kullandığı yönünde eleştiriler var, nasıl değerlendiriyorsunuz?

Partide ne kadar süre kaldınız ve neden ayrıldınız?

Geriye dönüp baktığınızda neler hissediyorsunuz?

Önceden anlaştığım üzere, anlattıklarını yazıya döküp kendilerine verdim. Eklemek istediklerini eklediler, çıkarmak istediklerini çıkardılar. Yazılanlar, konuşanların oluru alınarak yazıldı. Gerçek isimleriyle, parti içindeki isimleri veya kendilerine bulacakları yeni kod adlarla kendilerini ifade etme seçimini de onlara bıraktım. Sadece çok zor ve anlaşılmasız olan örgüt dilini, anlaşılır hale getirmektir benim görevim. Çünkü geldikleri örgütün kendine özgü kalıplaşmış bir dili (daha çok Türkçe) var. Bu çalışma hazırlandığında, kimileri örgütlerinden ayrılışlarının ikinci üçüncü yılındaydılar. Kimileri bildiklerine ek olarak üçüncü, dördüncü dili öğrenmişlerdi. Ama örgüt dilinin etkisinden de kurtulamamışlardı. Türkçe ve Kürtçe'nin hiç bir aksanında olmayan, sadece onların dillendirdiği bir tür. Bunun tercümesine isterseniz garip bir Türkçe'den Türkçe'ye çeviri deyin, isterseniz yeniden düzenleme. Enteresandır, sadece bir tanesi Kürtçe anlattı, hem de en akıcı Kürtçeyle, ben de söylediklerini Türkçe'ye çevirdim.

Okuyucuya yabancı olan yer ve insan isimleriyle örgüt terminolojisini içeren söylemlerin açıklamasını yapmaya çalıştım. Bunu yaparken de, o örgütte uzun yıllar yöneticilik/askerlik yapmış kadın/erkek arkadaşlarımızın inkar edilemez yardımlarını da belirtmeliyim. Her biri sanki canlı arşiv olan insanlarımız.

Onaylar veya onaylamayız ama unutulmaması gereken, bu insanların iki alanda da olağanüstü bir cesaret göstermiş olmalarıdır.

Birincisi, en kalın bıyıklıların bile kendilerini inkar ettikleri, çoğu kadınların çarşıya bile çıkmaya korktukları bir coğrafyada ve dönemde onlar savaşa gittiler. Savaşan, yaralanan, yakalanan, kaybolan, öldürülen kadınlarla ilgili herhangi doğru bir istatistik yok. Çünkü özellikle başta ayrıldıkları ülkelerde olmak üzere, zaten pek fazla kayda değer değillerdi. Türkiye devletinin bu konuda doğru bir sayı vermesi şimdilik olanaksız. Hele “psikolojik savaş” abartmalarının doğru olmadığını vurgulamaya gerek var mı? Ayrıca halk arasında

“tohumuna para mı verdim” veya daha kibarı olan “bana sayıyla mı verdiler” sözlerini doğrulatacak bir genel politikayı da göz ardı edemeyiz. Kendi örgütleri için ise onlar sadece bir silahtı, bir savaş malzemesiydi. Malzemenin kaybının ise savaşta, operasyonda, parti yaşamında, arkadaşlarıyla ilişkide, eğitimlerde o kadar önemi ve haddi hesabı yoktu.

İkincisi, ileriki sayfalarda okuduklarınızı anlatmak da başka bir cesaret isteyen işti. Ayrıldıkları örgütün tehlikesi, namus ve aile kavramlarının kıldan ince olduğu bir ortam, evlenmemiş ise gelecekte yapılacak sorgular, evli ise eşine ve çocuklarına karşı olan sorumlulukları.... Ve daha bir çok neden. Tüm bunları göze alıp gördüklerine ve yaşadıklarına, tanık olduklarının bir kısmını, örtülü olsa bile anlatmaları önemli bir yüreklilik isterdi. Kısacası silahlı bir örgüte girmek ve savaşmak bir cesaret örneği ise, bu örgütten ayrılıp onu kısaca da olsa değerlendirebilmek, konuşabilmek ise daha büyük bir cesaret gerektiriyor.

En kabadayı ve kalın bıyıklıların verdikleri savaşı, hatta milliyetlerini inkar ettikleri bir mücadelede, dağa çıkmak zaten başlı başına önemli bir yüreklilikti. Yani savaşçı olmakla da ölüme yaklaştılar, örgütten ayrılmakla da. Bunu becerenlerin, örgütlerinden ayrılırsalar da, daha da cesaretli davranmaları olağan değil mi?

Görüştüğüm kadınların tamamı, örgütlerinden ayrılma gerekçelerinin en başında, genel başkanlarının ve yöneticilerinin onların deyimiyle “teslimiyet” içinde olduklarını özellikle vurguladılar. İçlerinden sadece iki tanesi çok önceleri, yani genel başkanları henüz yakalanmadan partiden ayrılmıştı. Tam bu görüşmeler yapılırken çıkarılan “eve dönüş” yasasına, eski arkadaşlarının hiç itibar etmedikleri de dikkate alınmalıdır.

Partilerinden ayrılanların gittikleri veya kalmak zorunda oldukları yerler de önemli.

Kimi, sessizce ülkelerindeki evine döndü; bir başka deyişle bir tür “topluma kazandırıldılar”. Bunlardan birçoğunu tanıyorum, ama yeniden huzurlarını bozmak istemedim.

Kimi (ayrılanların çoğunluğu), Kürdistan’ın güneyindeki iki büyük partiye sığındı. Hâlâ orada kendilerine tahsis edilen kurumlarda sonlarını bekleyenlerle, oraya yerleşip evlenenler var. Onlarla da bağlantım vardı, ama bu çalışmanın dışında bırakmayı uygun buldum.

Kimileri de, Avrupa’ya yerleştiler; ki, okuyacaklarınız onlara ait. Eski Sovyet cumhuriyetlerinden, Kürdistan’ın doğusundan, güneyinden ve kuzeybatısından olup da ayrılanlarla ilgili elimizde sağlam veriler yok. Görüştüğüm kadınlardan birinin evlenme günü belirlenmişti; düğün hazırlıkları yapıyordu; ikisi henüz bekardı; diğerlerinin tamamı kendileri gibi eski gerilla olan arkadaşlarıyla evlenmişti; ikisinin birer çocuğu vardı. Bir tanesi benimle

görüşti; ama bir kaç ay sonra yayınlanmasını istemediğini söyleyince, bu çalışmada yer vermedim. PKK'ye sadece Kürtler değil Türkler, Almanlar da katılmıştı. Alman ve Türk eski kadın gerillalarla da konuştum. Ancak onların anlattıkları her ne kadar okuyacaklarınızdan daha ilginç olsa da; yayımlanmasını ve bilinmesini şimdilik istemediler.

Bir erkeğin kadınlarla “kadınca” sorunlar üzerine konuşmasının zor olacağını bile bile görüştüm. Bu benim için bir dezavantajdı. Örgütlerinin işleyiş ve eğitimlerini, savaş ve propoganda yöntemlerini bilmem ise bir avantajımdı. Sonuçta hangisinin ağır bastığını da okuyucuya bırakıyorum.

Kadın kutsal ise öldürülenler, yaralananlar, yakalananlar, işkence ve tecavüz edilenler, ayrılanlar, hâlâ dağda olanlar ve bunların tüm değerleri benim için daha da kutsaldır. Hele kendi arkadaşları tarafından, gene onların anlatımıyla “taşaltı” edilenler, yani “infaz” edilenler kutsal bir dram. Ben, bir baba, bir eş, bir Kürt olarak bu acıyı iliklerimde hisettim.

Beni böyle bir çalışmaya iten nedenlerden biri de, kötü (!) bir alışkanlığımdır. Eskiden beri en çok yiğitlik taslayanlarda korkaklığı, en çok dindar görünenlerde dinin günah saydıklarına bağımlılığı, yurtsever geçinenlerin kaypaklıklarını ve en çok namustan söz edenlerin, namus anlayışlarını merak ederim. Örneğin, daha ortaokul öğrencisi iken köydeki evimize gelen ve benim ortaokul için taa Ankara'lara gittiğimi öğrenen ve sevincini saklamayan ilçe kaymakamı bana, “Kürtlerin Türklüğü” diye bir kitap vermişti. Kürtler'in varlığını inkar eden bu kitap, diyebilirim ki, aksini düşünmem ve bulmam için beni tetikledi. Elbette kaymakam bey başka bir amaçla vermişti; hem de o günkü çocuk aklımla kuşkulandığım, ama gerçek nedenini bulamadığım bir amaçla. Yetiştığım ve şekillendiğim toplumda, bu ve benzeri “en”ler ile ilgili, öyle sözlü, görsel ve yazılı propoganda bombardımanı yapıldı ki evlere şenlik.

Görüştüğüm kadınların anlattıkları, aslında var olanla, bilinenlerin ne denli taban tabana zıt olduğunun başka bir kanıtı. Bir başka deyişle, ayrıldıkları örgütün propogandasında kullanılan ve kimsenin karşı çıkmaya cesaret edemediği ‘resmi görüş’ ile, yaşananların yakıcı gerçekliği arasındaki fark. Ayrılan bin kadınla görüşseydim, bu anlatılanlardan farklı bir tablo çıkmazdı karşınıza. Henüz örgütten ayrılmamış olanlar, öldürülenler, yakalananlar da kendi kendilerine mutlaka bu çerçevede anlatmışlardır, anlatıyorlardır da. Ne var ki, söyledikleri gibi “Kürt halkı henüz bunları duymaya, öğrenmeye hazır değil.” Benim görevim, üzerimize bir karabasan gibi çöken ve hâlâ kimilerince kabul edilen bir dönemin değişik bir boyutuna, kıyısından köşesinden ayna tutmak. Bundan duyulacak rahatsızlık, hiçbir zaman bu halka ve onun değerlerine kaybettirilenlerle boy ölçüşemez.

Anlatılanlar, sadece anlatanlara ait değil. Yaşadıklarını kimselere duyuramadan taşaltı

edilenlerin, taşaltı edildikten çok sonraları evlatlarının akibetini sorabilme gücü olanlara şehit ilan edilenlerin, savaşta hayatlarını kaybedenlerin, en önemlisi de, hâlâ dağda olan kadınların ve nerede olursa olsun örgütünden hâlâ kopmamış çoğunluğun bir gün anlatacaklarıdır. Hikaye olarak okumamak, üzerinde oturup düşünmek gerektiği kanısındayım. Düşünmek için de, ne PKK’li olmaya gerek var, ne de PKK düşmanı. Bence insan olmak yeterlidir.

Anlatılanlar ve anlatılamayanlar üzerine çok şey yazmak mümkün. Ama okuyucunun benim söyleyeceklerimden çok, anlatılanlar üzerine düşünmesini istiyorum.

Ve şekli ne olursa olsun ölen, yaralanan, yakalanan, sakat kalan, örgütüne bağlı veya ondan kopuk olan, zindanlarda kendine göre haklı davanın savunuculuğunu yapan ve onların yakınlarına saygı ve minnetlerimi iletme istiyorum.

Benimle görüşmekle, bana inanıp güvenerek içlerini açmakla onurlandıran, kendilerine yeni bir yaşam seçen değerli kadınlara en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Hepsine uzun, aydınlık ve mutlu bir ömür diliyorum. Elbette yaşananları, kaybedilenleri, o güzelim insanları ve yılları yok saymak olanaksız; en çok da bu anlatılanların bir daha yaşanmamasını istiyorum.

Nejdet Buldan

Ağustos 2004

Almanya

NEVAL

Kadını terazinin bir kefesi yaparken, bundan kadından çok kendisi yararlandı.

Adım Neval, Eleşkirt Ağrılıyım. İlk ve orta öğrenimimi Ağrı’da yaptım. Evde sekiz kardeşlik; beş, kız üç erkek. Ben altıncısıyım. Hepimiz de okuyorduk. Kürdistan koşullarına

göre biraz da ters bir durum vardı. Babam, feodal bir çevreden gelmekle beraber hoşgörölü biriydi. Annem tutucuydu. Bir ağa kıızıydı ve feodaldi, aramızda yoğun bir kuşak çatışması vardı. Kızlar olarak hepimiz okuyorduk, annem kendi ölçülerini bizde yaşatmak istiyordu. Ailede söz sahibi olmanın ve sevilmenin önemli ölçütü derslerde başarılı olmaktı. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Faköltesi’nden, 1992 yılında gerillaya katılmak üzere ayrıldım. Ailem, Kürtlüğü, dili, millî gelenekleri yaşayan, genç kuşağıyla da bunları biraz politize etmiş bir yapıdaydı; şeyhlik yapısından gelmelerine rağmen, dini tutuculuğu kırmışlardı. Bendeki siyasal, ulusal arayışlar lisede gelişmeye başladı.. Yöre açısından katılmamın bir özelliğı de bir kadının ilk defa dağa çıkmış olmasıydı.. . Bu arayışlarım, üniversitede beni PKK ile ilişki kurmaya götürdü.

PKK’den etkilenmemin temel nedeni, Kürdistan’daki ulusal kurtuluş sorununu çözecek en yoğun eylemsel pratiğe sahip olmasıydı. Bu partiye katılmamdaki temel faktör ulusal yandı. Bununla beraber 1820 yaşındaki her genç gibi, ben de insanlığın diğér sosyal, sınıfsal sorunlarına karşı bir ilgi ve duyarlılığı yaşıyordum. Yani kendimi şimdi olduğı gibi o zaman da sosyalist olarak tanımlıyordum. Millî meselenin yanında hiç şüphesiz yakıcılığını en fazla hissettiğim bir husus da kadının, Kürt kadınının toplum içindeki yeri ve yaşadıklarıydı. Ama kadın sorununun tanımlanması, çözümünün ifadesinin sıklığı çoğı defa ikinci planda, ya da diğér sorunlarımızla birlikte olabilir. Bu yıllarda Van önemli ve sıcak bir yerdi. Deyim yerinde ise top tüfek seslerinin şehre ulaştığı bir yerdi. Şehirdeki bazı etkinliklerde de bulunuyordum; bu nedenle bir kaç defa göz altına alındım. Dağa çıkma zamanının belirlenmesinde bunların da etkisi oldu. Yani dağa çıkmam, PKK’ ye katılma gerekçelerim için bunları belirtebilirim.

Van’dan bir grup arkadaşla birlikte Doğubeyazıt üzerinden, Ağrı Dağında bulunan gerillalarla buluşturulduk. Bir süre burada kaldım. Sonra İran sınırını geçmek üzere yola çıkarıldık. Sınırı geçtik, hani sınırı geçmek de “eğilin ya da sessiz olun” komutundan sonra bitmişti; O tarihlerde durum öyleydi. İran’da bulunan arkadaşlar bizi karşıladılar. Burada karşılaştığım bir manzara, belki de PKK içinde karşılaştığım ilk ilginç manzara oluyordu. Parti evinde bulunan kadınların hepsinin başı örtülüydü.. Sorumlu bayanlardan biri bize de bir şeyler vererek başımızı örtmemizi istedi. Kısa bir anda da olsa, kendi içimde bu meselenin değerlendirmesini yapmaya çalıştım. O gün için şu sonuca ulaştım: “Ben Kürdistan için geldim; daha önemli sorunlarımız var; bu tür sorunlara şimdilik takılmamalıyım” diye düşündüm . Mesela Doğubeyazıt köylerinden gelen bayanlar ilk başta başörtüsü takmayı reddettiler. Biz üniversitelerden gelen bayanlar nispeten daha rahat ve belki de ilk kez başımızı

örtüyorduk.Ama bugün değerlendirdiğimde; şu veya bu kaygılar diyerek tam veya hiç doğru bulmadıklarımız konusunda verdiğimiz tavizlerdi. Belki de bir devrimi satan, heder eden sistemin üzerinde yaratıldığı zemin oldu. Bulduğumuz yerden bizi Zagroslar’a pek fazla güçlkle karşılaşmadan aktarabilen fena sayılmayan bir sistem vardı. Burada herkese birer kod isim, gerilla elbisesi ve silah veriyorlardı. Benim de öyle oldu. Örneğin, sorumlu arkadaş hangi kod ismini istediğimi sorunca, Van’da faaliyet yürütürken şehit olan “Berivan” ın adını istiyordum. Bu isimde çok fazla gerilla olduğunu, adımın “Neval” olmasını söyledi ve ben de kabul ettim. Üzerimizde kimlik gibi sivil yaşama ilişkin ne varsa hepsini aldılar. İlk geldiğimiz bölge Cemal Zedayi* arkadaşın sorumlu olduğu alandı. Daha önce edebiyat öğretmeni olan bir arkadaştı, şimdi akıbeti bilinmiyor. İkinci durağımız Harun** arkadaşın sorumlu olduğu yerdi. Buralarda hep ikişer gün dinleniyorduk. En son da Osman Öcalan’ın* sorumlu olduğu Xakurkê** karargahına geldik.

Komutanla oturduk ve “komutan yemeği” yedik. Meşhurdu komutan yemeği. Salça ve yağ. Ekmeğimi bandım, ağzıma götürdüm, baktım salça ve yağ, yiyemedim. Ferhat (Osman Öcalan), müdahale etti:

“Bu yemeği bir daha bulamayabilirsin.”

Geldiğimiz yerler ve üniversitelerle ilgili sorular soruyor, bir yandan da alan ile ilgili bilgi veriyordu. Zorluklarla karşılaşabileceğimizi, ama şaşırمامamızı söylüyordu. Ayrıca bayan arkadaşlar baş örtüsünü doğal karşılamalıdır, şeklinde açıklamalar yaptı.

Erkekler kamplarına, kadınlar da “Şehit Berivan”**** kampına götürüldük. Bu birlik üç takımlık bir kadın gücü, üst yönetimi tamamıyla kadınlardan oluşuyordu. Başımızda “jandarma Dilan”***** diye tanınan bir bayan arkadaşımız vardı.. Onun dışında hepimizin başı örtülüydü. İşin ilginç yanı birliğin yüzde sekseni üniversite kökenliydi. Ondan sonra eğitim çalışması başladı. Bu eğitim yeni katılanlara yönelikti. Biz üniversitelerden geldiğimiz için kadro düzeyinde bir eğitim alıyorduk. Başlıkları belli, klasik bir programdır. Parti tarihi, Kürdistan tarihi, Kürdistan coğrafyası, parti tüzüğü, parti manifestosu, askeri hayat gibi yeni bir savaşçıya ön bilgi düzeyinde giriş eğitimi. Belki de ilk hayal kırıklığımı burada yaşadım. Partinin ve dışarıdan muazzam görünen gerillanın, kadro ya da adayın eğitimi bu kadar yüzeysel olamazdı. Aslında eğitimde söylenenlerin çoğunu hatta daha fazlasını ben buralara ulaşmadan üniversitede okumuş, duymuştum. Burada verilen kafamdaki eğitimden çok partinin kendi doğrularını tekrarlatarak başlıklar ve kurallar şeklinde öğretmesiydi. Aslında üç ay sürmesi lazımdı, fakat o dönem TC’nin çok fazla hava saldırıları olduğundan bu da tamamlanamadı. Bu saldırılar zaman zaman etkili de oluyordu. Temel askeri eğitim olarak

Biksi, kalaşnikof kullanmayı ve bomba atmayı öğrenmiştik. Ben oraya vardıkdan çok kısa bir süre sonra Güney savaşı söylemleri başladı. (bu, 1992de KDP veYNK ile olan savaştı) Fiziki gücü iyi olanları daha çok ön mevzilere kaydirdılar. Yeni savaşçı olmama rağmen ben de onların içindeydim. Doçkanın (uçaksavarın) başında nöbetçi birimindeydim. Düşman olarak peşmergelere karşı mevzilenmiştik. Görüşmelerin sürdüğü, nasıl sonuçlanacağını belli olmadığı söyleniyordu.

Bir gün ansızın savaş başladı ve kendimizi de içinde bulduk. Çok uzun sürdü. Türk devleti, KDP ve Yekiti'ye karşı savaşıyorduk. Uçak saldırıları çok yoğundu. Şimdi daha iyi anlıyorum; insan sonuçlarını bilmeden daha çok korkması gerektiğini de bilemiyor. Ben uçak bombalarının yarattığı sonuçları görünceye kadar bunlardan hiç çekinmeden kuryeliğimi sürdürüyor, eğilmeden gidip geliyordum. Bunu şunun için söylüyorum; biz biraz da can vere vere bu işi öğrendik. Bu savaşın nedeni, Körfez Savaşı sonrasında PKK'nin o alana yerleşip hakimiyet kurma planlarıydı. Güneyin içlerine doğru, kamplar, kurulmuştu. Bunu daha ileri götürmek istiyordu. O zaman da, şimdi de, PKK, hiç bir zaman buna "KDP veya YNK'ye karşı savaş" dememiştir. Emperyalizm ve sömürgecilerin destek verdiği, adı KDP, YNK olan güçlere karşı savaşıyoruz denmiştir. Onları bir Kürt gücü olarak değil yukarıda saydığım güçlerin temsilcisi, uzantısı olarak görmüştür. Sürekli işlenen bir konudur bu, "biz Kürtlere karşı değil, emperyalistlerin ve sömürgecilerin buradaki uzantılarına karşı savaşıyoruz" denmiştir. Bu güçlere (KDPYNK) vurmak, gericiliğe vuraktır, YNK'ye vurmak, İngiliz emperyalizmine, KDP'ye vurmak ise bölge gericiliğine ve diğer sömürgecilere vuraktır mantığıyla hareket edilmiştir. Tüm eğitim çalışmaları bunun üzerine kurulmuştur. 1992 savaşından itibaren çok iyi bildiğim eğitimlerde KDP ve YNK güçlerinin düşman olarak görülmesinin gereği üzerinde duruluyordu. Bu güçlere karşı verilen savaşındaki başarısızlıklar, her zaman gerillanın bu güçleri düşman olarak görmemesine bağlanmıştır. Bu iki parti, soyut kavramlar olarak öğretiliyordu.

PKK'ye katılmadan önce, Kürdistan tarihi üzerine okuduklarımız ve tartışmalarımız olmuştu. PKK içinde bulunduğum uzun süre içinde, gerçek anlamda Kürdistan tarihi adıyla bir dersi ne duydum, ne de gördüm. Bu yüzden bu konuda oralarda okutulan herhangi bir kitap adı da veremiyorum. O adla verilen dersler de, ya boş geçmiştir, ya da arkadaşlar hep uyumuşlardır ders boyunca. Çünkü derse gereken önem ve ciddiyetle yaklaşılmıyordu. İlk yaralanmalara da, ölümlere de güney savaşında tanık oldum. İnsan çok etkileniyor; sonra zamanla alışıyor. Bu alışkanlık bir duygusuzluk değil. Ne kadar korkunç olursa olsun, bir şeyi hep duymak ve görmek insanda kanıksama yaratır. Çünkü bir yılda bazen tanıdıklarının

neredeyse yarısı şehit düşüyor, yaralanıyor.

Yirmi bir veya yirmi iki gün sürdü Güney savaşı. Bir gün anlaşmaya varıldı dediler (tarihini hatırlamıyorum). Bütün mevzilere birliklere bulundukları yerleri bırakıp toplanmaları talimatı verildi. Yeterince bir izahat da yoktu. Birçok birlik ve arkadaş protesto ediyor, karşı çıkıyordu. “Şehitlerimiz var, mevzilerimizi bırakıp aşağı inmeyeceğiz” diyorlardı. Kadınlar olarak protestolarımızı cihazla Ferhat arkadaşına ilettik. Ferhat da bu savaşı yürüten üç karargahın (Haftanın, Çukurca ve Xakurkê Karargahlarının) durumunu açık bir şekilde cihazla bizlere anlattı. Haftanın dışında herkesin bunu kabul ettiğini söylüyordu. Haftanın komutanı olan Cemal* arkadaşın kabul etmediği, provokasyon yaptığı söyleniyordu. Neticede hepimiz kararlara uyarak, Ferhat’ın komutasındaki ilk ve son savaşı bırakmıştık. Düzenlemeler yapılacaktı, gücün büyük bir bölümü Zelê’ye** aktarılacak, az bir kısım da Xakurkê’de kalacaktı. YNK’nin onay verdiği iki noktada kalınacaktı. Bunlar anlaşmanın gerekleriydi, iki takımlık güç dışında hepimiz Zelê’ye arabalarla gönderildik. Yolda bazı kentlerde duruyorduk, herkes bize bakıyordu, herkes bir şeylerin kaybedildiğinin farkındaydı. Kürtler arası savaş hiç hoşuma gitmese de bu tarzda bir yenilgi gururumu incitiyordu. Mesela bizi bir cami avlusunda toplamışlardı; halktan bize yardım yapılması için anons yapılmıştı. Çok ağırıma gitmişti. Ve sonunda Yekiti’nin eskiden kullandığı Zelê’deki bir kamp sahasına geldik. Birkaç eski ve boş ev vardı ama, bizim hiçbir şeyimiz yoktu. En büyük sorunumuz da ekmekti. Haftanın’dan gelen büyük bir yaralı, hasta ve evine gitmek isteyen güç vardı. Çok vahim bir tabloydu. O dönem Öcalan’ın yaptığı bir değerlendirme var: Yapılan yanlış da olsa, zehir de olsa bundan sonra yapılacaklarla bu süreci atlatabiliriz, diyordu.. O açlık ve sefalet içinde eğitim, kadro çalışması başlatıldı. Askeri hal bitmişti. Haftanın, Çukurca, Xakurkê çelişkileri vardı. FerhatCemal çelişkileri, Küçük güneyli savaşçılarla kuzeyli savaşçılar arasında çelişkiler vardı. Tabii ki, bu sürecin tüm yanları ile değerlendirilmesi uzun bir konu. Bu karmaşık kampa medyanın ilgisi de başlamıştı. İngiltere’den, Almanya’dan, Türkiye’den gazeteciler geliyor, görüşmek istiyorlar. Siyasi görüşmeler olarak İran’la, Yekiti’yle ilişkiler var. Bu yoğunluğun içinde bir “Kadın Konferansı” hazırlıklarımız var.

1992’nin sonu 1993ün başında yapılan ilk kadın konferansıdır. Fakat bu konferans yapıldıktan sonra, A. Öcalan tarafından bir bütün olarak, Zelê pratiği ile birlikte yapılan antlaşma dahil herşey tasfiyecilik olarak nitelendirilip reddedildi. Bu konferansı anlatmadan önce şunu belirteyim: Benim için, bu sürece kadar tanık olduğum, katıldığım, tartıştığımız özel bir kadın çalışması yoktur. Biz de sadece genelin bir parçasıydık. Belki doğrusu da buydu. Bu konferans, PKK’nin ilk özgün kadın çalışmasıdır. Aslında kadının kendi

özgünlüğü içinde de ifade etmesi elbette gerekir; ama, ne yazık ki bizde bu genel doğru çok çarpık ele alındığından amacının dışına çıktı. Hatta bugün giderek devrimimizin karşısına hizmet eder hale getirildi. Bu olumsuz gelişim ya da şekillenme biraz da bu toplantı ile başladı diye düşünüyorum. Bunu söylerken şüphesiz olumlu bazı yanlarının da olduğunu reddetmiyorum. Bu kongrede PKK kadın kadrolarının dışında güneyden, İran'dan, Türkiye'den gelen kadın dernek temsilcileri de vardı, bu yönü güzeldi. Mesela, divanda Süleymaniye kadın derneklerinden birinin başkanı da vardı. Delege olmama rağmen oturumlara katılamadım, pratik; güçlükler ve sorunlarla ilgileniyordum. Çünkü konferans öncesi yönetim görevine getirilmiştim. Bazı tartışmalara katılmışım. Kadınların yaptığı en uzun, en kapsamlı kongreydi aslında. Kadın birlikleri nasıl örgütlendirilecek? Askeri sahada, siyasi sahada (Avrupa ve metropollerde) kadın örgütlenmeleri ve çalışmaları.... Derneklerde kadın çalışmaları... Partide kadın örgütlenmesi gibi başlıklardı hatırladığım kadarıyla. En ilginç de küçük güneyden bir bayan arkadaşın önerisiydi: “Bayanlar, özellikle gazi bayanlar evlenebilmeli” demişti. Bu öneri de kongrede “tasfiyecilik” olarak mahkum edilmişti. Bu durum, bütün küçük güneyli bayanların bir günahı olarak bizlere yansıtıldı. Bu, konferansın bir özelliği de tek erkek delege olarak Osman Öcalan'ın katılmasıdır. Bu Zelê sürecinin en temel sorunlarından birisi A. Öcalan ile O. Öcalan'ın karşı karşıya gelişidir. Aslında Ferhat, cesur bir çıkışın başlangıcını yaptı; fakat sonunu getiremedi. Getiremezdi de. Sonunda Ferhat tutuklandı, infazı yapılmayan bir idam cezasına çarptırıldı. Ferhat açısından bu süreç 6. Kongreye* kadar devam etti.

Zelê'deki bu toplantıdan sonra ben, Yüksekova kitle faaliyetlerinde çalışmak üzere Zagros Eyaletine** gönderildim. Ben gerilla olarak kalmak istiyordum, kitle çalışmalarına ilgim yoktu. Bu nedenle göreve itiraz ettim, zaten kitle çalışmaları bir tür geri hizmet olarak kabul ediliyordu. Zagros'taki gerilla birliklerinde görevlendirildim. Ve aynı yıl Öcalan'ın talimatıyla bir “Kadın Ordulaşması” gündeme geldi. PKK'ye kadının katılımı, kuruluş dönemine kadar inse de, niceliksel artış 1990 sonrasıdır. Kadın özelinde dağdaki ilk kapsamlı çalışma da, 1993'ün sonunda bu talimatla başladı.

Bu talimatla pratik alanda kendi başına, bağımsız hareket eden ilk iki kadın birliği kuruldu. Zagros'taki ilk bağımsız kadın birliğinin komutasına ben getirildim. Botan'dakinin de Sozdar (Nuriye Kesbir)* arkadaştı. Bu birliğimiz üç takımdan oluşan bir bölüktü. Bölük komutanı, üç tane de takım komutanı bu birliğin yönetimi idi. Hiyerarşik olarak hem eyaletin parti sorumlusuna, hem de A.Öcalan'a bağlı düzenlenen bu birliklerin yapısı sonradan sayıları da artarak büyük işleyiş sorunlarına, erkek kadın çatışmalarına neden oldu. Bu, hâlâ

devam ediyor. Bu tarihten sonra netleşen, etkinliğini giderek her gün arttıran bir husus da kadın konusunda tek söz ve karar sahibi gücün Öcalan olmaya başlamasıdır. Net olan tek şey, tüm kadın çalışmalarının merkezde Öcalan'a bağlı olmasıdır.

Benim için bu birlik çalışması ve görevi 1995'e kadar Zagros'ta sürdü. Bu süreçte savaşa aktif olarak katıldım ve savaş tecrübesi edindim. Hem birey olarak hem de komutan olarak yeteneklerimi geliştirmeye çalıştım. Bu tarihten itibaren yapay ve kadının yararına olmayan çok bilinçlice başlatılan parti içi kadınerkek çatışmasından mümkün olduğunca uzak durmaya çalıştım. Bu süreçte erkek arkadaşlarımızın epey katkılarını aldım. Bana göre kadın; ulusal sorunun çözümüne ne denli katılırsa, o denli gelişebilir. Yani ulusal sorunun çözümü dışında bir kadın gelişmesi düşünülemez. Kadın ulusal mücadelenin askeri ve siyasi çalışmalarına ne denli katılırsa o denli gelişebilir diyorum. Bende, erkekle birebir zıtlasma düşüncesi hiç gelişmedi, olmadı. Katılırken de kadın sorununu birinci plana koymadım. Ulusal sorunun çözümünü önüme hedef olarak koymuştum. Savaşın ihtiyacı neyi gerektiriyorsa o yapılıyordu bizim bulunduğumuz alanda. Yani örneğin, ben hem kadın hem de komutandım; savaşta şu kadar erkek şu kadar kadının benim emrimde bulunması gerekiyorsa o oldu. Belki bir erkek bölük komutanı kadar tecrübeli değildim, ama görev düzeylerimiz aynıydı. Cins tabiatından ve bunun yarattığı çelişkilerin karşı karşıya gelmesi elbette olağandı, bunun mücadelesi doğru tarzda elbette verilmeliydi, ancak yoldaşlık düşmanlığına vardırılan bu bilinçli kavga yanlış ve tehlikeliydi.

Zagros eyaleti, erkek yapısının çok olduğu bir alandı. Bir de alan olarak Hakkari, Çukurca, Yüksekova gibi feodalizmin hakim olduğu bir alandı. Ve arkadaşlarımız da, genel olarak oradan gelenlerdi. PKK içinde bu özelliklerden ötürü kadın yöneticiliğinin kabul edilmediği bir alan olarak bilinir. Bunlar benim için de bir dezavantajdı. Bir de bu alanlarda aydın tabir edilen, üniversitelerden gelenlere karşı bir önyargı vardı. Bu yargıları kırmak için savaşta kendimi kanıtlayarak konuşma hakkı elde etmeliydim; elimden geldiği kadar bunu yaptım. Zorluklar çoktu, ama arkadaş yapısının bana çok büyük desteği oldu. Mesela bir eyleme giderken bir iki Şırnaklı arkadaş “biz bir bayanın komutasına girmeyiz, aydınlar bize komutanlık yapamazlar” türü itirazlar yapıyorlardı. Bunlar ciddi psikolojik zorlanmalardı, ama savaşı, mücadeleyi öğrendik. Bu dönemde çok sayıda gündüz, gece çatışması ve operasyon yaşadık. Tabii ki bu yıllar benim için çok zor yıllardı, çok sayıda yoldaşın şahadetine tanık olduk. Kendim de bu komutanlık görevindeyken ağır yaralandım.

1995 sonbaharında Zap karargahından bir talimat geldi, benim de içinde bulunduğum bir grubu, Akademiye yani Şam'a göndermek üzere. Ben gitmek istemiyordum. Pratik alanda

kalmak istiyordum. Zaten Haftanın'e kadar da yürümem lazım ki henüz tam iyileşmemiştim. Yaralarım bu da bana zor geliyordu. Zagros'tan da kopmak istemiyordum. Üstelik Öcalan'a karşı her kadroda olan özel bir bağlılığım da yoktu; bir karşıtlığım da tabii. Sadece bir genel başkan olarak düşünüyordum; daha doğrusu Ona karşı duygularım nedir, ne değildir, böyle bir şey düşünmemiştim. Zagros'a emek vermişim, zorlanmışım ve bağlanmışım. Bu yüzden çok üstelemediler. Bu arada Partinin beşinci kongre* hazırlıkları var. 5. Parti Kongresinin resmi delegesi olmakla beraber yaralı olduğum için katılamadım. Kış başlarıydı. Fiziki durumum Kongre alanına ulaşmama engeldi, ancak kongre organizasyonunda görevlendirilmeye tabii tutuldum. Parti kongresinin ortalarına doğru bir talimat aldık. Bunun hemen arkasından Kadın Kongresi de yapılacaktı. Delegelerimizi saptadık. Bu delege arkadaşlarla Haftanın'e yolculuğa başladık. Kendi kongremize kendi gücümüzle gidiyorduk. Her alandan aldığımız, kadın yoldaşlar kendi alanları içinde aynı zamanda bize kuryelik de yapıyorlardı. Herhalde sayımız 72 kişiydi. Metina'ya vardık. Beşinci kongre bitmişti ve Kadın Kongre'sini yapacaktık. PKK tarihinde sözü edilen Birinci Kadın Kongresi. Zelê tasfiye sürecinden sonraki ilk kadın kongresi. Çok heyecanlı, çok istekliydik. Kongre yeri, güvenliği, kongre süresince erzak sorunu bu tür sorunları erkeklere ihtiyaç duymadan nasıl çözebiliriz, bunları yaptıktan sonra kongremize başladık. 8 Mart 1995, yer Metina. Parti temsilcisi olarak Mustafa Karasu* arkadaş katıldı. Zengin tartışmaların olmasına, heyecan ve isteğe rağmen hayatın gerçekliğinden uzak, soyut bir toplantı olarak değerlendirilebilir.

Kadın Kongresinin tekmilini vermek üzere bir grup bayanın Şam'a gitmesi gerekiyordu. Kongrede seçilen 23 kişilik yürütmede ben de vardım. Seçilenlerin içinde o ana kadar akademiye gitmeyenlerden en uygunu olarak ben görüldüm. Bu amaçla Şam'a gönderildim. Buradaki sistem hakkında çok şey söylemek mümkün ama kısaca kendi açımdan ulaştığım bir sonucu anlatayım. "Çözümleme" adıyla derslerde Öcalan'ın kendini anlattığı konuları herkes gibi anlamadığımın farkına vardım. Gözlemci gibi anlamaya çalışıyordum. Ders bitiyor teneffüse çıkıyorduk. Öcalan'ın söylediklerini düz bir şekilde olduğu gibi anlıyordum. Örneğin "küçükken kuş tutuyordum, kardeşim eşeğe ters biniyordu, bahçeden şunu çalışıyorduk" türü her çocuğun başından geçecek normal şeyler anlatıyordu. Anlattığı gibi anlıyordum. Ama teneffüste arkadaşlar "aslında önderlik şunu derken şunu demek istiyordu", kuşları vururken sosyalizmle bağ kuruluyordu, ulusallıkla bağ kuruluyordu. İnsanların düşünemediği olgularla bağ kuruluyordu. Bunu en fazla ve olmadık yorumlara götüren de Fuat'tı**. Bu kez de ben kendimi sorgulamaya başladım, ben neden böyle anlamıyorum diye. Geri zekalı biri de değildim. Aşırı bir bağlılığım da, karşıtlığım da yoktu, yani partimizin

önderidir, mücadelemizin önderidir onu anlamam lazım diyorum kendi kendime. Bana göre benim duyduklarım ve anladıklarım pek güzel şeyler değildi. Kendimi sorguluyorum; Kemalist eğitimin etkisinde kalmışım, acaba yurtseverliğim mi eksik diye düşünüyordum. Aslında iyi niyetle yaklaşıyordum. Hep anlatırlardı, Şam’dan gelen önderlikten ideolojik güç alıyor, doping alıyor, enerji doluyor, perspektif alıyor diyorlardı. Oysa aradan dört beş ay geçti ben hiç bir şey alamamıştım, arkadaşların anladıklarını, söyledikleri şeyleri ben anlayamamıştım; Sadece Öcalan’ın söylediklerini yalın şekilde anlamıştım ki, dediğim gibi bunların da hiç bir derinliği, ciddiyeti yoktu. Süre geçtikçe sen şuna karar veriyorsun: Aslında benim dışımdaki insanlar da benden çok farklı değil. İktidar gücü, en temel güç buysa, bizler de o iktidar gücüne bağlı görünmek zorundaysak, demek herkes aslında düşündüğünün tersini yansıtacak. Ben hiç bir şey anlamıyordum, ama yanımdakilere – Önderlik aslında hiç bir şey anlatmadı diyebilir miydim? Diyemezdim, ben de o atmosferin zincirine takılmıştım. Bir babayiğit çıkıp yahu bu adam çocukken kuşa vurduğunu söylüyor, bu keramet hemen her çocukta var diyemezdi herhalde. Üzerinde çok fazla durmamakla beraber, kafamda büyüttüğüm ya da bana anlatılan önderin o denli büyük olmadığının farkına vardım. Özel olarak kadın yaklaşımı nedir? bu sistemi hangi amaçla neyin üstüne oturtmuş? bunların üzerinde durmadım. Fakat o gün de düşündüğüm bir şeyi burada söylemek durumundayım: “Kanım kaynamamıştı”. Bu gün PKK’dan ayrılmış olmama rağmen çok beğendiğim, değer verdiğim hâlâ PKK’de olan bir çok insan var. Ama Öcalan’da genel başkanlık dışında bir Kürt olarak beni çeken bir şey olmadı. Normalde üniversite çevrelerinden gelenler orada uzun süre kalırlar. Örneğin bir iki yıl, ben yedi ay sonra oradan dağa gitmek istediğimi önerdim. Tabii ülkeye gitmek istediğin zaman da en büyük gerekçen, Önderlikten çok şey kaptım, hazırım olmalı. Önderlik sahasına ısınmamıştım, ama herhangi bir ad da koyamıyordum doğrusu. Orada kalmakla geliyeceğime inanmıyordum, hele kişilik değişimi, dönüşümü kavramları bana tuhaf geliyordu. Bir başkasına benzemenin mücadelesini vermek tuhaftı. Ki çok sonraları belgelerde “Neval arkadaşın akademiden dönüşü bir muammadır, değişmedi, dönüşmedi” diye yazılacaktı.

Sonra tekrar ülkeye Zap’a döndüm ve Ana karargah yürütmesinde yerimi aldım. Burası parti tarihinde önemli bir süreçtir. 1995’in sonları 1996’nın başlarıdır. Sonradan Şemdin’in*, Ali Haydar’ın ve benim yargılandığım bir süreçtir. Şemdin kendi dalında bir ekoldü. Partiye, bir çok kişiye göre, kuzeyi fethettiğini sanarak şimdi sıraya güneyi koymuştu. O günlerde bu mesele böyle değerlendiriliyordu, ben de tüm boyutları ile göremediğim meseleyi bir yönü ile böyle kabul ediyordum. Savaş, benim Fuat ve Şemdin arasında başlıyor gözükse de; aslında

sistemin yeniden kendini icra etmesidir. Aslında Şemdin'e karşı, güçlenmesinden ve büyümesinden duyulan korku ve başka nedenlerden dolayı bir oyun hazırlanmıştı. Şemdin'in pratikteki yöntem ve uygulamaları, gerçekten kendisini bu oyundan bağımsız olarak birçok kadro ile karşı karşıya getiriyordu. Bu oyunun kendisine karşı hazırlanma zemini, gücünü bence buradan alıyordu. Şemdin 1. değil 2. adam olma mücadelesini veriyordu. Oysa sistem tek bir adam üzerine kuruluydu. Ne birinci, ne de başka numarası olan hiç kimse kabul göremezdi. Öcalan'ın kırdığı kadro etkinliğini, Şemdin de ikinci defa kırmak istiyordu. Haklı haksız tartışmasına fazla girmeden, Zap yönetimi bu yüzden karşı karşıya geldi demek yerinde olur. Benim açımdan diğer bir yönü de, Parti genel çalışmaları ile kadın çalışmalarının ortak ve ayrı ayrı yürütülmesinde yaşadığımız sorunlardan kaynaklı olarak çıkan çelişkilerdi. Genel Parti içinde (sözde bağımsız) başka bir parti (Kadın Partisi), Ordu içinde ayrı bir ordu (Kadın Ordusu) örgütlenmesi, genel yönetim ve bir de ayrı kadın yönetimi, şeklindeki sınırları belirsiz, muğlak, karmaşık ve anlaşılmasız olan bir sistem, bireyler kim olursa olsun bir çatışmayı, karşı karşıya gelmeyi zorunlu kılıyordu. Benim ve kadın yönetiminin, karargah yönetimi ve Şemdin'le yaşadığımız sorunun kaynağı buydu. Şemdin'e göre ise merkez ve kadrolar başkana rağmen kendisine savaş açmışlardı. Kaldı ki Şemdin de bu sürecin başında bunu çözebilmiş değildi. Ama sistemden bağımsız olarak da Şemdin'in (kişisel olarak) onaylamadığım yanları, katılamayacağım uygulamaları vardı. Aslında kendisinin söylediği gibi hepimizden daha fazla Apocu idi. Fuat ise (Ali Haydar Kaytan) zaten ilkesizliği ilke olarak kabul eden, kişiliksizliğin kişilik haline geldiği bir tip. Önce ben tutuklandım, hepimiz yargılandık En trajik sonu yaşayan ne yazık ki Şemdin olurken, Fuat Fransız devrimindeki Futsche gibi iktidar arabasındaki kişiliksizliğini hâlâ sürdürmektedir.

Katılmadan önce PKK' yi biraz tanıdığımı sanıyordum. Bu biraz böyle olsa da katıldıktan sonra, bunun çok eksik ve bildiklerimin gerçeklerden uzak olduğunu fark ettim. Aslında ben PKK' de şunu anladım: Bir anlatılan, bir de yaşayan Parti. Çoğu defa birbirinden tamamen farklı iki şey. Bunu fark etmem çok geç olmadı. Bu sistemin zaferden sonra da çok ideal bir Kürdistan modeli olmayacağını farkındaydım (Aslında zaferden sonra demek de yanlış bir tabir. Çünkü böyle bir sistem zafere ulaşamazdı herhalde). TC, Kürtlüğe dair ne varsa saldırıyordu. Bunun karşısında bir savunma gerekiyordu. Bunu yapan, bu rolü oynayan gerillaydı. Bir Kürt olarak, ben de bu böyle oldukça sonuna kadar yerimi orada almalıydım. Kaldı ki bir başka alternatif de yoktu. Bu örgüt modelinin, bu parti sisteminin, ideolojikpolitik yaklaşımında Kürtlerin çıkarlarının çoğu kez temsil edilmediğinin farkındaydım. Her şey

yolunda değildi, ama katılmayı sürdürdüm. PKK'nin ideolojik, siyasi bazı kıstasları vardı. Ama uygulamalarına baktığınızda bunları bir yere sığdıramadığınız anlar oluyordu. Ulusal kurtuluş meselesinde de, sınıflar meselesinde de bu böyledir. Dünyadaki tüm örgütlerden hatta devletlerden farklı olarak, kadın özgürlüğü konusunda meydan okudu, tek öncülüğüne soyundu, kadın özgürlüğü çalışmaları aslında iddia ettiği özgürlük kıstaslarında da gerçekleşti. Ben belki de en büyük çarpıklıklarından birinin bu alanda yaşandığına inanıyorum. Sanırım biz katılırken de her şey yolunda değildi. Ayrılırken de bizi ayrılmaya götürecek kadar yolundan çıkmıştı. Kürt kadınına bazı şeyler kazandırdı ama, bazı çarpıklıkları da yaşıyor. Aslında önemli bir potansiyel, bugün yanlış mecrada akıyor.

İnanarak ve özverilerde bulunarak mücadele ettim, ama çok sık parti ölçüleriyle karşı karşıya geldim. Her karşılaştığımda da Aslında örgütü ve sistemi tanımaya başladım. Siz başından yanlışları görerek başlamıyorsunuz; o zaman inandığınız ölçülerle sistemin uygulama ölçülerinin farklılığını görüyorsunuz. Her seferinde bir yandan kendinizi, bir yandan örgüt sistemini tanıyorsunuz. Ayrıldığım güne kadar beni PKK' de tutacak bazı şeyler vardı.

Öcalan'ın kadın yaklaşımı, kadın özgürlüğü çalışmalarını nasıl yürüttüğü çok önemli bir konu. Bu çalışmadan bahsederken, sadece Öcalan'ın bireysel kadın yaklaşımını ele almak, aslında çok tehlikeli olarak geliştirilen kadın sisteminden hiç bahsetmemek anlamına gelir. PKK içinde kadın özgürlüğü çalışması adına yürütülen tüm çalışmalar PKK sisteminin en temel dinamiği olarak geliştiriliyor. Öcalan'ın aslında yaratmak istediği sistemin temel bir ayağı kadın çalışmasıdır. Dikkat edin; parti tarihi boyunca Öcalan, özellikle 1990 sonrasında sistemi ve kendi etkinliğini önemli oranda kadın gücü üzerinden geliştirdi. Kadını terazinin bir kefesi yaparken, bundan kadından çok kendisi faydalandı. Bu çok önemlidir, yoksa sadece bazılarının yaptığı gibi özel hayatının tartışması ile sınırlandırmak çok basit olur.. Devrimcilik adına, özgürlük adına, ülkesi için, bir çok baskılara maruz kalarak dağlara çıkan binlerce Kürt kadını, demin bahsettiğim genelde Öcalan'ın sisteminin çıkarları için, ama "Özgürlük" adına organize ediliyor. Ülkenin kurtuluşuna hizmet etmeyen bir sistemin temel dayanağı olarak kullanılıyor. Düşünün, bu özgürlük adına yapılıyor. Beni en çok düşündüren bu. Dolayısıyla Öcalan, kadın özgürlüğü çalışmasını çarpıttı. Buna rağmen Kürt kadını hiç bir şey kazanmadı denilemez. Mücadelenin hiç bir şey kazanmadığı anlamına gelmez. Binlerce kadının düşman karşısında verdiği değerli bir mücadele var. Askeri anlamda böyle, siyasi anlamda da böyle. Mücadele kadında kendine ve cinsine olan güvenini geliştirmiştir. Kadının bilinen yapısından kaynaklanan fedakarca bir katılımı var. İşte kendisinin dışında,

kendisi adına ortaya çıkarılan bir sistem, bir oyun var. Kadın bu oyunun temel bir figürü olarak kullanılıyor. Bu, çok bilinçlice yapılmıştır. Cins düşmanlığı yaratıldı. Düşman karşısında birlikten bahsedilir, düşmanlık tüm çalışmalara yansdı. Kadın hazırlanmış, eğitilmiş ve erkek kadroya bir bomba gibi gönderilmiştir. Öcalan'ın kendisini anlatmasına gerek yok, kadının kurtuluşu adına bunu kadına yaptırıyor ve bu, çokça yapıldı. İlginç olan, ne kadın bunu fark edebildi, ne de erkek. Bunu özellikle bilinçli, belli bir eğitimden geçmiş kadınlara yaptırmasının da ideolojik bir yanıtı var. Burada Öcalan bir birey olarak ele alınmıyor. Tüm kadınların Öcalan'a aşık olması mümkün değildir. Evet, her kadının bir beğenme ölçüsü vardır, bir tercih ölçüsü vardır.. Bunların tamamının Öcalan'da somutlaşması olanaksızdır. Kaldı ki Öcalan böyle bir gerçeği ifade etmiyor. İşte sorulması gereken, neden en çok kadınlar onun savunucusu ve temel dayanağı oldu? Kadın toplumda en zayıf halka, partide en yüksek güç Öcalan. Kadın bu güce sığınmıştır, güçlüyü esas almıştır. Bu bilinçli olarak yapılmıştır. Öcalan'ın dışında güç olma şansı yok. Bu değişik bir iktidar mücadelesidir. Her kadın bunu çok düşünerek veya planlayarak yapmamış olabilir. Güç ilişkilerini ele aldığında bu gerçek ortaya çıkıyor. Ve tüm çalışmalar böyle bir sistemi güçlü bir şekilde ayakta tutmaya hizmet ediyor. En üst komutandan en aşağısına, her erkek kadro bu gerçeğin tüm yönleriyle bilincinde olarak veya olmayarak kendi çapında bir taklidi yaşamıştır. İdeolojik olarak böyle çarpıtılmış bir sistemin özel detaylarının olması gayet doğaldır. Kürdistan dağlarında bir iki özel ilişki hareketi bitirmez. Bazı çarpıklıklar da Öcalan'la sınırlı kalmadı.. Ne ideolojik yönü, ne siyasaltoplumsal yönü, ne de özel yönü. Ancak çarpıklıklarda genel karalama anlayışına katılmıyorum ve doğru da değildir.

2001 yılında partiden ayrıldım. İçinde bulunduğum partide Kürt ve Kürtlük adına bir şeyin kalmadığını, hatta düşmana hizmete dönüştürüleceğini anladığım an ayrıldım. Son çizgi veya sürecin başından itibaren bu konuda nettim. Birey olarak artık daha fazla o saflarda kalmak, vicdanımı Misakı millî sınırlarını düşünce düzeyinde olsa bile savunmak, gururumu zedeliyordu.

Geriye dönüp baktığımda diyemiyorum, çünkü duygularımda, yüreğimde dağları, orada kalan arkadaşlarımı, orayı çok yönü ile halen yaşıyorum. Bu haliyle sonuçlanması acı veriyor. Sanırım bu hep böyle kalacak. Henüz benim için geçmiş olarak adlandıramıyorum. Enerjimin en aktif olduğu dönemde katılmış ve içinde kalmıştım. Tüm enerjimle kendimi katmıştım. İdeailize ettiğiniz bir mücadelede, bir amaç için katıldığınız mücadelenizde, karşı olduğunuz ölçülerden örülmüş bir gerçekle karşılaşıyorsunuz; önemli bir hayal kırıklığı yaşıyorsunuz. İdealinize ve amaçlarınıza uygun başka da bir alternatif yoksa bu daha kötüdür.

Bir çok ayrılan arkadaş, değişik şeyler yapmak iddiası ile ayrıldı, benim öyle çok iddialı bir halim de yoktu. Çok buruk ayrıldım. Halk olarak ne olacağız, birey olarak ben ne yapacağım, böyle bir tasarımı da kendi açımdan oluşturmamıştım. Tek bildiğim ve emin olduğum, son çizgi olarak savunulanla bundan sonra birlikte olamazdım. Yapılması gereken ilk şey, önce bu zeminden ayrılmaktı ve ben de bunu yaptım. Bu hareket neler kazandırdı, neler kaybettirdi, bu ulusa ve özellikle Kürt kadınına, bu soruları hâlâ kendime soruyorum. Her şeyi kaybetmedik, ulus olarak, kadın olarak çok önemli şeyler de kazandık, çok da önemli şeyler kaybettik. Kürt kadını dillendi aslında. Genel bir düzey ortaya çıktı. Geçmişi ne denli doğru değerlendirirsek, gelecek de o denli planlanıp düzenlenir diye düşünüyorum.

Hâlâ kendimi bir Avrupalı olarak görmüyorum. Maddi yaşamın gerekleri dışında buralı değilim. Kendimi geldiğim yerin psikolojisinin dışında tutamıyorum. Bu temel bir çelişki ve onun bocalamasını yaşıyorum. Kürtler ve Kürdistan için yapılan her doğrunun içinde olacağım tabii. Günlük kaygılarla uğraşmanın dışında, okuyorum. Varsa buralardaki bir etkinlik katılmaya çalışıyorum. Sistemli olmasa da geçmişi değerlendirme temelinde yazılar yazıyorum. Şimdi eskiden okuduğum kitapları yeniden okumaya çalışıyorum. Örneğin şu anda İsmail Beşikçi'nin "Uluslararası sömürge Kürdistan" kitabını okuyorum.

Aşk nedir, Kürt kadınının özgürlük arayışını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Bu soruya cevaptan önce, bu konunun kavramlarına ilişkin bir hususa değinmek istiyorum. Kürt camiasında başta A. Öcalan olmak üzere bir çok kişi bu konunun tartışılmasında son yıllarda, adeta Kürtler bu dünyanın dışında bir halkmış gibi ve yepyeni, çoğu da anlaşılmasız kavramlarla bir tartışmayı geliştirdiler. Evrensel olarak aşka yüklenen anlamların en geneli olan "Paylaşım" yaklaşımı bence de doğrudur. Bana göre bazı olguların sınıfı, ulusu, hatta çağı ve zamanı yoktur. Bunlar herkestedir, herkes kendine göre yaşar. Her şeyin kendine haslığını aramak, yaratmak darlıktır, kasıtlı bir tutumdur. Kürtler de normal gelişimi yaşayan halklardandır ve Kürt aşkı da bu bağlamda evrenseldir ya da olmalıdır. Tabii ki ülkemiz işgal altında olabilir, bunun etkilerini günün her anında, hayatın her alanında yaşayabiliriz. Ancak bu Kürtler adına aşka olmadık tanımlar getirilmesini gerektirmez. Şu söylenebilir, söylenmelidir de, zira bizler de söyledik: Dağda, kızgın savaşın sürekli olduğu ortamda, kadınerkek ilişkisi insanî ölçüleri de aşmayan kurallarla disipline edilmeli ve bu bir zorunluluktur. Aşka ve sevgiye, akla mantığa sığmayan nedenlerle yasaklar getirmek ve bunu da bağımsızlık ve özgürlük adına yapmak, Öcalan'ın sınırsız nazariyesinin dışında hiçbir ölçüye sığmaz. Aşk ve sevgi yasaklanamaz, hatta bu duygular hiçbir yaptırımla yok edilemez. Ancak demin de belirttiğim gibi, içinde bulunulan koşulların gereği olarak, gerçekleşme

biçimi değişebilir. Bu doğruya göre yaklaşılması gerekirken, aşık olabilmenin koşulunu ölçüsünü, “özgürleşmiş olmak” ya da “olmamak” şartına bağlayan; özgürleşmeyi de her şey ama hiçbir şey gibi muğlak tanımlayan bir yaklaşımla, bizim partimiz içinde yıllarca bir tek adam bütün bir partiye karşı savaştı; ne yazık ki bu savaşta hayatını kaybedenler de oldu. Bu konuda Abbas’ın (Duran Kalkan) bir sözünü aktarmadan geçemeyeceğim. Belki yaptıklarımızın hepsi hakkında bir gün istenirse izah getirebiliriz; ama bu konuda yapılanlar hakkında herhalde hiçbir izah bulamayız” diyordu. Bu konuda yapılan bazı değerlendirmeleri de Kürt kadınının ve erkeğinin hak etmediğini düşünüyorum. Tarihte, halk olarak yaşatılan süreçlerin bir zorunluluğu olarak, geri bir gerçeği yer yer ifade etsek de bunun eleştirisinin abartıldığını düşünüyorum.

Bir kadın olarak şüphesiz kadın aleyhine olan sistemlerin tümünde olduğu gibi, bizim partimizde de adaletsizlikler vardı. Tüm sosyalist olduğunu söyleyen partiler ve ülkelerde olduğu gibi burada da, erkek egemenlikli yaklaşım kendini hissettiriyordu. Yaşadığımız ağır doğa koşullarında erkek fiziki gücünü de arkasına alarak, kadının bu konudaki zayıflığından faydalanarak eşitlik aleyhine bir düzeni hep sürdürmek istedi, aslında sürdürdü de. Geleneksel erkek gericiliği burada çoğu kere kadını, erkeği yoldan çıkaran başarısızlıkları kadınla izah eden yaklaşımını sürdürdü. Aynı suçlamalarla yargılanan iki kişiden, çoğu zaman kadın aleyhine cezalar verildi. Kadın, sırf kadın olduğu için bazen hak etmedik mükafatlara, bazen de hiç hak etmediği yaptırımlara maruz kaldı. Sıkça söylenen bir hususda, Öcalan’ın kadın lehine taraf olduğundan bahsedilir. Buna bir açıklık getirmek istiyorum. Doğrudur Öcalan’ın bazen Önderlik prestiji gereği bazı jestleri dışında, genel olarak kadın lehine bir savunuculuğundan, taraflılığından bahsedilemez. Ama bunun arkasına saklanılarak kurulan beter bir sistem ve adaletsizlik vardı. Aslında Öcalan’ın kurduğu kendisinin dili olabilecek, kendisinin iktidarını kadın üzerinde pekiştirecek bir elit kadın grubun sistemiydi. Aslında Öcalan başta bunu iç dengeleri gözeterek yaptı. Şunu söylemek istiyorum, başından sonuna kadar gerillanın içinde olan, korkunç zorluklara katlanan bir çok kadın hiç görülmezken; kendisi hakkında bir kaç övgü dizip yazabilen, kendisini sözde tek, erişilmez güç olarak kabul eden kadınlar siyasal, örgütsel, askerî alanda hiçbir yetkinliğe, tecrübeye sahip olmadan, tabiri caizse emeksiz bir şekilde ülke kaderini belirleyecek kademelere getirilerek, parti içi korkunç bir kastlaşmaya neden olundu. Ne yazık ki, kadın da Öcalan’ın bu yanını fark ettiğinden dolayı korkunç bir çarpıklaşmayı yaşadı. Hazırlanan bu elit kesim emekle büyüme yerine Öcalan’a dayanarak iktidar olmayı tercih etmiş, ve Öcalan yetmiyormuş gibi bir de onun savunuculuğunu yapan ve bunu parti içi bir kavgaya

dönüştüren asalak bir kadın grubu belirmiştir. Gerek parti içinde gerekse parti dışında çokça bahsedilen kadın taraftarlığı, kadın lehine yönetim biçimi, gerçeğini buradan alır. Savunduğu, partinin en üst kademeleriyle ilişkilerinde bile haklı gördüğü, tercih ettiği kesim, PKK'deki kadın topluluğu değil bu gruptur. Yani karşılıklı bir anlaşma gibi aslında. Kurulan pratik sistemin dışında kadın adına Öcalan'ın dikte ettirdiği teori de yanlıştır. Öcalan ve dolayısıyla kadınların bu sorunu tartışırken kullandıkları kavramlar, semboller de çağdaş değildir. Örneğin yaşayıp yaşamadıkları belli olmayan, çoğu mitolojik döneme, tanrıçalara bağlı tartışmıştır. Öcalan, çok bilinçli olarak kadın tarihini Zenubya'dan bu yana, belgeli bir döneme getirmemiştir. Kesin gerçekleşmiş kadın tarihi gündeme getirilmemiştir. Örneğin kadın açısından önemli olduğuna inandığım burjuva demokratik devrimlerine, (Fransız devrimine) hiç değinilmemiştir. Ya da, Öcalan dışında çoğu defa da ona rağmen değinilmiştir. Gariptir, PKK içinde okuma yazma bilmeyen kızlar bile İhtar (tanrıça) üzerine tartışılırken, bir Clara Zetkin, Rosa Luksemburg'lardan, Leyla Qasım'lardan vb. neredeyse hiç bahsedilmemiştir bile. Okuma yazma bilmeyenler derken yanlış anlaşılmasını istemiyorum. Küçümseme olarak anlaşılmasın, sadece bir gerçeği vurgulamak için belirtiyorum. Ülke, toprak, özgürlük için Kürt kadınının fedakarlığı, emeği, cesareti bir yana, her kesimden farklı olarak geliştirildiği iddia edilen, bu kadın çalışmasının aslında gerçek hikayesinin özünün bu olduğuna inanıyorum.

PELİN

Bir tesadüfle PKK'ye katıldım, bir tesadüfle PKK'den ayrıldım.

1975 yılında Diyarbakır'da doğdum. İlkokulu da orada okudum. Yani on iki yaşına kadar Diyarbakır'daydım. Sonra ailece İstanbul'a gitmek zorunda kaldık. Maddi olanaksızlıklardan ötürü de başka bir okula gitmedim. Çalışmak zorunda kaldım. Ancak benim için önemli olan okula gidip defter kalemlerle eğitim almak değil. Toplumdan aldığım eğitim, ailenin verdiği terbiye. Sadece okula gitmeyi tahsil olarak görmüyorum. Yedi kardeşiz. Bir erkek altı kız. Bunların dördü liseye kadar okudu. Bir kız kardeşim de öldü, daha doğrusu intihar etti.. Yaşadığı işkencelerden, zorluklardan, psikolojik bunalıma girdi. Bunlar her Kürt kızının başına gelebilecek olaylardır. Ailede uzun bir geçmişe dayanan yurtseverlik var. Babadan, dededen kalma bir yurtseverlik var. Soydan soya hangi baba gözünü açmışsa yurtseverlikle, mücadeleyle tanıştı. Şeyh Sait ve ondan önceki isyanlara dayanan, günümüzde KDP ile devam eden bir ilişki. Sadece dostane ilişkilerle kalmadı. Yıllar geçip yeni mücadeleler geliştikçe, bizde de canlılık gelişti. Şöyle bir mantık gelişmişti: Kürt ve Kürdistan için hangi örgüt kurulduysa, ailece içindeki yerimizi aldık demek daha doğru olur sanırım. Babamın dedesi kırk dört arkadaşıyla beraber kuşuna dizilmiş bir insandır. Adıyla sanıyla bilinen bir insan. Lice beylerinden, İsmail Beşikçi'nin kitaplarında çokça geçer. Ahmet Bey derler ona. Babamın babası Fehmi bey de öyle ünlüydü.. Fehmi dedem otuz iki yıl boyunca bir insan tarafından takip edilmişti. Öldüğü gün sürekli gittiği kahveye kendisini takip eden adam gelir, kahveciden dedemi sorar. Öldüğünü öğrenince kahveciye “kendisini otuz yıldan beri izliyorum, hakkında içtiği çay da dahil her gün rapor tutuyordum, madem o öldü, benim de görevim bitti” diyor. Bunları kahveci babama sonraları anlatmış. Aile bir nevi sürekli küçük örgüt eviydi. Gözümü açtığımda da ailede böyle bir durumla karşılaştım. Ben, ailemin diğer aileler gibi normal olmasını isterdim. Bizimki normalin dışında gelişen bir aile ortamı oldu. Her kardeşimin düşüncesi ayrı, aile bütünlüğünü koruyan yurtseverlikti. Birey olarak benim durumum farklıydı, tahsil yapamadım, kendi emeğimle büyüdüm. Küçüklükten beri kendi ayaklarım üstünde duracağıma kendi irademle yürüyeceğime inandım, böyle şekillendim. Bu benim için de, aile için de belirgin oldu. Küçük yaşta mücadeleye katılmama da neden oldu. Dediğim gibi soydan gelen bir yurtseverlik, gözünü açıyorsun işin içine giriyorsun yani. Babam, annem çocuklarına aşırı bağlı, yurtseverliklerine de. “Çocuklarımız asil bir soydan geldiler, asil bir soy sürdürsünler” mantığıyla hareket ettiler. Milliyetçi bir ilkeyle yetiştirdiler çocuklarını. Bir yandan gurur duyuyorum böyle bir aile ortamında yetişmekten. Tabii iyi yönleri de var, ağır yönü de var, insanın kaldıramayacağı yanları da var. Bunlar farklı ve tartışılması gereken konular. Aile ortamı bu çerçevedeydi, kardeşler arasında aşırı bağlılık söz konusu.

1990 yılından itibaren PKK ile irtibat kurdum. 1991’ de rahmetli Gülnaz Karataş vasıtasıyla partiyi tanıdım. O dönemde yaşımın küçüklüğünden ötürü PKK’yi ideolojik olarak ele almıyordum, alamıyordum tabii. Bilinçli, ideolojik bir temelde değil de sürekli savaşılan bir örgüt, aktif, milliyetçiliği işleyen, Kürt ve Kürdistan’ın bağımsızlığı uğruna savaş veren bir örgüt olarak tanıyorum. Yurtseverliğini koruyorsun fakat, uzun yıllar aktifliğinden kopuk bir Kürtlük yaşanmış. PKK’yi görünce ani bir sempati gelişti. Doğal olarak bizi kendine çekti. Gerekece aramadan, uç boyutta bir araştırma yapmadan içine giriyorsun. 1992-1994 dönemleri aile için çok kritik dönemlerdi. Benim için de öyle. Metropol çalışmalarında sivilden çıkıp aktif bir konuma geçiyorsun. O dönemler metropolde örgüte ağır darbeler indiriliyordu. Büyük itiraflar yaşanıyor. Çözümler yaşanıyor. Bunlar da zincirleme yakalanmalar getiriyordu. Deşifre olma olayları yaşanıyor. 1992’de aile boyu yakalandık. Altı kişi, annem, babam, kız kardeşim, ben, şu anda gerillada olan kız kardeşim ve ağabeyim. Ağabeyim ve babam tutuklandılar, biz bırakıldık. Bırakıldıktan sonra da çalışmalar devam ediyordu. Diyebilirim ki İstanbul’da evimiz çok fazla destek veriyordu örgüte, bir küçük örgüt eviydi. 1993’te cezaevi uygulamalarını protesto yürüyüşü yapıldı. Bu yürüyüşte ben ve kız kardeşim tekrar yakalandık. Tekrar bırakıldık. Yakalanma oluyor, baskı görüyorsunuz, bu da çalışmaları hızlandırıyor. Daha doğrusu insan gelişiyor, bilinçleniyorsun. Örgütün düşüncesini öğreniyorsun daha doğrusu. Bu nedenle mücadelenin içine daha aktif giriyorsun. 1994’ün sonlarında tekrar yakalandım. Bir bayanın yakalanması durumunda nelere maruz kaldığını düşünebiliyorsunuz. Çok fazla işkence yapıldı, çok fazla psikolojik baskıyla karşılaştım. Örneğin soruşturmadayken bir gece beni bir ormana götürdüler. Boynuma kadar toprağa gömdüler beni. İsim vermezsem öldürüleceğimi söylüyorlardı. Verebileceğim bilgi yoktu, diğer yakalananlar her şeyi söylemişlerdi, benim söyleyecek bir şeyim kalmamıştı. Mahkemede gene bırakıldım. Bırakıldıktan sonra sürekli tehdit telefonları, işe giderken izlenmeler bunlar hep işin psikolojik ve maddi boyutlarıydı. 1994’ten sonra böyle gergin bir süreç yaşadım. Ben yakalandığımda babam da yakalanacaktı, fakat İstanbul’da değildi. Amcamın oğlu Diyarbakır’da kahvede başına sıktıkları üç kurşunla kontralar tarafından katledilmişti, onun taziyesine gitmişti.

Ben de artık bu baskıya dayanamadım. İşkencelerde vurulan darbelerin izleri sonradan kalkıyor. Dışarıdan görülebilecek izler kalmaz yani. Askılar, elektrikler pek fazla iz bırakmıyor. Dışarıdan görünmeyen kalıcı izler bırakıyor insanda. Yeniden Türkiye’ye gitsem gene o psikolojiyi yaşarım. Psikolojik yıkım dayaktan daha fazla iz bırakıyor insanda. Ruh hali bozulduğunda yenilen darbeler, kaba işkencelerin pek önemi kalmıyor. Gözüm kapalı bir

odaya götürülüyorum, kapının kapandığını hissettiğimde gözbağımı indiriyorum. Bir de bakıyorum yerler, duvarlar, ortada masaya benzer bir yer her taraf kan içinde. Buranın bir ölüm odası olduğunu ve senin de burada öldürüleceğini kuruyorsun. Korkudan öte, biraz sonra senin de kanlarının bundan öncekilere karışacağını kabulleniyorsun. Bu birkaç dakika dahi olsa insanı çok kötü etkiliyor. Kaç insanın oradan geçtiğini, kaçının sağ, kaçının sakat olduğunu düşünüyorsun. Birkaç dakika sonra oradan alıp başka bir büroya götürdüler, “müdahale ediliyor” gibi lafları işittim o zaman. (Çok sonraları buralara gelince, Avrupa’da olan ablamım Uluslararası Af Örgütüne başvurduğunu öğrendim.) Yakalandığımda aleyhimde delil olacak hiçbir şey yoktu, Özgür Halk ve Özgür Ülke dergileri vardı sadece. Basına gösterdiler bizi, önümüze dünya kadar bilgisayarlar, kalaşnikoflar, tabancalar, patlayıcılar koydular. Koca bir masa dolmuştu. Oysa bunların hiçbirisi bizimle yakalanmamıştı. Ertesi gün mahkemeye çıkardılar ve tahliye edildim.

Birinci ve ikinci yakalanışlarımın davaları, dördüncü yakalanmamla başlayan davayla birleşip karar verilecekti. Avukatım bu birleşen davalardan tutuklanıp ceza yiyeceğimi, ayrılmam gerektiğini söylüyordu. Yapılacak bir şey yoktu. İrtibat geliştirdim arkadaşlarla. Babama da ulaşip beraber Türkiye’den ayrılmaya karar verdim. Hayatımın en uzun, en zorlu yolculuğuna çıktım böylece. Hâlâ da sonu gelmiş değil. Babamla beraber on günlük yorucu ve korkulu bir yolculuktan sonra Urumiye’ye vardık. İlk kez sınırları geçerken gerilla gördüm. Giyim kuşamları, tepeden tırnağa silahlılar. Onları görünce bir güven geldi bana. Keşke ben de bunlar gibi olsam diyorum kendi kendime. Bunlar bizim için, bir amaç için, bağımsız bir ülke için bu yollara düşmüşler diyorum. Bunlar her gün ölümle yüz yüzeler, ölüm enselerinde.

Yurtseverlik var, sürekli bir şeylerin arayışı içindeyim. Cins sorunu değil, kadın erkek olayı hiç değil. Çok ortamda yaşadım, gençlik olsun, İslamî ortamlar olsun. En önemlisi gerillaya katılmak için gitmedim. Zaten 1993’te bir kız kardeşim gerillaya katılmıştı. Babamla Avrupa’ya çıkmak için gittim. Onun tedavisinde yanında bulunmak, bir tür onu ve kendimi kurtarmaya çalışıyordum. Gözleri görmeyen, kendi başına bir bardak su bile içemeyen babama hizmet için gittim. 1992’deki ailece yakalanmamızda işkencede gözlerini kaybetmişti babam. Ağabeyim cezaevinde, bir kız kardeşim gördüğü işkencelerden delirmişonun yanında babamın gözlerini patlattılar, ağabeyime işkence yaptılar, annemin kaburgalarını kırdılar, kendisine yapılanları anlatamam, ben gerillaya katıldıktan iki ay sonra intihar etti, ben de bunu altı yıl sonra duydum Bakırköy’de yatıyor. Annem ve küçük kız kardeşim sürekli baskı altında. Benim babamı bir an önce Avrupa’ya yetiştirmem ve ameliyat

ettirmem gerekiyordu. Bu yüzden partiye katılmak, gerilla olmak için gitmemiştim. Urumiye'deki arkadaşlar “şu an acil olan babanın durumu, önce onu gönderelim, sonra seni” dediler. Kabul ettim. Babamı gönderdiler, tabii ancak beş altı ay sonra Tahran'dan gönderildiğini de şimdilerde öğreniyorum. Babam bizden ayrıldıktan iki ay sonra “hazırlan gerillaya gidiyorsun” dediler. Güvenim sarsılmıştı. Ailenin durumunu anlatıyorum, böyle bir durumda olan insanın gerillaya da yararı olamayacağını dilim döndüğü kadar anlattım. Gitmek istemiyordum. Gerillaya karşı olduğumdan değil, aksine hayrandım onlara. Örgüt olarak babama sahip çıktıklarını, ameliyat ettireceklerini söylediler. Kısacası mecburi olarak katıldım. Kısaca alınmışım. Bir çok arkadaşın hazır olduğu ortamda “gerillaya gitmek istiyor musun, istemiyor musun” diye sordular. Kürt kadınının gururuyla kabul ettim. Sanki bir borç ödüyordum istemeyerek de olsa. 1995'in Haziran ayında, doğum günümün olduğu günlerde gerillaya katılmış oldum böylece.

Gerillaya katıldıktan sonra “katılım sorunu” “yaşama katılım sorunu” derler ya, benim böyle bir sorunum olmadı. Zorlukları var, acısı var, çelişkileri var, ama sorun olmadı. Buna rağmen bir kaç kez gene ailevi sorunları dile getirerek geri gönderilmeyi önerdim, kabul etmediler. O yıllar savaşın yoğun olduğu dönemler, geri gitmekte ısrarlı olmak da hoş karşılanmaz. Katıldıktan üç ay sonra çatışmaların içinde buldum kendimi. Peşmergeyle savaşıyorduk.

Biz feodal bir ortamın evlatlarıyız. Bu kadın için de geçerlidir, erkek için de. İster örgüt içinde ol, ister normal bir ortamda ol hiç fark etmez. Yönetim de, lider de, savaşçı da kadına toplumun gösterdiği tavrı takınır. Kadın kendini ezdirirse ezilir. Pasif olursan, iradeni, gücünü, her şeyini erkeğe teslim edersen o zaman baskıya maruz kalırsın. Avrupa'da bile bir kadın varlığını göstermezse ister istemez baskı altında olur. Sadece PKK içinde değil. Eleştirilmeye gelince, tabii ki eleştirildik. Baskı altında kaldık, kaldıramayacağımız şeyler oldu. Örneğin bir eylem olur, elli erkek varsa otuz tane de bayan vardır. Eylemi yapacağın zaman eşit bir şekilde görevlendirme olması gerekir. Fakat erkek arkadaşlar duygusallığımızı, fiziksel güçsüzlüğümüzü, iyi nişancı olmadığımızı sürekli vurguluyorlardı. Bizi sürekli küçümsüyorlardı. Mantığıma göre iki erkek varsa eyleme gidecek, iki de kadın olması gerekir. Bazıları da eylemden dönünceye kadar bayanların mutfakta yemek hazırlamalarını söylerlerdi. Bu da devrimci ve savaşçı ortama uymayan söylemlerdi. Ev ortamına benzetilmeye çalışılıyordu. Bana göre ben yemek yapıyorsam, sen de yapacaksın, sen savaşıyorsan ben de savaşırım. Bu tür basit şeylerin çok tartışmasını, kavgasını yaptık.

Genel anlamda özgürlüğe bakış açısı çok farklı. Aslında özgürlük bilimle, düşünceyle

bağdaşmak, sevgiyle bütünleşmek, toprakla bütünleşmektir bana göre. Toplumda kadının özgürlük kavramı çok farklı ele alınıyor, çok farklı veriliyor. Genelde gençlik kesiminde algılanan özgürlük, delidolu yaşamak şeklindedir. Bu bayanlarda daha çoktur. Başım açık olsun, pantolon giyeyim, dışarlarda gezeyim, evlenmeden flört veya arkadaşlık yaşayayım, istediğimi yapayım mantığı geliyor. Özgürlük bence bu değil. Olaylara bilimsel bakmaktır. Tüm baskılara rağmen düşüncelerini dile getirmektir. Özgürlüğü bilinç düzeyiyle eşdeğer bir duruma getirmektir. Birey olarak özgürüm desem yalandır. Birincisi toprağımda değilim, ikincisi kimliksizim, üçüncüsü düşüncelerimi dile getiremiyorum, dördüncüsü olaylara bilimsel bakamıyorum. Bunlar özgürlükle bağdaşmıyor. O zaman özgürlükten çok çok uzak olan bir insanım. Bunları istemiyor muyum? Bunun mücadelesini vermiyor muyum? Hayır, kesinlikle değil. Gerillada da çok tartışılan bir olaydır bu. Abdullah Öcalan'ın bu konuda söylediğı çok şeyler var. Ortamın özgürlük kavramı, örgütün özgürlük kavramı ve Abdullah Öcalan'ın özgürlük kavramları birbirinden çok farklıdır. Birbirlerinden çok uzaktırlar. Gerilladaki özgürlük anlayışı dar bir çerçevededir. Kadın şöyle düşünür: Benim silahım varsa, ben savaşıyorsam, demek ki ben özgürüm. Özgürlük sınırları bunlar. Oysa bunlar özgürlüğün küçük parçalarıdır, dallarıdır. Sen özgürlüğü kökünden yakalamalısın, tutamadığın zaman dal da yeşermez. Erkek de ona yakın düşünüyor. Silahım elimde, kadın elimin altında , savaşı da nasıl olsa ben yürütüyorum, yetkiler de elimde, istediğim yetkiyi istediğim şekilde kullanıyorum, o zaman ben özgürüm.

Abdullah Öcalan'ın örgüt içindeki kadın konusuna yaklaşımına değinmek istiyorum. Çok farklı yaklaştığını biliyorum. Abdullah Öcalan put, biz de tapınanları boyutuna geldik. Kadın öyle bir boyuta geldi ki, kendisini bir peygamber olarak ve bizi de kendisine birer tapanları olarak gösterdi. Kadını çok ince, saç telinden daha ince zarif bir şekilde ele alıyor, kadını öyle kullanıyor ki dünyanın en bilinçli kadını bile bunu fark edemez. Gerilla içinde biz böyle aşılandık. Apo'ya ya da başkana yaklaşım konumu çok çok farklı ele alındı. Toz kondurulmayan, ak bir çarşaf gibi, bir ilah gibi görüldü. Hayatım boyunca yaşadığım bir bireye, bir şahsa ilk ve son tapma olayı. Kadına bu şekilde yaklaşan, kadını baştan yaratan, kadını ön plana alan başka bir insan var mı diye düşünürdüm. Kendimle çeliştığım noktalarım çok oluyordu. Kadını öne çıkardı ama bu sadece gerilla ortamına yönelik oldu. Örgüt içerisinde ön plana çıkarıldı. Kadın yok olmamıştı. Bunu hep kendi anasını öve öve örneklendirerek yapıyordu. Düşünüyordum, annesi de bir kadın değil mi? Onu bir hanım ağa olarak anlatıyordu. Oysa ününü duyduğumuz çok sayıda kahraman kadınlar vardı, onları neden yok sayıyordu? İşin açık gerekçesini ortaya koymak lazım. Kadın, bu örgütü yürütmek

için bir araçtı. Üst yönetimi de yönetmek için kadın bir araç olarak kullanıldı. Kadın, bağımsızlığı ve özgürlüğü üzerine çalışma yapsın diye ön plana çıkarılmadı. Gerçekçi olalım, sen kendi karını bile ikna edemedin, karın bile senden kaçtı, bu kadar insanı nasıl etkileyebiliyorsun? Bunları düşünüp bir sonuç çıkarmak lazım diye düşünüyorum. Ama bunları orada kendi kendine bile düşünemezsin. Sana öyle bir eğitim ve zihin veriliyor ki, bunları bırak başkalarına söylemeyi kendinle bile konuşamazsın. Sana öyle bir zihin veriliyor ki, bu çelişkileri kafanda yeşertemezsin. Düşünmeye başladığın zaman hemen kafandan atıyorsun. Sen de tuhafsin, kadına bakış açısı da tuhaf. Kullanıldığını bile bile devam etmesi daha tuhaf. Öcalan “ben erkek değilim, beni karşınızda bir cins olarak görmeyin” diyor. Kendisini böyle tanıtan bir insana nasıl bir tavır sergileyebilirsin? Onun yanından gelen çok arkadaşla samimiyetim oldu. Bazılarına küfür etmiş, bazılarına tokat atmış. Eleştiren, radikal çıkışlarıyla ünlü, çok büyük bir aileden gelen ve fazla şehitleri olan bir arkadaşım, kendisiyle ilk karşılaşmada “sen bizden ne istiyorsun” diyerek tokatlandığını anlatmıştı bana. “O hep anlattığı karşı çıkın, eleştirin öğütlerinden ötürü bana farklı yaklaşacağını sanmıştım, ama tokatlandım” demişti bana. Kadınlar arasında da ayrımcılık yapıyordu. Açık söylemek gerekirse Öcalan, çirkin kadını gerçekten de sevmiyordu. Biçime ve fiziğe müthiş önem veren bir insandı. Devrimci ve savaştan bir ortamda bence kafadaki güzelliklere ve devrimci becerilere önem vermesi gerekiyordu. Oysa lise mezunu, üniversite mezunu fiziği güzel olanlara, canımcicim dediğinde gevşeyenlere ve çok seçici yaklaşıyordu kadınlara. Ön safta olan güzelliği ve lidere bu yakışmıyordu. Yoğunlaşma evlerinde* neden hep güzel bayanların kaldığını sanıyorsunuz? Birlikte çekilen fotoğraflar var, havuzlarda çekilen fotoğraflar var. Biz dağda acımızdan ölürken saraylarda yaşıyordu. O saray sofralarına taş çıkartan sofralar, bana haremli çağrıştırıyor. Biz ise bir parça ekmeği bulmakta zorlanıyorduk. Akademiden gelenler, başkanın o yemeklere elini sürmediğini, sadece ekmeksoğan yediğini söylüyorlardı. Oysa kasetler gösteriliyordu, fotoğraflar gösteriliyordu o zengin sofralara, o sofralarda yapılan sohbetlere ilişkin. O yemekler aksesuar olarak konmamıştı sofraya. O kasetler bize ders olarak anlatılıyordu.

Ben O’nu çözdüm dersem yalan olur. Bu tür hatalarını görenler de “Allah eleştirilmez, önder eleştirilmez, ona cinsiyet ayrımı da yapılmaz” mantığıyla bakıyorlardı. Eleştirilmez, yutulur. Olayların içindeyken tüm ayrıntıları göremiyorsun. Çok güzel bir yemek yapan biri, yaptığı yemeğin güzelliğinin zor farkında olur. Merkezi yönetimde olan her insanın bir sevgilisi vardı ve her baharda, pratikte bir sevgili değiştiriyorlardı. Bunların duyulması bilinmesi durumunda da çifte standart uygulanırdı. Yetkisi olan bunu istediği şekilde uygular,

bu durum üst düzey arkadaşlarımız için de geçerli. Normal bir savaşçı bir kuşku üzerine her türlü uygulamaya maruz kalır. Affedilirim, işkence görürüm, idamım da istenebilir. Ama yetkili hata yaptığı zaman göz yumulur. Yetkiliyi hata yaparken gören susturulabilir. Yetkili değilsen üç maymunları oynamak zorundasın. Normal bir savaşçının hatası veya hata gibi görünen bir davranışının cezası ölüm olabilir. Hatalı yetkili ise, bir rapor vermesi yeterlidir.

Sevgi olayı, aşk olayı gayet doğal bir olaydır. Hiç bir insan bunun önüne geçemez. Gerilla ortamında da böyledir. Duyguları, güdülerini ölmüyor. Yaşadığın sürece karşı cinse bir ilgin vardır, bu çok doğaldır. Diyelim ben birisini sevdim, aşık oldum; bu bilindi, gidip yönetime söylediler. Mahkememiz yapılır, ifadelerimiz alınır ve tutuklanırsınız. Benim hakkımda idam kararı verilir, erkek ise bırakılır, yeni bir görev verilir. Hep kadın hatalı görülür, suçlanır, idam edilir ama erkek ödüllendirilir. Tıpkı toplumumuzun bazı kesimlerinde söylendiği gibi, kadın kuyruk sallamazsa erkek böyle bir hataya girmez, bu mantıkla hareket edilir. Bunlar 1999'a kadar hep yaşandı.

Parti içinde yedi yıl kaldım. Bireysel, örgütsel, kadınerkek ilişkileri konusunda da yaşadığım çelişkiler çoktu. Örgüt çizgisi içinde, genel anlayışın dışında bazen de "kekoca" karşı çıkışlarım oldu. Kadın yönetimine karşı yaklaşımlarımdan ötürü göze çarptığım dönemler de oldu. Zorlukları da yaşadım, güvensizliği de yaşadım. Eşler arasında da güvensizlik oldu mu sonu ayrılıktır. Örgüt benim aile ortamımdı, düşünce ortamımdı. Öcalan yakalandıktan sonra yapı içinde müthiş çalkalanmalar yaşanıyor. Güvensizdi, bunalım içindeydi. Gelecekte başına neler geleceğini kestiremeyen bir durumdaydı. Çok iddialar ortaya atılmıştı. Manifesto değişmişti. Bu hepimize genel olarak yansıyor. Bende de doğal olarak yaşandı. Belki böyle bir kopuşu yaşadım ama o an biraz erken geldi. Örgüte bildirerek kopmayı düşünüyordum.

Hastaydım, tedaviye ihtiyacım vardı. Tedavi olmam için beni gönderdiler, benim dışımda üç bayan arkadaş daha vardı. Yıllardır KDP ile savaşmışsınız, onlar bizden korkar, biz onlardan korkarız. Onlar bizden öldürmüş, biz onlardan öldürmüşüz. Pek dostane bir tavrımız yoktu onlara karşı. Tedavi olmak amacıyla Hewlêr'e götürülmek üzere bizi birkaç köylüye teslim ettiler. Doğal olarak onlar da KDP'nin adamları. Güney halkı gerçekten aç. Yıllardır savaş içinde kalmış. Yıllara dayanan bir ambargo var üzerlerinde. Genelde kaçakçılıkla yaşamını sürdüren bir halk. Bunlardan ötürü onlara kızmıyorum, onlara bir tepkim yok. Bizi köylülere teslim ederken "bu arkadaşlara kırk bin dolar teslim etmişiz, onları güvenli bir şekilde kampa (Maxmur) götürün" demiş arkadaşlarımız. Bizden önceki gruplar yakalanmış, başlarına felaketler gelmiş. Aslında böyle bir para yok. Sadece güvenli götürülmemiz için uydurulmuş

bir gerekçe. Eh kırk bin dolar da güney için çok büyük bir para. Her birimizi bir eve götürdüler, her birine soruyorlar grup sorumlusu kimdir diye. Çünkü olsa olsa böyle bir para sorumluda olur. Direkt söylenmemesine rağmen grubun sorumluluğunu hissettim, daha tecrübeliydim. Arkadaşlar da sorumlu olduğumu bildiriyorlar. Hepsini gönderdiler beni en sona sakladılar. Benden parayı istiyorlardı, üstümü, çantamı aradılar. Tabii böyle bir para yok ki çıksın, ama inanmıyorlar. Aradan bir iki gün geçti, arkadaşlarımı göndermişler parada ısrar ediyorlar. Önüme bazı seçenekler koydular: Biri de onların gençlerinden biriyle evlenmemdi. Evlenmek de istemediğimi söyledim. Bir de hikaye uydurdum evli ve iki çocuklu olduğuma ilişkin, cüzdanımda Almanya'daki yeğenlerimin fotoğrafları vardı, onları gösterdim eşimin ve çocuklarımdan Almanya'da yaşadıklarını söyledim. Evli olan bir kadına olan saygılarını da hesaba katmıştım. Çare olarak Almanya'daki ailemle görüşturmelerini, zengin olduklarını istedikleri parayı ailemin sağlayacağını söyledim. Bağırıyorlardı ama vurma falan olmadı. Kadına karşı saygılıdır. Kadına el kaldırmazlar. Sonuçta telefonla ailemle görüşturdüler beni, ya para göndermelerini ya da buraya ulaşmalarını söyledim. Ailem kendileriyle de görüştü, istedikleri parayı getireceklerine ilişkin söz verdiler. Ancak Irak'a gelemeyeceklerini de belirttiler, seçeneklerden İran üzerinde anlaşmaya varıldı. Beni alıp İran'da bir köye götürdüler, tanıdıklarıymış. Urumiye havaalanından ailemi de alıp yanıma getirdiler. Ailemi görünce biraz daha dostça yaklaştılar. Bu kez de ikisinin Avrupa'ya çıkarılmasını istediler ablamdan. Ablam kabul eder göründü ve işlemler için, Avrupa ile bağlantı için mutlaka bir kente gitmemiz gerektiğine ikna etti onları. Urumiye'ye gittik. İsteseydim zor da olsa orada partiyle ilişki kurabilirdim, fakat bizi teslim ettikleri yönteme bakarak kızgınlığım vardı. Bu nedenle onları aramadım. Kapatıldığımız evden alış veriş bahanesiyle çıktık. İnandırıcı olsun diye, çantalarımızı falan hep o evde bıraktık. Çarşıya vardıkten sonra bir taksi kiraladık, Tahran'a otobüsle falan gidemezdik. Tahran'a ulaşınca bir otele yerleştik, yaklaşık kırk gün orada bekledik. İşlemlerimizi bitirdikten sonra da işte buraya geldik.

Kolay değil. Büyük bir mücadele kolay verilmedi, bunca kan kolay dökülmedi. Dile kolay. Bu mücadelede ne kahramanlıklar yaşandı, kimler geldi, kimler geçti. Ne olup bittiğini günümüz gösteriyor. Geriye dönüp baktığımda elde avuçta bir şey görmeyince daha çok zoruma gidiyor. İğne iplik satıyorsun, karşılığında bir ücret alıyorsun. Burada bir ülkenin kaderi satıldı, toprağı, umudu, bağlılığı, güveni her şey satıldı. Kendim için geriye dönüp bakamıyorum. Çok acı verici bir olay. Para karşılığı satılsaydık bir anlam verirdim. Parasız kaldık, satıldık der normal karşılardım. Fakat karşılıksız satılmak insanın çok ağırına gidiyor. Birey olarak bunu düşünüyorum. Bu değişikliğe bakarken yanıldığımı istiyorum.

Çünkü beklentilerimiz farklıydı. Umutlarımız vardı, hayalimizde bir gelecek kurmuştuk. Bu nedenle geriye baktığım zaman umutlarımı yitirdim diyorum. Umutlarım ve beklentilerim eskisi kadar sıcak değil. Kürt halkı hep kandırıldı. Bir ülke vaat edildi, kimlik vaat edildi, gene sürgün, gene yaban ellerde. Kendi toprağımızda savaştık, kan döktük ama orada yaşayamıyoruz. Ailemi, kardeşimi kaybettim karşılığında hayal kırıklığına uğradım. Mücadelenin sonu bu olmamalıydı. Biz Kürtler bunu hak etmemiştik. Hep içimizdeki ihanet ve teslimiyet duygusu bizlere bunu yaşıyor. Üzgünüm. Ağacı kendi kurdu çürüttü. Kendi kendimizi kemirdik, birbirimizi yedik. Şimdi izlenen siyaset bana bir şey vermiyor. Kendimi içinde göreceğim hiçbir şey yok. Umut vermiyor. Umarım ben yanıliyorum, geri kalmışım, düzeyim kaldırmıyor. İstiyorumki ben yanılayım da örgüt, toplum kazansın. Yeni “demokratik cumhuriyette” Kürdün hiçbir yeri yok, o zaman verilen savaş niye? Bir insan, canını kurtarmak için tüm toplumun kaderiyle, umutlarıyla oynadı. Bir çok lider öldü, ama kahramanca, hâlâ dillere destan onlar. Bir Miloseviç bile uluslararası mahkemeye başkaldırıyor, avukatsız kendi ilkelerine sahip çıkıyor. Mahkemeyi tanımıyor, adaletine güvenmediğini söylüyor. Bunu, onu savunduğum için değil, gösterdiği tavra örnek vermeye çalışıyorum. Biz PKK’de direnişi öğrendik, yalnız olduğumuz zaman bile bir şeyler üretmeyi öğrendik. Bunları öğretenin kendisi buna bağlı olmadı. Mahkemenin ilk günü akşamı bir eylem yapacaktık. Sonuçta nasıl olsa çıkacak kararın idam olacağını biliyorduk. Elimizde küçük radyolarla mahkemeyi dinliyoruz. Asker analarından özür dilediği zaman, yanımda şehit olanların, sakat kalanların analarını düşündüm. Farklı gerekçeler ileri sürerek o eyleme gitmedim. Savaşta hiç bir eylemden kaçmadım, yani savaş oportünizmi yapmamıştım. Gerçek nedenini söyleseydim, kurşuna dizilirdim.

Savaşçı olup da ilginç anılar yaşamayan yok. Birkaç kez ufak tefek yaralar aldım. Ama yanımda, kucağımda çokça arkadaşımın şehadetine tanık oldum. Çok da yaralanmalara.

Kendi ülkeme gitseydim belki fazla yadırgamazdım. Uzun süre sivil toplumdan uzak kalıp direkt Avrupa’ya gelmek tabii ki ilginç. Ama bir bayan için uyum sağlamak o kadar zor değil. Koşullarıyla da mücadele edeceğim. Ailem hâlâ bana gerilla gözüyle bakıyor. Bazen ben de hâlâ o kalıplarla yaklaşıyorum. Bazen de aile, evin genç kızı olarak görüyor, ben gerilla yanıma yaslanıyorum. Bir yılımı doldurdum, gelip aileden istemeler de oluyor. Bu bana çok tuhaf geliyor. Evlilik güzel, karşı da değilim fakat ben tuhaf karşıliyorum. Gerilla olmadan önce bu konuları düşünecek zamanım olmamıştı, şimdi de henüz alışamadım. Bir an için siyasi geçmişimi göz ardı ettiklerini düşünüyorum, bazen de hangi yüzle gelip beni istiyorlar diye düşünüyorum. Siyasi bir konumdan, aile kızına dönmek pek öyle kolay değil.

Ev kızı olarak gerilla olmak ayrı, gerilla olduktan sonra ev kızı olmak daha ayrı. Parti saflarından evlenerek gelenler, çift olarak gelenler oluyor tabii. Bunların da bir geçmişı olduğunu sanıyorum. Birbirlerini severek ayrılmışlar partiden. Olağan karşılamak lazım. Ne yapayım ben kimseyi getirmedim. Yanılabilirim ama yoldaş olarak beraber savaştığım birini eş olarak kabul etmek zor. Karşı değilim, ama hoş da karşılamıyorum. Düşüncem sonraları değişebilir de. Partiden bir bayanla bir erkeğin beraber ayrılmaları ya da yolda gelirken evlenmeleri, ne düşmanın ne de Kürtlerin bazılarının PKK’de kadın konusunda ezelden beri yaptığı karalamaları haklı çıkarmaz.

Partinin yedi yıl saflarında kalmış bir insan olarak, ortadan kaybolmam karşısında arkadaşlarımın duyarsızlığı gücüme gitti doğrusu. Bizden önce giden bir gruptan iki bayanın yakalandığını, Akre cezaevine konduğunu üç ay sonra duydu arkadaşlarım. Bu duyarsızlıktır, bireyselliktir, bencilliktir, ne dersiniz deyin. Herkesin sadece kendini düşündüğü bir ortam gelişti bu partinin içinde. Savaş bittikten sonra yoldaşlık, saygı, sevgi, sahiplenme ve tüm değerler bitti. Bir bayan arkadaş, yeleşini yıkarken Öcalan’ın fotoğrafını unutmuştu, fotoğraf biraz hırpalanmıştı. Hemen ispiyon edildi ve soruşturmaya alındı o arkadaş. Fakat Yaseminle Medya arkadaştan üç ay haber almadan, sorup soruşturmada veya onların kaybolmasından sorumlu olanlara bir şey yapmamaları ilginç değil mi? Örgüt sistemini ayakta tutan ilkedir, disiplindir, sevgidir, güvendir, saygıdır, ideolojidir ve lideridir. Savaş kendisiyle beraber bazı şeyleri getirir, bazı şeyleri de götürür. Ya güçlü bir temel yoktu, ya da kullanılmadı. Kimimiz çok duygusal olduk, kimimiz de vahşileştik. Her türden insanın olduğu bir yapı. Örgüt, dışarıdan görüldüğü gibi değil. İçeriden anlatıldığı gibi ise hiç değil. Tanısaydım girmezdim kısacası.

BATUFA

Adım Batufa. 1978 Gewer doğumluyum. Çevresinde çok sevilen, büyük ve soylu bir aileden geliyorum. Aile, yapısı itibariyle Kürtçü bir aile ve bir çok şeye sahip olmayı başarmasına rağmen özünden hiç bir şey kaybetmemiştir. Bölgede tanınan bir direnişçi aşiretin lider ailesindenim. Şu an 25 yaşındayım. Dedğim gibi Kürtçü duygularla büyüdüm. Bağımsız bir Kürdistan'ın kurulma çabalarında benim de emeğim olsun istemiştım. Amacım bu uğurda feda olmaktı. Yine diğer bir amacım da kadın olarak özgürleşmek, geriliklere başkaldırmak ve kadın olarak halkımın özgürleşmesinde yerimi almaktı. Böyle bir hedefle yola çıktım.

1993 yılında henüz yeni kadın ordulaşması propagandaları vardı. Bize anlatılan, düşmana başkaldırdığı kadar geriliklere de başkaldırmış bir kadın gücünün varlığının sağlandığıydı. Ama katıldıktan sonra karşılaştığım tablo farklıydı. Eğitim görmek amacıyla, kamp alanına yollandım. Kampta üç tabur düzeyinde hiç de küçümsenmeyecek sayıda kadın bulunuyordu. PKK Birinci Kadın Kongresi burada yapıldı ve daha sonra parti tarafından çeşitli nedenlerle iptal edildi. Daha partiye katılmadan moralli ve heyecanlıydım. Ama katıldıktan sonra ayaklarım yere basmaya başladı. Dışarıdan tanrı katına çıkardığımız gerilla, yoldaşlık ilişkileri, kadın özgürlüğü, büyük örgüt kavramları yerlerine oturmaya başladı. Gerçeklerle karşılaştım, çünkü artık ben de bir gerillaydım. Daha iyi görebiliyordum, daha gerçekçi değerlendirebiliyordum ve heyecanımı şöyle söyleyebilirim, katılmadan önceki heyecanımla katıldıktan sonraki durumum arasında büyük bir fark vardı. Katıldıktan sonra heyecanım kalmadı diyebilirim. Ben feodalizmi baskıyla tanımlardım. Baskıdan kaçardım, hâlâ da hoşlanmam. Örgüt içinde askeri kurallar gerekiyordu; ben yadsımıyorum, kişinin kendini bastırması, ortamın kişileri bastırması, yoldaşlar arası eşitsizlik ve proleter teorilerin yapılmasına karşılık elit kesimlerin yaratılması gibi çeşitli olumsuzluklar beni etkiliyor ve zorluyordu. Zamanla bu beni içine kapanık, çevresine güvenmeyen, moralsiz biri haline getirmişti.

Zaman zaman örneklemeye çalışırken o anları tekrar yaşıyorum şu anda. İlk katıldığımda her şeyin istediğimiz hukuk ölçülerinde yapıldığını düşünüyordum. Doğru olan da buydu. Hatta kendimi yanlış, örgüt ortamını bütün yoldaşlarımı doğru olarak görürdüm. İnsanların, daha doğrusu halk fedailerinin nasıl büyük yanlışlıklar yaptıklarını, özellikle savaş alanında büyük insani hatalara düşüldüğünü gördüm. Mesela arkadaşların yargılandığı mahkemelerle karşılaştım. Son derece ağır ithamlarla, hatta idamla yargılandıktan sonra aramıza bir arkadaş

olarak gelmeleri, hep kontrol altında olmaları, çeşitli yanlış yaklaşımlar..... Bulunduğum alan PKK tarafından “tasfiyeci alan” olarak tanımlanıyordu; yani Zelê Kampı. Günde birkaç insan öldürülebiliyordu. Eğitim yoktu. Yapı açlıkla mücadele ediyordu. Amacı özgürlük ya da Kürdistan olan kavramlar yoktu. Herkes kendi öz sorumluluğu ve güvenine bırakılmış, çoğunluğu hayal kırıklığı içerisinde kaderlerini birinin tayin etmesini bekliyordu; partinin tabiriyle “yaşama gelmeme”* olağandı. Doğal olarak insanlar kendilerini dayatmak istiyorlardı. Artık kimsenin geriye dönüş gibi bir şansı olmadığına göre savaşa gidelim diyorlardı. Yeter ki bu alandan çıkalım diyorlardı. Kısacası ben çok bunalımlı bir yapının içine girdim. Bunlar beni çok etkiliyordu, daha sonraki yıllarda da bu etkileri taşıyordum. Yargılamalar, eğitimsizlik, amaçsızlık, Kürt kalkının fedakarlıklarıyla karşılaştırıldığında gerillanın gece gündüz yatması, alan ve eyalet komutanımızın örgüt ve halkın parasını, çocuklarını, emeğini kendi şahsi çıkarları için kullanması ve bireysel hizmetlerine koşturması, bir bütün olarak beni örgütten ruhen kopma noktasına getiriyordu. Ama PKK’nin dışına çıkmayı da düşünmüyordum, bunda ailemin konumu ve halkın gün begün daha da kötüye giden durumu belki de benim bir birey olarak düşünmeme engel oluyordu. Bu yüzden hep kendimle savaşıyordum. Her gün yeni bir yaşam, yeni bir orada kalma gerekçesi aramaya ve yaratmaya çalışıyordum. Böylelikle partiyle çelişkilerim hep kendi içimde saklı kaldı. Bunu bir rapora yazmak, eğitim alanında platformlarda tartışmak, tartıştırmak yoluna da gitmedim. Hatta tuttuğum günlüğüme bile açıkça yazmaya cesaret edemiyordum. Bunu yapanları da görüyordum. Hiç bir sonuç alınmadığı gibi bunu yapan insanlar düşüncelerini açıkladıkları için, küçümseniyorlardı, çoğu tecrit altına alınıyorlardı veya savaşın en uç, en tehlikeli noktalarına gönderiliyorlardı. Doğal olarak düşüncelerimi hiç bir zaman kimseye açmadım, tartışmadım. Şu an yeni yeni kendimle tartışıyorum, acaba doğru mu yaptım, yanlış mı yaptım diye. Defalarca kopma noktasına geldim ama ruhen oluyordu bu; fiziki olarak kopmayı hiç bir zaman düşünmemiştim.

Önce Zelê kampının iyi anlatılması gerekir. 1992 Güney savaşının içinden çıkmış, yorulmuş, çoğu eğitimsiz, kararsız köylü yapısı yedi tabur şeklinde örgütlenmişti. Üçü kadın geri kalanlar erkeklerden oluşuyordu. Kamp, sayısal olarak da çok büyüktü ve hiç bir savaş tedbirleri yoktu. Mevzilenmek, uçak saldırılarına karşı korunmak yoktu. Eğitim yoktu. Yapı da durumdan rahatsızdı. Bir kısmı bilinçli, yıllardır oralarda kalmış, dağlarda savaşmış ya da akademi eğitimi almış insanlar, büyük bir kısmı da hiç bir şey bilmeyen yaşları çok küçük 1320 yaş arası insanlardı. Büyük çelişkiler yaşıyorlardı, kararsızlık geçiriyorlardı. Herkes bilinen PKK ile katıldığı PKK’nin aynı olmadığı çelişkisini yaşıyordu. Doğal olarak da alanı

kontrol altına almak için bazı insanları mahkemeye çıkarıyorlardı, sonuçta öldürüyorlardı. Öldürülenler için devlet ajanı deniyordu. Örneğin, bazıları için geldiği yerde polisin komşusuymuş ve polis tarafından örgütlenip aramıza gönderildiği gibi temelsiz saçma sapan suçlamalar vardı. Zaten gerçekten PKK yapısında çok olumsuz bir şey var. Mahkemelerde kimse tartışılan , konuşulan şeylere kulak vermiyor, herkes yarı uykulu bir şekilde mahkemeye katılıyordu. Karar daha önceden verilmiştir, iddianame okunur, karar idamdır denilir ve herkes elini kaldırarak onaylamak zorunda görür kendini. Bu karara muhalefet etmek olanağı yoktur. Ve sonuçta sanık, “suçlu” bulunur ve öldürülür. Gerekçesi önceden hazırdır: Ajandır ya da yaşamı bozuyordur, kaçacaktır vs. değişik şeyler.

Özellikle 1995 yılından sonra cinsiyetten ötürü yönelmeler belki de parti önderliğinin özel yaklaşımıydı. Kadın ve erkek arasında yoğun çelişkiler yaşatılıyordu. Kadın örgütü, kadın karargahı, erkek karargahı, erkeklerin grubu, kadınların grubu, erkekler de savaşa gitmeli, kadınlar da gitmeli, erkekler de en önde olmalı kadınlar da.... gibi basit yaklaşım ve tartışmalar çokça yaşanıyor. Aslında bu durum en üstte bulunan kadınların iktidar savaşıydı. Erkeklerle yarış halindeydiler. Altta da erkeğe özenmek yaşanıyor. Birçok kadın, kadın olduğunu unutuyordu aslında. Yöneticiler ağa, alttakiler ağaların sermayesiydiler. Yöneticiye eleştiri getiren, onu kabul etmeyen bayanlar, erkek işbirlikçisi köle kadın ithamıyla etkisiz kılınıyordu. Kadın olarak küçümseniyorduk. Erkekler gibi yapamadığımız çok iş vardı. Dalga geçilirdi, eleştirilirdi bunlar artık alışılmış durumları. Dışlanma oluyordu ama sonuçta Abdullah Öcalan’ın kadın tarafını tuttuğu ortadaydı. Bu nedenle çeşitli şekillerde uzlaşmaya gidilebiliyordu. Çok büyük bir dışlanma yapıyordu diyemem.

Kürt tarihine bakıldığında ilk kez PKK kadını dağa çıkarmıştır, savaştırmıştır, belli ölçülerde kadın kendini özgür hissetmiştir, büyük kadın fedakarlıkları vardır, kıymeti bilinirse önemli bir durumdur. Fakat zamanla kötü politikalara malzeme edildi. Örgütün çıkar malzemesi haline getirildi. Böylece kadın özgürlüğü sadece kitaplarda, derslerde tartışılan konu oldu. Bir de çok yanlış yaklaşımlar gelişmişti. 1997-1998’lerden sonra kadın özgürlüğü feminizme dönüştü, yayıldı. Bu da büyük yanlışlar, hastalıklar çıkardı ortaya. Hep ezilen, altlarda görülen Kürt kadını, parti ortamında kendini savaş gücü olarak kabul ettirmeye çalışıyor ama, 1995’ e kadar erkeği taklit etme, erkekleşme, daha sonraları feministleşmeye gidilirken korkunç hastalıklar ortaya çıktı. “Cinsini sev” sloganı altında cinsinin her türlü askeriulusal, toplumsal hatalarını kabul etme düşüncesi gelişti. Örgütsel bazda düşünüldüğünde bu örgütün yapısına ters ve yanlış bir davranıştır. Son yıllarda lezbiyenlik gelişmişti. Neredeyse artık bu durum normal karşılanıyordu. Farkına varılanlar eleştiriliyor, uygulamaya alınıyordu, ama örgütün yapabileceği pek fazla bir

şey de kalmamıştı. Teorik anlamda tartışılanlar bunlardı. Bize gelen kitaplar da genelde feministlerin kitaplarıydı, bunları okuyanların biraz da koşullarını göz önüne alırsak doğal olarak bu yaklaşımları beklemek lazım. Üsttekilerin bilip bilmediği konusunda bir şey diyemem, bilseler bile ellerinden bir şey gelmez; çünkü bu işin kontrolü A.Öcalan'ın elindeydi. “Erkekliğini öldürmüş erkekler” teorisi çerçevesinde içi boşaltılmış, yaltaklanan, işbirlikçi bir erkek tipi de yaratılıyordu.

Benim için aşk, ulaşılması güç olan, uğrunda ölünebilecek, çok geniş, istediği zaman istediği yere çekebileceği bir kavram. Yeri geldiğinde vazgeçmek anlamına da geliyor. Örgüte her şeyimi, ruhumu verdiğimi çok iyi biliyor kabul ediyordum. Var olan hataları savaş ortamına yorumluyor, kendimi avutmaya çalışıyordum. Sonuçta vazgeçmek zorunda kaldım. Bana göre aşk yaşatılabilirse her koşulda yaşatılabilir, zamanı geldiğinde vazgeçmeyi de aşk olarak yorumluyorum.

İlk katıldığım zaman da yöneticiler, özellikle genel başkan hakkında bazı spekülasyonlar duymuştum. Ama hiç bir zaman inanmazdım doğal olarak. İçine girdikten sonra özellikle parti önderlik sahasında da kaldım, hakkında söylenenlerin boş olmadığını söyleyebilirim. Var olan kadın gücünün özgürlüğü adına kadına her şeyin yapıldığı ve yaptırıldığına bizzat şahit oldum. Aslında kadın özgürlüğü diye bir şey yapılmadı, PKK'deki kadın dışarıdakilere oranla çok daha köledir. Çünkü dünyaya ilişkin bir görüşü yoktur. Genel bir kültürü yoktur. Bütün dünyası ve bildiği A.Öcalan'dır. Bu yüzden geliştirilen teoriler kendi içinde çelişkilidir. Hiç bir zaman erkeğin önderliğinde kadın özgürleşmez. Kadın kendini özgürleştirir, kendisi ve hemcinsiyle barışık yaşamak zorundadır denilir genelde. Ama PKK'deki kadının yaratıcısı Öcalan'dır ve bu şekilde kabul edilir. Kendisi “bu parti kadın partisidir, ben erkekliğini öldürmüş bir kadın önderiyim” der ama, aynı kadını bireysel hizmet ve isteklerinde çok rahat kullanmıştır. Bunu yaptığı zaman ” tabularınızı kırıyorum, tabuları olan kadın özgür değildir” değerlendirmesiyle gerekçeliyordu. Kısaca PKK'deki kadın, toplumda, köyünde yaşayan kadından daha geridir diyorum. Çünkü kadın kendine ait değildir, “ben”i yoktur, karakteri yoktur, ölçüsü yoktur, tek ölçüsü sonradan geliştirilmiş geliştirilmeye çalışılan saptırılmış ucube ve gerçeklerden uzak ölçülerdir. İçindeyken kendimizi çok özgür, çok bilinçli, her şeyin üstesinden gelebilen bireyler olarak görürken, dışarıya çıktıktan sonra hiç bir şey olmadığımızı, çok zavallı, tek başına hiç bir şey yapamayacak, tüm gücünün PKK'deki saçma sapan teorileri üretmekle, dinlemekle sınırlı kaldığımızı gördüm.

Partide yedi yıl kaldım. Partide kaldıkça ruhen ondan uzaklaştım. Tanımadan önce gözümde çok daha büyüktü; ulaşılması güç bir olguydu. Yıllar geçtikçe Kürt halkı için artık

hiç bir şey yapamayacağını, sadece Kürt çocuklarının ölümüne neden olduğu kanısına vardım. Örgütte amaç açısından kalmamı gerektiren bir şey kalmamıştı. Başlangıçtaki karakterini kaybediyordu. Özellikle Abdullah Öcalan'ın Türkiye'ye götürülmesinden sonra, yaptığı mücadelenin yanlış olduğunu kabullenmesi, Kürt ve Kürdistan kavramlarıyla bu kavramlar için verilen mücadeleleri inkar ve küçümsemesi beni o partide tutan gerekçeleri ortadan kaldırmıştı. Orda kalmanın bir anlamı yoktu artık benim için ve ayrıldım.

Geriye baktığım zaman pişman olduğum noktalar da var, hiç bir zaman pişman olmayacağım noktalar da var. Hatalarıyla sevaplarıyla Türkiye'ye karşı iyi bir güçtü ve katıldığım için pişman değilim. Güçlü, büyük bir direniş sergilemiştir. Büyük bir de trajedi yaşanmıştır. Çok değerli insanlarımız, evlatlarımız kayboldular, şehit oldular ya da ortadan kaldırıldılar. Hepsinin umutları, hayalleri vardı, umutları ve hayalleri bağımsız bir Kürdistan'dı; bunun için her türlü fedakarlığı yaptılar. Pişmanlıktan ziyade örgüt bozulmasaydı, daha da güçlenebilseydi diyorum. Şu an çok daha büyük yanlışlar yapıyor, bu halkın ayak bağı olarak değerlendiriyorum.

Savaşlara katıldım, yanımda çok da insan öldü, çok insan yaralandı. Düşmanla karşı karşıya olmanın, ona vurmanın verdiği büyük bir moral güç vardı. O dağlarda aç, susuz, perişan, kendi örgütünün eksiklikleriyle beraber coğrafyanın zorluğunda mücadele edildi. Sonuçta insansınız karşınızdaki düşman da olsa bir insan. Böyle olmasını istemiyorsunuz. Ama zorunluluk insanlara çok şey yaptırıyor. Basit olanlar dışında ciddi yaralanmalar yaşamadım.

Yaşam tecrübesi edindiğimi düşünüyorum. Savaş da beni olgunlaştırdı. Eksikler de beni olgunlaştırdı. Hâlâ halkım için bir şeyler yapma hedefine sahibim. Ama Avrupa'da insanın yapabileceği fazla bir şey de yok. Hele PKK gibi dev bir tecrübeden sonra oradan gelenlerin yapabilecekleri tek şey, geçmişte yaşadıkları tahribatları bir şeyler yapmak isteyen genç, bilgili, duygulu insanlara bulaştırmamalarıdır. Kimsenin dağa çıkmaya cesaret edemediği zamanlarda, büyük fedakarlıklar yapmışlardır, yapabileceğini yapmış görev sürelerini tamamlamışlardır. Bundan sonrasını kendini insanlaştırmak, medenileştirmek ve bilgilendirmekle geliştirebilirler. Bu son söylemlerim bazılarını kızdırabilir ama benim düşüncem bu. Oradan gelen biri olarak da her şeyden önce gerçek Kürt tarihini öğrenmekle başlamak gerektiğine inanıyorum.

ARYEN

1974 doğumluyum. Muş Varto'da doğdum. Fakat çocukluğum İzmir'de geçti. Ailemin bir kan davasından ötürü İzmir'e göç etmesinden dolayı İzmir'de büyüdüm. 1992 93 yılında üniversiteye girdim, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde Sosyoloji bölümü dördüncü sınıfa kadar okudum. Üniversiteye kaydolduğum dönemde mücadeleye aktif olarak katılmıştım. Dördüncü sınıfta okulu bırakıp profesyonel olarak mücadeleye katıldım. 2000 Nisan ayında da ayrıldım. Ailem Kürdistan ölçülerinde yetişen, büyüyen feodal bir aile. Annem Cibranlı Xalit Beyin torunu. Geçmişte de mücadeleye bağları olan bir aile. Sonradan Kürtlüğünü keşfetmiş bir aile değil. Belki de bunun yarattığı sorunlardan ailemizin ben ve kardeşlerimiz üzerinde etkileri biraz farklıydı. Olabildiğince bizi mücadelenin uzağında tutmaya çalışıyorlardı. Lise dönemlerine kadar benim yurtseverlikle çok fazla bağım yoktu. Liseden sonra aktifleşen, yoğunlaşan serhıldanlarla birlikte yurtseverlik düşüncesi ve Kürdistan özlemi, yanı sıra bireysel arayışlarım sonucunda bu mücadeleye katıldım. Üç kız iki erkek toplam beş kardeşiz, ben iki numarayım. Kız kardeşlerimden biri üç yıl cezaevinde kaldı, çıktıktan sonra da mücadeleye aktif olarak katıldı, şu an o da ayrılmış durumda.

Kürdistan mücadelesi arayışlarımın zeminiydi. Ama tamamıyla bundan dolayı katıldığımı da söyleyemem. Üniversitede okuyan bir kişiydim ve bu dönemde kız olduğumdan dolayı ailemin üzerimde büyük baskısı vardı. Geçmiş mücadelelerden de etkilenerек beni sınırlar içinde tutmaya çalışıyordu. Üniversite ile birlikte farklı arayışlar içine girdim, farklı ortamlar içine girdim çıktım. O ortamların sonunda da kendimce şöyle bir karara vardım: Özgür olmak istiyordum, kendi başıma olmak istiyordum. Kendi başıma mümkün olduğunca bu toplumun

ve baskıların dışında olacaktım ve güçlü olmayı düşünüyordum.. Belki de anarşist denilebilecek bir özgürlük anlayışım vardı. O dönemlerde bunu adlandırmak pek mümkün değildi benim için ama feminizm olarak da kabul edebiliriz. Bu yanıml Kürdistan mücadelesiyle de birleşince güçlü, özgür ve bağımsız olmayı, kendim dışında başkaları için de bir şeyler yapabilmeyi mücadele ile bağlantılı gördüm. Onun için mücadeleye katıldığımı söyleyebilirim.

1993'ün sonu, 1994'ün başlarıydı. Bu yıllarda önce YCK'nin içinde yer aldım. Üniversite içinde Kürt gençlerini örgütleme çalışması içinde benim görevim de Kürt kadınına örgütlemektir. Yurtta kaldığım için Kürt kadınlarla daha fazla ilişkim vardı. 1996'da okuldan fiilen ayrıldım ve PKK'ye katıldım.

Yunanistan'a geçtim; belli bir eğitim aldıktan sonra aslında Türkiye'ye dönüp çalışmalarına ERNK sorumlusu olarak devam etmem kararlaştırılmıştı. Görevlendirilmelerde her kadro telefonla Öcalan'la görüşürülüyordu. Bu "Öcalan'ın kadrolara güç vermesi" olarak adlandırılıyordu. Biraz ailemin tarihi, biraz da arkadaşlarımın anlatımları sonucu Şam'a çağırıldım. 1997 yılında Güney'e yapılan operasyonlarda Şam'daydım.

Şam'da bulunduğum süre PKK'yi biraz daha iyi anlamama neden oldu diyebilirim. Yeni katıldığımda olaylara çok hayali bakıyordum. Farklı bir bakışım vardı. Kendi özgürlüğüm ve halkımın özgürlüğü adına çıktığım bir yolda gördüğüm eğitim, Yunanistan'da hayali bir çerçevede veriliyordu. Ayakları yere basan bir eğitim türü değildi; daha çok duyguları hareket ettiren bir eğitimdi. Öcalan ve PKK'yi Şam'da biraz daha tanıdım diyebilirim. Benim için yoğun sorunların, yoğun duygusal dalgalanmaların olduğu bir dönemdi. Orada gelgitler arasında yaşadım diyebilirim. Şam'da hepimiz geçmiş yaşamımızı bir kalemde silmiş, parti içinde yeniden şekillenerek inancımız ve duygularımızla mücadelesini vermeye çalışıyorduk. Mesela, ailelerimizin fotoğrafları vardı yanımızda. Bize eğitim verdiklerinde ailenin feodal ve ajan bir kurum olduğunu sürekli vurguluyorlardı. Katılımlar karşısında ailelerin tepkileri hesaba katılarak bunlar söyleniyordu. Bu tepkilerin bize de yansıtacağı hesaplanıyordu. Artık biz de ailelerimizi ajan ve feodal olarak görüyorduk. Bu nedenle bir kaç arkadaş bir araya geldik ve ailelerimizin fotoğraflarını yırttık. Böylece ailelerimizin bizimle olan son bağlarını da ortadan kaldırmış olduk. Şimdi düşünüyorum. Binlerce gerilla, kadro arkadaşlarımız vardı. Eğer tamamı böyle düşünüyorsa, ki böyle düşünmek zorundaydılar, çünkü sistem bunu dayatıyordu; ailenin yok edilmesi mantığına dayanıyordu. Aslında kadrolar ailesinden uzaklaştırılarak özünden boşaltılıyor, kitleden, halktan uzaklaştırılıyordu. Sonuçta her arkadaşın ailesini yan yana getirdiğinizde mücadelenin asıl zemini oluşturuluyordu. Bence

bize verilen ilk eğitimde bu zemin ortadan kaldırılmaya çalışıldı. Özetle Şam'da Öcalan'ın yaşadıklarını ve yaşattıklarını gördüğümde şok oldum. Bizim bildiğimizi sandığımızdan çok farklı bir ortam vardı. Gittiğimin dördüncü günü Öcalan'ın “çözümlemeler” dediği bir dersine katıldım. Oradaki yapıyı zemin alarak Kürt halkına yaptığı hakaretleri duyduğumda çok şaşırdım. Sonuçta binlerce şehit var, binlerce insan savaşıyor ve bunların binlerce ailesi var, gözaltında, işkencede, cezaevlerinde olanlar var, topraklarını bırakıp göç edenler var, yaşantısını, geçmişini, tarihini bırakıp yerlerinden yurtlarından olan milyonlarca insan var. Bunların evlatları, çocukları onun yanında, onun tarafından eğitiliyor ve bunlara küfür ediyor. İsmen kadrolara edilen küfür, aslında Kürt halkına ediliyordu. Çok aşağılıyordu, kendini çok yukarılarda görüyordu. Bana korkunç bir yok etme anlayışı gibi geldi. Usule göre yeni gelenler dersten sonra Öcalan'la yemek yerlerdi. Biz bir kaç arkadaş ve bir de cezaevinde 1617 yıl kalmış bir arkadaş vardı beraberimizde. Öcalan'ın sofraya geldiğini görünce hepimiz ayağa kalktık, ama cezaevinden yeni çıkan arkadaş kalkmadı. Yemekte Öcalan, çok büyük bir yükün altında olduğunu, Kürdistan'ı özgürleştirmenin omuzlarına yıkıldığını, çevresindekilerin tamamının nankör, beyinsiz, beceriksiz olduğunu söylüyordu. Biz hepimiz put gibi ayakta durmuş dinliyorduk, ama arkadaşımız rahat bir şekilde oturuyordu. Yemek boyunca arkadaşla iğnelemelerde bulundu.

Bir sonraki derste gene Öcalan, “benim görevlerimi, sorumluluklarımı kim üstlenecek” diye değerlendirmede bulunurken bu arkadaşımız çok rahat bir şekilde ayağa kalktı. “Ben size yardımcı olabilirim başkanım” dedi. Oldukça saf, dürüst olan bu arkadaşın başına geleceklerden haberi yoktu. Sonra bu arkadaşı yönetim birimine aldılar. Bir iki ay sonra akademinin yönetim sistemine göre kendisine koordine görevi verilmişti. Koordineğin görevi hem Öcalan'ın eğitim verebileceği, hem de orada bulunduğu süre içinde yaşamını düzenlemektir. Bu arkadaşın koordine olduğu bir gün ben de güvenlik nöbetindeydim. Arkadaşımız Öcalan'ı derse getiriyordu. Koordineğindeki arkadaş kendisine herhalde bilgi veriyordu, işte şu kadar kişi hasta, şunlar şu görevde diye. Hepimizin gözü önünde Öcalan onu tokatladı. Şam'a gelinceye kadar Apo'yu tanıımıyordum. Oraya gelinceye kadar literatürümde “ulusal önderlik, genel başkanlık” türü sözcükler yoktu. Ama Şam'da Apo gerçeğiyle tanıştım. Bu durum benim de suratıma bir tokat gibi indi.

Bunlar sonradan göreceklerimin yanında çok hafif kalıyordu. Çelişkiler oluyordu kafamda; ama ayrılma düşüncesi hiç olmadı. Kendi özümde ve kişiliğimde de parçalanmalar oldu ama gene ayrılmayı düşünmedim. Sonradan yaptıklarını gördüğümde de ayrılmayı düşünmedim. Çünkü özünde ben Apo için katılmamıştım. Onun deyimiyle ne yarattığı

mücadele zenginliği, ne de şahsına olan hayranlığım için katılmamıştım. Düşüncelerimi, gözlerimi Apo'ya karşı orada kapattım. Şu an yaptığım bu hatanın ciddi olarak bilincindeyim. O dönemde yaratılan suskunluğun, bu gün gelinen sonuçla çok yakın bağlantısı var. O dönemlerde tüm arkadaşların gözlerine indirdikleri perdenin, aslında şu an sonuçlarını yaşıyoruz. Apo'nun özel yaşamını yakından izleyebilme olanağım oldu. Özel yaşamındaki tutarsızlıkları, aksaklıkları, ölçsüzlükleri, Kürdistan halkını ve özellikle kadını hedef alan davranışlarını da gördüm. Fakat hepsinden kendimi soyutladım.

Aslında PKK sisteminin özüne kendisini oturtan Apo'nun anlaşılabilmesi için, Şam sürecinin iyi araştırılması gerekir, çünkü özü orada. Bir kadın olarak girdiğim bu mücadelede beni de hedef alan, kadının parçalanmışlığını ve kullanılmasını Şam'da çok iyi fark ettim. Kadının PKK içinde Apo tarafından nasıl kullanıldığını çok net, somut olaylarla gördüm. PKK sistemini yürütmek amacındaki Apo'nun, kadın erkek ilişkilerinden yola çıkarak, erkeği PKK'ye nasıl bağladığını gördüm. Kadın bir denge unsuru olarak kullanılıyordu. Askeri ve siyasi olarak erkeğin PKK'ye bağlanmasında, tüm alanlarda Apo, kadını kullandı. Sanırım benim en çok nefret ettiğim noktalardan biri buydu. Çünkü ben kendimi orada gerçekten kullanılmış gibi görüyordum. İsterseniz “çözümleme” olarak adlandırdığı konuşmalarından bir örnek vereyim.” Kadın özgün çalışması” adı altında bütün bayan arkadaşların toplandığı ortamlarda defalarca şunu söylüyordu:

“Sizler tek bir erkekle flört ederek kendinizi basitleştiriyorsunuz, bitiriyorsunuz. Tek bir erkekle ilişkilenererek kendinizi sunuyorsunuz, bunun bir çok örneği var. Tek bir erkeği seven tek bir erkekle birlikte olup da sonuçta bu mücadeleden ayrılmak zorunda kalan (öldürülen ya da uzaklaştırılan bayanlardan bahsetmiyordu, içinde olup da halên tutuklu olan arkadaşlardan söz ediyordu) bir sürü bayan var. Bir tek erkekle flört etmeyin; onlarca, yüzlerce olsun. Hepsini de kendinize bağlayın. Fakat siz tek bir erkeğe ait olmayın. “

Ben, bundan şu sonucu çıkarıyorum. Kadına bir köprü görevi vermişti herhalde. Onlarca, yüzlerce erkekle ilişkiye girebilir, onların hepsini kendisine bağlayabilir. Fakat onlardan herhangi birisine değil, Öcalan'a bağlanması gerekiyor. Böylece tüm erkek kadrolarla Öcalan arasındaki köprü görevi kadına yükleniyordu. Ben kendimce bu sonuca ulaştım, hâlâ da böyle bir yapılanmanın geliştirildiğine inanıyorum. Çünkü Şam'da, Önderlik Sahası adı verilen o yerde Apo'nun yarattığı insanları ve onların yaşamlarını yakından gördüm. 1112 yaşındayken kaçırılarak PKK'ye katılan Delila Goyî adında bir arkadaşımız vardı. Yaklaşık yedi sekiz yıl gerillada kalmış ve o Önderlik Sahasına gelmiş bir bayandı. O köylü mantığıyla oradaki çarpıklığı çok iyi görmüştü. Sanırım bir flörtü söz konusu olmuştu ve yakalanmıştı.

Yakalandıktan sonra verdiği özeleştirisinde aynen şunları söylemişti: “Bu alanda yirmi ayrı çift var ve ben yirmi birinciyim”. Ona göre bu söyledikleri bir tepkiydi. Apo ve sistemine karşı yarattığı bir tepkiydi. O tepkiyi o insanın şahsında görmek, o insanın geçirdiği mücadele safhalarını göz önüne getirdiğinde beni sarstı. Çünkü bir kadının özgürlüğü adına, halkı adına mücadele içinde kendisini hiçe sayarak geliştirdiği mücadelesinde kadını bu şekilde görmek çok sarsıcı, etkileyici. Apo’nun da özellikle bunu kullanması ikinci sarsıntı oldu. Bu sistemin değiştirilmesi gerektiğini defalarca düşündüm ve buna inanıyordum da. Fakat o denli güçlü bir sistem ki tek tek kişilerin o çarkı değiştirmeye güçleri yetmiyor.

PKK içinde kadın erkek ilişkileri cinsel anlamda yok. Özünde yasak olan bir şey. Tabii bu yasaklamaların altı deşildiğinde çok farklı durumlar da çıkabilir. Bence PKK’yi çarpıklaştıran nokta, PKK’nin sistem olarak tıkanmasına neden olan şey hem askeri alanda hem de siyasi alanda kadın erkek ilişkilerine yaklaşımındaki sapmadır. Ciddi bir sapma. Biliyorsunuz bazı dini cemaatlerde haremlikselamlık vardır. Yani kadınlar bir tarafta erkekler başka tarafta. PKK de herhalde bunu geliştirmek istedi. Apo’nun yüzlerce erkeği kendinize, kendinizi de bana bağlayın teorisinin anlamı buydu. Şu an PKK ciddi bir dağılma süreci yaşıyor, Apo’nun 1998’den sonra geliştirdiği siyaset adı altındaki ihanet ve teslimiyeti Kürt halkı açık açık görüyor ama, Apo tarafından kadının yok edildiğinin farkında değil. Binlerce insanın kızları, kardeşleri var içinde. Hepsisi bunun farkına vardığında hâlâ verdikleri destek yerine intihar etmeleri gerek. Kürt halkı kadınerkek konusunda o kadar “rahat düşünecek” bir yapıda değil. Kızlarının PKK içinde herhangi bir kadro erkekle ilişkisini belki kaldırabilir. Fakat kendilerine, tarihlerine, topraklarına değer katan ve bu topraklar için varlığının her zerresiyle savaşıyor, gurur kaynakları olan çocuklarının nasıl yıpratıldığını, yeniden yaratmak adına nasıl yitirildiğini gördüklerinde ciddi anlamda sarsılacaklardır. Ve bence henüz hiç kimse buna hazır değil. Umarım insanlarımızın buna hazır olduğu dönemler gelir ve açık bir şekilde tartışılır. Bunlar şu anda kaldırılabilirler şeyler değil. Halkımız açısından henüz erken. Kendi ailemle konuşmaya çalıştım bu sorunları. Tabii Apo’nun özel yaşamını değil, kadınlara yaklaşımını da anlatmadım. Ama özünde kadın veya erkek bir insanın mücadele içinde o kadar yıl savaştıktan sonra , yaşadığı düşüşü aileme anlatmaya çalıştım. Fakat kaldıramadılar. Çünkü çoğu için PKK ve Apo hâlâ tanrı. Ayrılmayı düşünen bir çok arkadaşımız vardı. Bu çelişkileri fark ettikleri anda, yönetim tarafından dağlara gönderiliyorlardı. Bu da değişik bir yok etme tarzıydı, ortadan kaldırma yöntemiymiş, susturma tarzıydı. Esasında Apo’nun kadında yarattığı çöküntünün farkına varılmasını önleme yöntemiymiş. Sanırım bunda da epey başarılı oldular. Çünkü bu döneme kadar kadın

üzerinde yaşatılan yoğun baskı, kadının düşüşü henüz açıklanmış, incelenmiş değil. Bir çok bayan arkadaşımız kendisinde bu konuda konuşacak gücü bulamıyor. Çünkü hemen hemen herkes aynı şeyi yaşamış durumda. Toplum kaldıramaz diyoruz ama bunu yaşayan arkadaşların kendileri de kaldıramıyor.

Akademi ve yoğunlaşma süreci dahil Şam'da bir yıl kaldım. Avrupa'ya gönderildim. Gelirken eğer yapabilirsem kendimce bu sistemi değiştirme çalışmalarını hedeflemiştim. Veya bu çarkın içinde eriyip kaybolmayı. Ayrılmayı hiç bir zaman düşünmedim. Ya fiziksel ya da kişisel intihar etmeyi de düşünüyordum. Bittiğimi anladığım anda bu işi bırakacaktım ama fiziksel olarak ayrılmayacaktım. Daha doğrusu yıkılmış olarak geldim. 1997 sonlarıydı. Medtv yönetiminde görevlendirilmiştim.

Aslında bütün bayan arkadaşların PKK içindeki sorunu cinsiyet sorunuydu. Kadınerkek çalışmaları başta ayrıştırılırken bu cinsiyet sorununun doğmasına neden olan temeller atılmıştı. Gerillada olsun, Avrupa'da olsun, Türkiye'de olsun tüm bayan arkadaşlarımız cinsiyetlerinden dolayı parti içinde ezildiler, kabul edilmediler. Bir siyasi, bir gerilla, bir militan olarak kabul edilmediler. Her bayanın gelişmesinde, atmak istediği adımın önündeki tek engel erkek arkadaşındı. Bunu televizyonda bizzat yaşadım. Biz kadın olarak hiç karar alma gücüne sahip olmadık, sadece alınan kararların uygulanmasındaki hamallardık. Özellikle televizyondaki çalışmalarımız mücadeleye bir şeyler katmak için değil, kadınerkek kavgasına dönmüştü. PKK'deki tüm mücadelemiz kadını kabul ettirmeye yönelikti, dışarıdan Kürdistan'ı kurtarmaya yönelik gibi görünse de, özünde kendimizi kabul ettirme savaşıymıydı bizim savaşıımız. Alt yapısı da çarpık olduğu için bu mücadele de gerçekleşmedi. Kadın özgürleştirme mücadelesi verdiğini söyleyen Öcalan'ın kendisi kadını eziyordu, geliştirdiği sistem kadını eziyordu. Şu anki çizgiye bakıldığında da çok rahat şu görülebiliyor. Kadınlar tamamen var olan mücadelenin dışında, hayalperest, ruhsal olgularla mücadele ediyor. Ne YAJK* döneminde, ne EJAK** döneminde kadın, düşmana darbe vurmuş değil. Hep kendi içinde kendisiyle ve PKK ile mücadele etmeye çalışıyor.

PKK'nin aydınlara karşı tavrı, ta başından beri bir savaşım süreci gibi. Ben bir PKK yöneticisiydim, televizyon yöneticisiydim.. Bizim üzerimizden aydınlara bakışı çok rahat görülüyordu. Talimatları Apo'dan alırdık. Kendi çizgisi dışında bir şeyler düşünen veya söyleme ihtimali olacakları aydın olarak kabul etmezdi. Bu durumda olanların aydın olmadığı propagandasını televizyon üzerinden yapıyordu. Sonuçta aydın, toplumsal sorunlardan hareketle çözüm bulmaya çalışan, değerlendirme yapan kişilerdir. Öcalan'ın aydını ise sorunu gören, ama çözümü onun çizgisinde yürütmeyi düşünenlerdi. Aydın, tüm sorunların

çözümünün Apo'da olduğunu belirtmek zorundaydı. Bunu yapmayanın toplumla ilişkisi Öcalan tarafından televizyona çıkarılmamak şeklinde kesiliyordu. Bu bir diktatörlük tarzıydı. Kadınlar için de aynı durum vardı. Parti, belli bir eğitim öğretim sürecinden geçmiş bayanları küçük burjuva olarak değerlendirirdi. Bir başka deyişle sistemin (TC) yarattığı kişilikler olarak görülürlerdi. Her hangi bir eğitim almayanlar da feodal olarak değerlendiriliyordu. "Feodal" kesim Apo'ya daha müritçe yaklaşıyordu, Allah'a bağlılık gibi. 1994-95lerden sonra daha çok okuyan kesim yönetimlerde yer aldı. Soran, sorgulayan ve çözüm üreten insanlar yönetime geldi. Bu, kadın örgütlenmesinde daha çok sorun yaratıyordu. Ben, partiye katılımının birinci yılında televizyon yönetimine getirildim. Yıllardır partide kalan ama okumamış olanların olaylara bakışı çok daha farklıydı. Bu nedenden ötürü, örneğin parti içinde kabul edilmiyordum. Televizyonda kadın özgün çalışması denilen çalışmada sorumlu bendim. Ama benden çok daha önce partiye katılmış insanlar benim sorumluluğumu kabul etmiyorlardı. Bir yıllık bir süre de verdiğim mücadele ile kendimi kabul ettirdim. Yani sonuçta kadın özgürlük mücadelesinin ne olduğu bilinmiyor parti içinde. Nasıl olması gerektiği bilinmediği için kadın şu anda bu durumda. Özgürlük kavramının altında yatan mantığın farkında değil. Özgürlüğü, Apo'ya bağlılık, Apocu olmak şeklinde anlıyorlar. Oysa kendine kadın önderlikler bulmalı, bir tür tanrıçalar yaratmalı. Fakat yaratıcısı, yöneticisi, geliştireni ve yürüten Apo. Sonuçta bir erkek yani. Erkek bakış açısıyla bütünleşmiş ve şekillenmiş bir mücadelenin kadın özgürlük mücadelesi olduğunu iddia etmek mantıklı olamaz. Eğitim ve öğretim görmüş arkadaşların hepsi bunun farkında, ama dillendiremezler. Daha doğrusu kadın bu tür kadın özgürlük mücadelesi içinde bitirildi. Verilen mücadeleye kadın özgürlük mücadelesi demek olanaksız.

Benim gözümde aşk ve sevgi tüm güzelliklerin, tüm problemlerin bir arada yaşandığı ama kendi içinde de çözümünü getiren bir kavram. Koşulsuz sevmektir. Karşılıksız sevmektir. Sorunları ve çözümsüzlükleriyle birlikte sevebilmektir. Bu halk, ulus, ülke aşkı da olabilir, karşı cinse duyulan aşk da olabilir. İşte PKK içinde karşılıksız aşk yoktur. Karşılıksız geliştirilmesi gereken bir aşkın hesaplamalar üzerine yapıldığını gördüm. PKK içindeki aşkta; Apo'ya karşı aşk, onun müridi olmaktır, ülkeye karşı geliştirilen aşkta sorgusuz sualsiz ölmelisiniz. Sormamalısınız, soruşturmamalısınız, sorunlara karşı gözlerinizi kapatmalısınız, her şeyin ve çözümün temelinde Apo'nun olduğunu bilmelisiniz, talimatlara bire bir uymalısınız. Bu, Apo'nun Kürdistan aşkının tanımı. Oysa ben ister birine, ister ülkeme aşık olayım sorunları dürüstçe görmeli, dürüst çözümler için uğraşmalıyım. Ben böyle düşünüyorum.

Lezbiyenlik konusunda suçlanan bazı arkadaşların olduğunu duydum. Bu ne kadar gerçek bilemiyorum tabii. Bunun pek olası bir şey olduğunu sanmıyorum ama bunun altında PKK mantığını sorgulamak gerekir. Daha doğrusu Öcalan'ın yarattığı sistemi sorgulamak lazım. Bir yerde kadın-erkek ilişkisini yasaklarsanız, bunu duygusal bağlamda bile yasaklarsanız, karşı cinsten birini sevmesini yasaklarsanız elbette ortaya böyle sapmalar çıkar. Katolik kilisesinde de kadın-erkek ilişkisi yasaktır, onlarla ilgili yazılan çokça belgede görüyorsunuz ki rahipler arasında homoseksüellik, rahibeler arasında lezbiyenlik geliyor. Öcalan kadının kadını sevmesi teorisini geliştirip, kadrolarca da bu bir ilke olarak kabul edilince lezbiyenliğin gelişmesi olağandır. Kadın tek bir erkeği sevmez, birden fazla erkeği sevebilir ama sadece vücuduyla bunlara bağlanabilir özünde, ruhunda tüm bu kişileri ve kendisini Apo'ya bağlamak zorundadır. Böyle bir ortamı sorgulamaya kalkarsanız lezbiyenlik de homoseksüellik de ortaya çıkar. EJAK ve YAJK'ın propagandasında “kadın önce kadını sevmeli” denir. Aşk veya sevginin tanımı yapılırken “kendi cinsini sevmeyen, başka cinsi sevmez” denir. Bu mantığın uygulamasında ortaya diğer sorunların çıkması olağandır. Sevgi konusunda ciddi bir düzeye ulaşılmamıştır. Biraz önce bir örnek vermiştim Delila Goyi çocuk yaşta katılmış, gözlerini PKK'de açmış, ilk toplumsalsosyalbireysel bilincini orada almış. Bir kadının ve bir erkeğin fiziki, duygusal ve cinsel anlamda nasıl geliştiğini, her şeyin ilkinin, sınırlı bir şekilde PKK içinde gören bir arkadaşımız. Genç kız olduktan sonra Şam'da Sigmund Freud'un kitaplarını okuması çok ilginç bir nokta. Cinselliği okuduğu bu kitaplardan öğrenen arkadaşımız, sonunda yukarıda anlattığım olayla karşılaştı. Unuttuğum ama önemle belirtmem gereken bir gerçek de, Şam'da eğitim gören bayan arkadaşlarımızın çoğunluğunun şehit düşmesidir. Çocukluğundan itibaren sekiz yıl dağda savaşmış bu arkadaşımızın da, Şam'dan döndükten bir kaç ay sonra şahadet haberi geldi. Apo bu tür olayları şöyle değerlendirmişti: Önderlik gerçeğiyle karşılaşanlar, kendi güçsüzlüklerini görüyorlar, buna yanıt olmaya çalışıyorlar. Aslında tam tersi. Kürdistan özgürlük mücadelesiyle bireysel özgürlük mücadelesini bütünleştirip partiye katılanlar, ayrı ayrı nedenlerden de olabilir, bu nedenlerle de olabilir; katılanlar, yıllarca bu nedenle savaşan binlerce arkadaşlarımız, Şam'a gelip Öcalan'ı görüp bu sistemin kimin elinde olduğunu farkına varınca büyük bir umutsuzluğa kapılıyor. Bu umutsuzlukla gerillaya gidip ölümcül çarpışmalarda, intiharvari eylemlerde ölüyorlardı. Oysa çok uzun yıllar büyük çarpışmalardan sağ çıkmışlardı. Bunları iyi incelediğimizde çözümsüzlüğün getirdiği bir tür intiharla öldüklerini görüyoruz. Zilan*, Sema Yüce** ki bunlar mücadelenin önemli taşlarıydı ve benzerleri hep böyle öldüler. Apo bu gerçeğin görülmemesi için tamamını kahramanlık

övgüleriyle topluma sunmuştur. Sema Yüce'nin eylemi çok kutsal ama yaşadığı sorunların etkisinde kaldığını biz tüm bayanlar biliyorduk. İnsanları zayıflatıp bitirmek için kadınsa erkeklerle, erke ise kadınla ilişki kurmakla suçlanmışlardır. Delila Goyi ne kendi kişiliğinin, ne de sevginin farkında olan biri değil. Birinci basamaktan onuncu basamağa atlamak gibi bir şey. Bu örnek bir çok arkadaşımız için geçerli. Lezbiyenlik de bu sorunların içinde gelişen bir olgu. Cinslerin birbirine karşı duygularının zincirlendiği yerde her şey olabilir demek istiyorum. Bu sistemi yaratan Apo'dur; askeri sistemini oluşturan Konseydir; onların dışındaki yöneticilerin tamamı da uygulayıcı olandır. Tamamen diktatörce, kısırlaştırılmış düşüncelerin üzerine kurulmuş bir sistemdir PKK. PKK'li olmak için insanın önce düşüncelerinde kısırlaşması gerekir. Özgürlük mücadelenizi, halk mücadeleniz, halkınıza olan sevginizi bir tarafa bırakacaksınız, koyunlaşacaksınız. Türk devletinin insanı koyunlaştırdığı söylenir, söylenirdi ama aslında bu tabir PKK için daha geçerlidir.

Yarı profesyonel konumum da hesaplanırsa 19942000 arası işte altı yıl partide kaldım. En başta ayrılabilirdim, ama bu mücadelenin sürdürülmesine inandığım için, kendi arayışlarımın zeminini bu mücadeleye oturttuğum için bir tür kendime ihanet etmemek amacıyla ayrılmamıştım. Öcalan'ın Roma'da söyledikleri şaşırttı, soğuttu, Türkiye'de söyledikleri de inançlarımı ortadan kaldırdı. Önceleri tanımak gibi bir sorunum yoktu; tanıdıktan sonra hiç inanmadım kendisine. Mahkemelerindeki tavırları aynı zamanda benim ayrılma tartışmalarımı beraber getirdi. Ayrılmadan ziyade bir başka bayan arkadaşımla kendimizi yakmayı, intihar eylemi yapmayı kuruyorduk. Bununla mücadeleye katkısı olur diye düşünüyordum. Avrupa'dan giden grupta olmak için kendimi önerdim. Ama kabul edilmedi. Kısacası ayrılmamın tek nedeni Öcalan'ın İtalya'ya gelmesiyle izlediği ikinci çizgidir. Onlar, PKK'nin yeniden yapılandırılması olarak değerlendiriyorlar, ama ben bitirilmesi olarak görüyorum. Kürdistan halkı açısından bir ihanet dönemi olarak algılıyorum. Böyle bir ihanetin içinde kalamazdım. Aslında geç kalmıştım. Apo'nun kişiliğinde bunu görmem gerekiyordu ama dediğim gibi İtalya ve İmralı'da söylenenler ancak farkına varmama yetti. O kadar büyük bir mücadelede, o kadar büyük bir kitle potansiyeli ve inanç düzeyinde yapılacak o kadar çok şey vardı ki. Her şeyin bir insan tarafından bitirilmesi bir trajedi.

Geriye baktığımda büyük bir boşluk, uçurum görüyorum. O kadar korkunç bir dönemden geçtik, halk olarak bir felaket yaşadık ve hâlâ etkilerini yaşıyoruz. Köylerinden evlerinden edilen yüz binler, öldürülen on binler, yıllarını cezaevlerinde çürüten o kadar insanlarımız, işkencedesorgularda kişiliklerini kaybeden insanlarımız, bunların hepsine baktığınızda kabarık bir kayıp tablosu var. Kendimde de görüyorum. İnanç kaybı, umut ve gelecek kaybı.

Biz geçmişte geleceğimizi kaybettik. Daha önceki isyanlarda kaybedilenlerin toplamı, bu halka bu yitirilmişliği getirmedi. Her zaman bir mücadele alanı ve nedeni vardı. Şimdi onları da kaybettik. Bundan böyle büyük bir buluşmanın gerçekleşeceğini düşünemiyorum. Yerel değildi, bölgeselselaşiretsel değildi, dünyanın her yerindeki Kürtlerin çoluğu çocuğuyla, düşüncesiyle, yediği içtiğiyle katıldığı bir mücadeleydi. Kürtler geleceklerini kaybettiler. Şimdi AB'ye girmesi için bazı özgürlüklerin Türk devleti tarafından verildiği veya verileceği söyleniyor, ama geçmişte o özgürlükler zaten vardı. Büyük bir ezilmişlik, düşüş var. Bireysel haklar halkı tatmin etmez. Biz dünden bu günü kaybettik. Geçmişimle yüzleştiğimde yaşadığım hayal kırıklıklarını, insanlarımızın yüzlerinde bizleri suçlayan, hesap soran ifadeleri görüyor ve üzüliyorum. “Madem sonuç böyle olacaktı neden o kadar acı çektirdiniz bize” diyen ifadeleri görüyorum. Dile getirilmeyen ama hissedilen bir acı. İnsanın içini titreten, kanının donduran, bana benim ben olduğumu hissettiren o duyguları, düşünceleri, savaşimleri özlüyorum. Sonuna kadar yaşadığımız o gerçek, içten, sade yoldaşlık ilişkilerini özlüyorum. Kaybettiğim, şehit olan arkadaşlarımı özlüyorum.

HÊVÎ

Adım Hêvi. 1972 doğumluyum. Liseden sonra eğitimle ilgili bir yüksek okulda okudum. Babam devlet memuruydu, orta halli bir aileden geliyorum. Yetiştığım ortam genelde kozmopolit bir yapıya sahip. Çerkezler, Lazlar, Terekemeler vardı, öyle bir ortamda büyüdüm. Annem ilkokul mezunu, altısı kız üçü erkek toplam dokuz kardeşiz. 1994 yılında Bursa'ya taşındık. Bursa'da HADEP'le tanıştım oradan bazı arkadaşların aracılığı ile cezaevindeki Sabri

Ok ile tanıştım. Sabri Ok ile ilişkiimi geliştirdikçe PKK'ye sempatiim güçlendi. O dönemde bir firmada muhasebeci olarak çalışıyordum.Çalıştığım için kapitalist toplumun çıkar ilişkilerine daha yakından tanık oldum. Özellikle bu ortamda kadının durumu daha da kötüydü. Bundan daha önemlisi Kürt olmanın getirdiği dışlanmışlıktı. Bu durum beni derinden etkilemeye başladı. Günübirlik ilişkiler kadını oldukça aşağılıyor, değersiz kılıyordu. Kısacası yaşadığım çevre, ilişkiler ve değer yargıları bir kadın olarak, bir Kürt olarak bana oldukça itici geliyordu. Ağır bir insani ve ahlaki yozlaşma vardı. Doğal olarak kadın, bilinçsizliğinden ve güçsüzlüğünden ötürü en çok etkilenendi. Bunları bilince çıkardıkça arayışlarım derinleşmeye başladı. Sosyalizmi araştırmaya ve bulabildiğim PKK yayınlarını okumaya başladım. Kitaplarda yazılan ve sıklıkla ziyaret ettiğim cezaevinde anlatılanlar mükemmeldi. O dönemde kafamda oluşan çelişkilere PKK'nin yanıt olabileceğini düşünmeye başladım. Salt bununla kalmayıp, bunun için mücadele etmem gerektiğini anladım, katılmaya karar verdim.

1996 yazında katıldım. Önce Romanya'ya gittim. Oradan Rusya'ya geçtim. Orada iki yıl kaldım. Önce partiye ait köye gittim. Dört beş ay kadar eğitim gördüm. Bu süre içinde yönetimin bastırmacı tarzı ile çeliştikimden tutuklandım. Bu benim örgüte daha gerçekçi yaklaşmamı sağladı. Kitaplarda okuduğum ya da propagandalarda söylenenlerin aksine bir gerçekle karşılaştım. Eşitlik, dürüstlük, yoldaşlıklara sadece eğitimlerde söylem olarak rastladım. Günlük yaşamda gerçekleşenler bunun tam tersiydi. Kısaca kafamda oluşturduğum örgüt ile gördüklerim ve yaşadıklarım çok farklıydı. Moskova tam bir kaostu benim için. Ayak kaydırmalar vardı, gazi arkadaşları sorun yapmışlardı, onları küçük görüyorlardı. Kim güçlüyse her zaman ezer mantığı geçerliydi. Moskova'daki durum öyle bir ortamdı ki bir erkek arkadaşına "roj baş" dahi desen, bunlar arasında bir ilişki mi var kuşkusu doğardı. Yapay cins çelişkileri, yönetim arasındaki anlaşmazlıklar gündemimizi doldurmuştu. Kim kimi ne kadar ihbar edebilir kuşkusu hakimdi. Kafamda yaşattığım herkes kardeştir, yoldaştır, arkadaşdır düşünceleri, Moskova'da darmadağın edildi. Tutuklu olduğum dönemde intihar etmek istedim, beceremedim. Ayrılmayı düşündüm fakat kendimi bir noktada ikna ettim. Burada partinin hakimiyeti yoktur, herkes istediği gibi at koşturuyor, fakat dağ ve gerilla farklıdır, örgütün otorite ve gücü hakimdir diyordum kendime. Ülkeye gidersem farklı, daha candan bir ortama gireceğimi düşünüyordum.

1998'de dağa gittim. Önce bir süre askeri eğitim aldım, ondan sonra 1 Eylül ateşkesi açıklandı. Oysa ben savaşmak istiyordum. Ülkeme emeğim olsun istiyordum.

İdeolojik söylemde kadın aşırı işlenmekteydi. Hatta PKK kendini bir kadın kurtuluş örgütü olarak tanımlamaktadır. Uygulaması ise tam tersinedir. Kadına biçilen rol klasik

toplum ölçülerinin de gerisindedir. Uygulama alanlarında ilkel köylü anlayışı hakimdir. Bu anlayışa göre kadın zayıftır, kadın yol yürüyemiyor, yük kaldıramıyor vs. Kısacası kadın bir baş belası olarak görülmekteydi. Yönetim katında ise kadın, üzerinde her türlü hesapların yapıldığı bir araçtır. Partide iktidar, adam harcama ilkesi üzerine kurulmuştur. Kim ne kadar adam harcarsa o kadar değerlidir, iktidara sahiptir. Burada anlatmak istediğim, insana verilen değer ne kadar az olduğudur. Çünkü insanlar keyfi olarak kolayca harcanmakta ve bunu yapanlardan hesap sorulamıyordu. Sistem kendini böyle inşa ettiği için, insan kavramı hiç bir zaman işin merkezine oturmadı. Merkeze halk kavramı oturtulmadığı için, halkın evlatlarının da fazla bir önemi yoktu. Dolayısıyla bir insanın hayatı üzerinde çok kolay ve acımasızca her türlü karar alınabiliyordu.

Bence bir aşkın yaşanması için toplumun bazı evrelerden geçmesi gerekiyor. Bizim toplumumuzda yani feodal toplumda aşk hiç bir zaman aşk değildir. Olsa olsa bir elde etme yöntemidir. Ben realist bir insanım duygulara fazla inancım yok. Bu konuya hiç kafa yormadım. Kadın erkekler tarafından yönetiliyor. Büyükleri tarafından eziliyor. Partide sistem aynı, sadece isimler değişiyor. Partide elit bir tabaka oluştu. Merkezi bayanlar dediğimiz. Öcalan'ın kadınları deniliyor. Öcalan'ın tanrıçaları olarak bilinen bir kesim var. Bu kesim savaşa katılmamış, zor alanların dışında, genellikle karargahlarda kalmış ve özellikle Öcalan'ın “yoğunlaşma evlerinden” geçmiş bayanlardan oluşmaktadır. Bu bayanlar örgüt içerisinde tam imtiyazlı bir konuma getirildi. Öcalan, söz konusu bu kadınları başkanlık konseyine karşı kendi konumunu sağlamlaştırmanın bir aracı olarak kullandı. Bunun için yapay bir cins edebiyatı ve çatışması yaratıldı. Kadın, özgürlüğü suni çatışma yaratılarak elde edilemez. Bu, tümüyle toplumsal gelişimle bağlantılı bir durumdur. Toplum geliştikçe elbette özgürleşme de olacaktır. Ama ben partide kadın özgürlüğü olduğunu görmüyorum. Şu an toplumumuzda ne kadın özgürdür, ne de erkek. Kadın ancak eğitimiyle, kültürüyle, kariyeriyle özgürleşebilir. Özgürlük demek her şeyi erkekle eşit yapması demek değildir. Bilgili olursa etkili olur, etkisini yaşama yansıtırsa özgürleşir. Aldığın kararı hiç bir etki altında kalmadan alıyorsan bu özgürlüktür. Erkeklerle bir olayım demekle, şuna buna sahip olmak istemekle özgürlük olmaz. Partinin kadın özgürlüğü mücadelesi bir kişiye odaklanmış bir mücadeledir. Salt Öcalan'ı esas alır. Kendisine peygamberlik ve tanrılık sıfatları verir. Buna göre bu insanı kabul ettiğin, onun görüşlerini savunduğun oranda sen özgürsün. Bunlar gerçeklerden kopuk düşünceler; ki görüşleri de ne geçmişle, ne günümüzle, ne de gelecekle bağlantısı olmayan düşünceler. Kısaca çirkin bir şekilde kadını kullandı aslında. Alet olmaması gereken bayanlar da vardı ama herkes alet oldu. Kullanıldılar, Öcalan'ı tabulaştırdıkları oranda da kendilerini özgürleşmiş sandılar. Gerçeklerin

ötesinde bir takım mitolojik kavramlar, tanrıçalar ve benzeri edebiyatlarla aslında kadın, ne olduğu belli olmayan anlaşılmaz bir duruma düşürüldü. Öcalan adına oruç tutmalar, methiyeler dizmekle uğraşıldı. Kürt kadınının sorunları, toplum ve gerçekler adeta unutuldu.

Dağda yönetim konumundaki bayanların kişisel eşyaları, özel yaşantıları vardı. İlk hayal kırıklığını onları görünce yaşadım da diyebilirim. Örneğin, askeri eğitimden çıkmışız, dağıtımımız olmuş, gittiğimiz yerde sadece taşlar var. Tek bir ağaç, tek bir gölgelik yok. Güya kadın konferansı yapılıyor, tüm bayanların yüzü güneşten kavrulmuş, yanmış, yara olmuş. O kızgın güneşin altında yemek yapıyorlar, ekmek pişiriyorlar, güneşten mahvolmuşlar. Ama yönetimdeki bayanlar için çadırlar açılmış, gölgelikler yapılmış. Dağda bulunması çok zor olan kremleri, kınaları var. Elleri sıcak sudan soğuk suya değmiyor, güvenlikleri (korumaları) var. Banyo sularını bile bu güvenlikteki arkadaşlar tarafından getiriliyor. Neymiş, yoğunlaşıyorlar, kendilerini geliştiriyorlar. Onlar kraliçeler gibi, hizmet edenler tam köle. Herkes hakkında her konuda karar alma yetkisine sahipler. Ve düşünün o alttakilerin tamamı savaştan gelmiş, yönetimdeki bayanlar ise hiç savaşa girmemiş insanlar.

Genel başkanla ilgili söylentiler tabii ki doğrudur. Eğer onlar gerçek olmasaydı hiç kimse şu an bulunduğu ortamda olmazdı. İnsanlar en büyük hayal kırıklığını Şam'da yaşadı. Tüm pratikler, sonuçlar Şam yaşamının yansımaları. Aslında müthiş kurnaz bir zeka. Öcalan, kadının saflığını ve duygusallığını kötü kullandı diye düşünüyorum. Özgürlük adı altında, yeni manifestolar adı altında, kadını geliştiriyorum, özgürleştiriyorum adı altında bir kısım kadınlar kadın olmaktan çıktı, kendilerini bir tanrıça gibi görmeye başladılar. Bazı kitaplarda tanrıçaların özel tiplerine ilişkin şekiller, resimler olur. Bazıları neredeyse onlar gibi ne bileyim saç modelleri bile uyguladı. Bize kasetler gösteriliyordu, Öcalan'ın "özgür kadın eğitimi" ile ilgili. "Savaşan kadın güzelleşir, güzelleşen kadın özgürleşir, sevilir" saçmalıkları vardı. Romanya'da ilk Öcalan'ın kadına ilişkin çözümlemelerini okuduğumda şok oldum. Tüm annelere, babalara küfür ediyordu. Dağa geldiğimde bende bir Öcalan'ı tanıma merakı oluştu. Daha önceleri psikoloji üzerine kitaplar okumuştum, bunlarla karşılaştırmaya çalıştım. Hiç bir insanın onun tanımladığı ölçülere sahip olamayacağı kanısına vardım. Her insanın elbette zayıf yanları vardır, ama bu her şeyi inkar ediyordu. Kendisini her şeyin üstünde görüyordu. Bunları duyup, okurken akademiden gelen bayanlarla ilişkiye geçtim, onları konuşturup dinlemeye çalıştım. Yedi yıl savaştıktan sonra akademiye gitmiş, dönüşte yanımıza gelen bir bayan vardı. Akli dengesi bozulmuştu. İyice deştikten sonra şu gerçeği öğrendim. Öcalan kendisine sarkıntılık yapmıştı, önderliğinden böyle bir şey beklemediği için depresyona girmişti. Bundan hareketle biraz daha merakımı gidermeye çalıştım. Sonuçta

merkezi yani yönetici tüm bayanların Şam'daki "yoğunlaşma evlerinde" kaldıklarını öğrendim. Değişik havaları vardı. Anlatıyorlardı, ayaklarını yıkadıklarını, masaj yaptıklarını, önderliğe bu hizmetleri yadığayanlara ateş püskürüyorlardı. Tuhaf bir şey; mesela, ben babamın ayağını yıkamam, bu bana tuhaf geliyordu. Hatta daha değişik şeyler de anlatılıyordu, burada anlatamayacağım, bunlar da çok basit ve ahlaksızca geliyordu bana. Çok köylüce bir tatmin olma davranışları falan. Çok aşırı zayıf olduğu, kompleks sahibi olduğu anlaşılıyordu. Yetersiz erkek her zaman farklı şeylerle kendini kamufle etme gereği duyar. Bir tapınmadan ötürü değil, meraktan onunla ilgili epey arkadaşla konuştum, çözmeye çalıştım.

PKK'de sevgi ve aşk kavramları yozluk, aşağılık, iğrençlik olarak tanımlandı. Bir bayan arkadaş gözlerini kaybetmiş bir gaziye ilgi duyuyordu. Bununla ilgili soruşturma, yargılama yapılırken o gazi arkadaş çok aşağılanmıştı. "Hele şu köre bakın" denmişti. Bu bana çok dokundu. Ölürsen yücelebilirsin, ama kaldığın zaman her an lanetlenirsin. Eğer ayrıldığın zaman biriyle beraber ayrılmışsan hakkında dehşet bir karalama yapılır. Bu yüzden tek ayrıldım.

İki yıl kitle faaliyeti, üç yıl da savaşçı olarak toplam beş yıl kaldım. İlk gittiğimde ayrılmak istiyordum, bir yandan da daha fazla tanımak istiyordum. Savaşı görmek istiyordum, kendimi ikna etmede savaşın etkileri olabileceğini düşünüyordum. İki insan, iki bayan bir arada konuşamıyordu. Bir arada görülenler mutlaka bir tezgah kurmakla suçlanırdı, işbirlikçilik, ajanlık vs. Rusya'da anlatmışlardı bana, Sovyet döneminde her evde bir telefon, tüm telefonlar da birbirine paralel. Yani herkesin birbirinin konuştuğunu duyabileceği bir sistem. Kürdistan'ın güneyinde, partide bu daha değişik bir şekilde kurulmuştu. Herkes herkesi gözetliyor. 1999'da Öcalan yakalandıktan sonra bir grup arkadaşla ayrılma kararı aldık. Kardeş Öcalan, ağabeyinin yerini almak istiyordu, bu nedenle Öcalan'ın kızları olarak bilinenler alaşağı edildi. Herkes bir çelişki yaşıyor. Osman, kendisini kabullenmeyenleri hemen ajanlıkla suçluyordu, sorguluyor, tutukluyordu. Mücadelenin tamamıyla teslimiyetle sonuçlandığını, Osman, Cuma ve diğerlerinin kendileri için bir saltanat kuracaklarını tahmin ediyorduk. Sonuçta o dağ koşullarına göre bunu da gerçekleştirdiler. Yok edebileceğini yok etti, gönderebildiğini gönderdi ve bu kez ağabeyinin yerine kendisi saltanat kurdu. O dönem katlanabileceğim bir dönem değildi, tamamıyla konuşma hakkı da elimizden alınmıştı. Sadece yalan konuşmak zorunda bırakılmıştık. Çok sessiz kalırsan tepki alıyorsun, acaba ne kuruyor diyorlardı. Çok tehlikeli bir süreç, bir grup arkadaş tutuklandık.* Herkesin idam kararı da çıkabilir, gözaltında kaybedilebilirsin. Kişisel ilişkilerden ötürü tutuklandık, parti ideolojisi ve Öcalan'a karşı olmakla suçlandık. Artık kaçma kararı almıştım, bu kez de Yekiti'yle savaş

başladı. Savaş anında kaçmayı onuruma yediremedim. Sonuçta 2001 yılında ayrıldım.

Geriye dönüp baktığımda pişmanlık duymuyorum, benim için bir deneyim oldu. Halkımız çok büyük fedakarlıklar yaptı, her şeyini verdi bu mücadeleye. Ben de yapmam gerekeni, üstüme düşeni yaptım. Gitmemiz gerekiyordu, katıldık. Fakat beklentilerimiz doğrultusunda olmadı. Amaçlarımıza uygun sonuçlanmadı. Hayal kırıklıklarımız oldu. Bir Kürt olarak hiçsin, bir kadın olarak hiçsin. Türk devleti hangi faşist karaktere sahip olursa olsun, senden çok şey almasına rağmen bir noktada kendini ifade etme ortamın vardır. Parti onu da senden aldı. Tam olarak bitirdi, paspas yaptı. Bunu kabullendiğin zaman gerçek PKK'lisin, gerçek Apocu'sun. Oysa ben Apo'yu yüceltmek için bu davaya katılmamıştım. Öncesine hakaret etmek istemiyorum, O'nun teslimiyeti tüm mücadelenin iç yüzünü gösterdi. Ailemizden, bir çok değerlerimizden olduk, hâlâ normal insan ölçülerine gelmiş değiliz, ama kazançlarımız da oldu. Gerekli olduğu dönemde katıldık, ama gerektiği gibi yürütülmedi. Şu an Avrupa'dayım, en çok yaşadığım ortama ayak uydurmak için uğraşıyorum. Yaşadığım toplumda bir birey olarak görülmek istiyorum. Eğitim görmem, meslek edinmem gerek. Şimdi sanki Kürt halkının tüm duyu organları ölmüş. Teslimiyeti görmüyorlar. Teslimiyetin kazanımları yok ettiğini de göremiyorlar. Fakat inanıyorum tarih, her şeyi aydınlayacaktır.

ROZERÎN

Ben, 1979 İzmir doğumluyum. Şu an yirmi dört yaşındayım, ilkokul mezunuyum. 12 yaşında partiye katıldım. Aile feodal bir yapıya sahip. Kürtlük bilinci yok ama kendi içinde yurtsever bir aile. Daha doğrusu körü körüne bir Kürtçülük de diyebiliriz. En azından tüm çocuklarının

Kürtçe bilmesini ve konuşmasını şart koşan bir aile. Kendi çapında bazı ölçülere sahip bir aile. Tahminen bundan kırk yıl önce aile Mardin'den İzmir'e göç etmiş. Bildiğim kadarıyla herhangi bir baskıdan ötürü değil, kendi isteğiyle göç etmiş. Göç ettiklerinde kendi yağında kavrulabilen, esnaflıkla geçinirdi babam. Benden sonra doğanlarla beraber yedi kardeşiz. En büyükleri benim.

1992 yılının ilk aylarında partiye katıldım. Doğal olarak çocuktum, fazla bir bilincim de yoktu. Arkadaşlar gelip gidiyorlardı. Köyleri anlatıyorlardı, gerilla yaşamını anlatıyorlardı, bağımsız bir Kürdistan'dan söz ediyorlardı, bütün bunlar beni etkiliyordu. Ayrıca kırsal arazi oldukça ilgimi çekiyordu, çünkü hiç görmediğim köyümü gözümün önünde hep canlandırıyor, hayal ediyordum. Arkadaşların sohbetleri, tartışmaları oldukça akıcıydı. Onlar gibi konuşmak, onlar gibi hareket etmek istiyordum. O zamanlar bir yere gitmem gerektiğinde babamdan izin almam gerekiyordu çünkü oldukça küçüktüm. Ama arkadaşlar söz konusu olduğunda daha hoş görülüydü. Bu durumu, ben de sınırsız kullanmaya çalışıyor sürekli arkadaşlarla zaman geçiriyordum. Aile çok geniş ve kalabalık olmasına rağmen kimsenin PKK ile ilişkisi, yani katılanı olmamıştı. Hatta uzak duruyorlardı. Aslında arkadaşlar da bizim aileden birinin PKK saflarına katılmasının belki bütün ailede olumlu bir atmosfer yaratacağını düşünüyorlardı. Bunu bildiğimden katılmak için çok ısrar ettim fakat çocuk oluşumdan ötürü kimse sıcak bakmıyordu. Her ne kadar bu durum dağa çıkmama engel olsa da bir şeyler yapmam, katkıda bulunmam için basitten karmaşığa doğru bir çalışmaya girdim. Bu süreçte kimliğim yanımda, yaşıma da küçük olduğu için önceleri İzmirCizre arasında kuryelik yapmaya başladım. On ay kadar İzmir'den Cizre'ye savaşçı olarak katılanları taşıdım. Şehit Rewşen* yoldaşın kendini yakma eyleminden sonra büyük katılımlar oldu. Bir çoğuyla bizzat kendim kırsala kadar gittim. Burada yaşıma avantajımı çok iyi kullanıyordum, hiç kimse benden kuşkulanmıyor ve her yere gidebiliyordum. Ancak bir süre sonra bazı teslimiyet ve yakalanmalardan ötürü ben de deşifre oldum, yapacak iki şeyim vardı: Ya beni yakalamalarını bekleyecektim, ya da yakalanmadan önce özgürlük savaşçılarına katılacaktım. Ben ikincisini seçtim, bana en yakın gerilla birliği olan Cudi'de katıldım. Katılmamla uyum sürecim arasında çok fazla bir zaman geçmedi, çünkü herkes bana çocuk oluşumdan dolayı fazlasıyla ilgi gösteriyor ve beni koruyorlardı. İşin doğrusu bir çok şeyin bilinci yoktu bende, hep duygularımla hareket ediyordum. Hatta görülen eğitimler, yapılan toplantılara katılmıyordum; herkes de bunu normal karşılıyordu. Bu yaştaki birinden de bu çalışmalara katılmasını beklemek hata olurdu zaten. Ama askeri eğitimlere oldukça fazla merakım vardı. Bu eğitimleri kaçırmamaya çalışıyordum. Çünkü bu ortamda insan ancak savaşarak hayatta kalabiliyordu ve iyi savaşanlar da hep parmakla gösterilirdi.

1993 baharında da savaşıla tanıştım. Savaş hiç de düşündüğüm gibi değildi. Oldukça acımasız, bir o kadar da güçlü, hele bir de işin içinde kadın olmak daha da zorlaştırıyordu. Doğa şartları her zaman için bedenle savaşmayı gerektiriyordu. Sonuçta güçlü olan hayatta kalmayı başarıyordu. Bütün bunların yanında kendi içimizde yaşadığımız kadın erkek sorunları, sınıfsal ilişkiler ve bu durumlardan ortaya çıkan yargılanmalar ve cezalandırmalar vardı. İdeolojik ve politik derinliği olmayan her militan bu ağır koşullardan kötü etkilenecek diye bir şey yoktu, çünkü bizim o koşullarda savaşmamız için dağlar kadar nedenlerimiz vardı. En azından her gün yanı başımızda vurulan can yoldaşlarımızın intikamı için de olsa vicdanımızın sesine kulak vermemiz yeterliydi. Zorlandığım veya anlayamadığım her durum karşısında şehit yoldaşlara olan bağlılığımı hatırlar ve özgür bağımsız Kürdistan için verdiğim sözleri anımsardım.

1994 yılının ilkbaharında, kültürüne, yaşam tarzına yabancı olduğum Amed eyaletine yapılan düzenlemelerle geçiş yaptım, yabancıydım çünkü her eyaletin kendine has bir yaşam ve savaşma tarzı vardı. Şöyle izah edeyim: Mesela, Botan'da hiç bir zaman cephanesıkıntısı çekilmez ve her eylemde istediğimiz kadar cephaneyi rahatça harcayabilirken, Amed'de sıkılan her kurşunun, atılan her bombanın hesabı yapılırdı. Kadın erkek ilişkilerinde diğer yerlere göre farklılıklar olsa da kadın her yerde köleydi ve kadın her zaman yaşanan ilişkilerin (Parti üslubuyla YOZ ilişki) günah keçisiydi. Erkek ne kadar ağırlık kaldırıyor, kadının da birebir kaldırabilmesi gerekiyordu, yoksa sanki erkeklerin sırtından yaşıyormuşçasına bir bakış hakimdi. Kadın ordulaşmasının da gündeme geldiği bu dönemde, bazı değerli bayan komutan arkadaşların çabası bunun gelişimi yönünde olsa da, erkek egemenliğinden sıyrılamayan bir tarza yenik düştüğüne inanıyorum. Düşmanla iç içe bir gerilla yaşamı, sürekli bir hareketlilik gerektiriyordu. Bu yüzden partinin eğitim sistemi de planlandığı gibi işlemezdi. Zaten bu ve bunun gibi eyaletlerle, merkez devamlı sorun yaşamıştır. Kuzeyde herkesin amacı sadece düşmanıyla savaşmaktı. Kürdistan ne kadar sömürge ise, kadın da o kadar eziliyordu. Ama Kürdistan'ı bırakıp kadın sorunuyla ilgilenecek bir zaman doğru dürüst kalmıyordu. Düşmanla olan yoğun savaş tüm gerilla güçlerinin zamanını alıyordu. Bu yüzden partileşme ile ilgili, yine kadın örgütlenmesi ile ilgili bütün gelişmeler merkezden yönlendiriliyor ve buna göre atama ve takviyeler yapılıyordu. Ancak Şam'dan ve güneyden gelen bir çok kadro eyaletin yaşam ve savaşın zor koşullarına ayak uyduramamasıyla bekleneni veremiyorlardı. Aslında 1995'ten sonra Parti ve ordu olarak büyük bir gerileme yaşadık. Hem nicel hem de nitel olarak büyük kayıplarımız oldu, çok değerli bayan yoldaşlarımız şehit düştüler. Burada her ne kadar düşmanın ağır yönelimleri olsa da, tarz tıkanıklığı da etkili olmuştur. Çünkü eskiden düşman gerçekten

savaşmasını bilmiyordu. Özellikle 1993 yılında kurtarılmış alanlar* bile ilan ettik, ancak bir zaferle taçlandıramadık. Bana göre doğru bir önderlikle o zaman bir şeyler olabilirdi. Tabii ki bunları şimdi daha iyi tahlil edebiliyorum. Binlerce çiçeği burnunda genci henüz ömrünün baharında yitirdik. Hepsi de bağımsız Kürdistan hayaliyle şehit düştüler. Şimdi Türk asker analarından özür dileniliyor, ya bizimkilerden kim özür dileyecek? Panzer arkalarına bağlanıp sürüklenen cesetlerimiz unutulabilecek mi? 16 Şubat bence tarihi bir gün, özellikle Kürtler için tarihi bir gündü. Öcalan'ın ABD tarafından Türk devletine teslim edilmesiyle Kürtler açısından büyük bir kaybediş süreci başladı. Biz gerilla güçleri olarak büyük bir şok yaşadık, ardından kendimizi toparlayıp buna etkili yanıtlar verdik. Zaten merkezin de talimatları bu yöndeydi topyekün savaş hazırlıkları yapılmaya başlandı. Hatta bir çok eylem çok kısa bir zamanda gerçekleşti. Ancak gelen çok keskin bir talimatla bütün güçlerin ülkeden ayrılması istendi. İşin doğrusu en üstten en alta kadar pek kimse bunu yorumlayamıyordu. Böylesi akılların karışık olduğu bir dönemde Dersim'den, Erzurum'dan ve Amed eyaletlerinden geri çekilmeler başladı. Başlar başlamaz da özellikle ovalarda düşman da, gerilla birliklerini beklemeye başladı. Çünkü güneye geçmek için kullanılacak yerler az çok bellidir. Çok iyi gerilla komutanı olmak da pek bir şeye yaramaz. 16 kişilik ve hepsi de yetkin bir kadro grubuyla birlikte yeni bir güzergah ve yol deneyerek güneye İran üzerinden ulaşmaya çalışacaktık. Bu arada bir çok grubun Garzan ovasında pusulara düştüğünü radyolardan dinliyorduk, hatta bazı gruplardan hiç kimsenin kurtulmadığı haberlerini alsak da, bir an önce güneye ulaşmak için çabalıyorduk. Çünkü bizim de aynı şeyi yaşamamız olasılığı vardı. Bu kadar yıl her türlü savaşı yaşa, daha sonra güneye giderken yolda vurulmak gücümüze giderdi. Ama korktuğumuz başımıza geldi, dümdüz bir arazide çok kötü bir çatışma başladı. Akşama kadar 8 şehit ve üç de yaralı verdik. Uzun bir yolculuktan sonra güneye ulaştık. Kamplar köyleri andırıyordu, burada yerleşik bir yaşam vardı. Gerilladan ziyade bir orduyu anımsatıyordu; ancak, ilginç bir orduydü. Koyunları olan, bostan süren, balık tutmak için el bombası kullanan, en ilginç de mevzi kazma kültürü olmayan bir orduydü. Bütün bu şaşkınlıklar içinde merkeze ulaştık. Eyalet komutanını kaldırıp “kaç kişiydiniz ve kaç kişi buraya geldi” diye sordu Abbas*. Eyalet komutanı 16 kişi olduğumuzu 8 arkadaşın şehit, 3 kişinin de yaralı olduğunu söyledi. Bunları not aldıktan sonra üzerimizde vergilerden aldığımız paraları ve cihazları (telsiz) teslim etmemizi söyleyip toplantıyı kısa kestiler. Şehit olan arkadaşların ismi, kim oldukları, görevleri gibi bir şey sormadılar. Bu durum bende ve benim gibi diğer arkadaşların üzerinde çok büyük bir etki yarattı; adeta şok olduk. Biz ne düşünüyorduk neyle karşılaştık, en azından yıllardır

savaşmış bizim gibi kadrolara değer verileceğini düşünüyorduk. Bunun yerine sanki yıllardır bu savaşın başarısızlığı bizim yüzümüzden olmuş gibi sürekli “sizin rehabilitasyona ihtiyacınız var” diye bizlere yüklenmeye başladılar. Gelen görüşme notlarını eğitim olarak derslerde görüyorduk. Önceleri bunun tamamıyla bir taktik olduğunu düşünüyor ve belki süreçle beraber değişik taktikler denenir diye bekliyordum. Ancak özellikle Kemalizm değerlendirmeleri ve eski isyanların değerlendirmeleri çok gücüme gidiyordu. Artık değişik düşünmeye başlamıştım; ancak, bunu biriyle paylaşmaktan korkuyordum. Daha sonraları birlikte kuzeyde kaldığımız arkadaşlarla bazı şeyler tartışmaya başladık. Belki de bu ilkti; bir şeyler yapılması gerekiyordu. Çünkü değişim adı altında TC'ye samimi görünmek için, ellerinden geleni merkez olarak esirgemiyorlardı. Barış adına ilkesizlikler yapıyordu. Savaş boyunca kazanılanlar bir bir peşkeş çekilmeye başlandı. Teslimiyetin sanki Kürtler'in son çaresiymiş gibi, militanlara ve halka değiştirilerek anlatılması çok gücüme gidiyordu. Her şeyden önemlisi Kürdistan'dan vaz geçilmesi ayrılmam gerektiği düşüncesinin gelişmesini sağladı. Çünkü ben bağımsız, özgür bir Kürdistan için katıldım ve onun için de ayrılmak istiyordum. Bana göre kral çıplaktı, ancak söyleyemiyorduk. Bu arada kuzeydeki arkadaşlarımızla birlikte tartışıyorduk; ayrılmak dışında seçeneğimiz olmadığını gördük. Ve böylelikle 19 Mayıs 2000 tarihinde 28 arkadaşla birlikte partiden ayrıldım. Önceleri tekrar kuzey dağlarına dönmeyi düşünüyorduk. Ancak bazı sorunlardan dolayı güneyde kaldık. İki yıla yakın Güney Kürdistan'daki örgütlerin misafiri olarak kaldıktan sonra Avrupa'ya çıktım.

On yıla yakın mücadele içerisinde her tür faaliyette çalıştım. Kafamdan, ayağımdan ve kolumdan olmak üzere üç defa da yaralandım. Halkım için, vatanım için kan döktüğüme inanıyorum. Bana göre hiç bir şey özgürlükten ve bağımsızlıktan daha değerli olamaz. Ancak bu uğurda ölünür. Medtv'de dağdaki görüntüleri izlediğimde yüreğimdeki sesi duyuyorum. O dönemle ilgili bir fotoğraf gördüğümde, kendi anılarımı anlattığımda heyecanlanıyorum.

Yine bence Güney'deki kadın örgütlenmesi kadını sömürüyor. Konsey üyesi iki kadın var ama, bunlar kendilerini kadına adanmış insanlar değil. Kadın kılığında erkek egemenlikli, kadının güç ve iktidar olmaması için merkez ne derse onu yaparlar. Zaten bu konuda dürüst olan, gerçekten kadının mücadeledeki yerini güçlendirmek isteyen bir kaç tanesi vardı; onları da tutuklamalarla, soruşturmalarla ezdiler...

Yedinci Kongre'de* ben de yer aldım, çok ilginç geçti bütün kararlar daha önce alınmış, sadece resmileştiriyorlardı. Bazı arkadaşlar kalkıp bir şeyler söylemek isteseler de bunun pek olanaklı olduğu söylenemezdi. Zaten seçimler de gizli oylamalarla yapıldığı için çok sürpriz

kişiler seçildi. Daha doğrusu konsey kendine yakın kişileri seçti diyebiliriz. Kadın yönetimine de gene konseye yakınlığıyla bilinen kişiler seçildi.

PKK içinde her kadında var olan ki bende de vardı bir tanımlama var. Genel bir ülke ve kadın kavramı vardı. Biz kuzeydekilere göre ayırıydı bunlar, güneyde veya Öcalan'ın yanındakilere göre ayırıydı. Bize göre ülkenin özgürleşmesiyle kadın özgür olurdu. Zaten elinde silah ve dağdasın, o zaman sen özgürsün. Kuzeyde insan kendini daha özgür hissediyor. PKK'ye giderken “bireysel özgürlüğüm için savaşacağım” diye bir amacım yoktu. Savaş içinde bende gelişen ülkemin özgürlüğüydü. Binlerce insan vuruluyordu, köyler yakılıyordu. Her şeyi çıplak gözle görüyorsun, zamanın da yok, yaşam sorunları var, savaş sorunları var kadın özgürlüğü, her insanın kendisinde yaşadığı konulardı. Elinde silahın var ve dağdasın, eylemde sıkıtiğin her kurşunla kendini özgür hissediyorsun. Ülkem için ter döktükçe rahatlamış, hafiflemiş hissediyordum kendimi. Binlerce kadın şehit düştü ama, kadın özgürlüğü tartışmasına bile giremeden. Dağlarda, savaştıkça bir şeyler elde edebileceğimize inanıyorduk. Çözümlemeler, tartışmalarda değil, savaşarak ciddiye alınıyorduk. Bir köylüye saatlerce konuştuğumuzda bir kulağından giriyor, diğerinden çıkıyordu. Fakat bir eylem yaptığını görünce veya duyunca seni ciddiye alıyordu.

Hiç Öcalan'ın yanına gitmedim. Ama bakıyorsun “kadın özgürlüğü” sloganını en çok atanlar kendi içinde köleliği, basitliği kendine layık görenlerdi. Güneyde şehitlerin ve ulusun bir kenara itildiğini gördüm. Örgütün lideri olur tabii; ama peygamber düzeyinde, tanrı düzeyinde ve şehitlerin üstünde olamaz. Benim yanımda yüzlerce arkadaşım şehit oldu. Bir şey söyleyebilme gücü olanların tamamı “bijî Kürdistan” diyerek şehit oldu. Belki ben de bugün burda olmayabilirdim ve Kürdistan'ın herhangi bir yerinde vurulmuş olabilirdim. Ancak tesadüfler beni buralara kadar getirdi. Yaşadığım hiç bir şeyden pişmanlık duymuyorum. Aksine yaşadıklarımın gurur duyuyorum, ben halkım için savaştım, onun için de zorluklara göğüs gerdim. Barışın erdemine yüceliğine inanıyorum, ama bildiğimiz eşit, onurlu barıştan söz ediyorum. Şu anda halkımıza dayatılan ve bundan başka çaremiz yokmuş gibi gösterilen ise tam bir teslimiyet. Şuna inanıyorum: Bu kadar şehit, bu kadar acı ve bu kadar militanla başka yerlerde iki devrim gerçekleşirdi.....

Dağda geçen on yılımı şu an da yaşamak istiyorum. Tarihi geriye almak olanağı olsaydı, 16 Şubat kısmını içinden çıkarmak koşuluyla yeniden o on yılı yaşamak isterdim. Hayatımın sonuna kadar da yaşamak isterim. 16 Şubat'tan sonra orada kalmak benim için bir ihanet olurdu. Yanımda şehit olanları yaşatmak istiyordum, yaşatamıyor ve onların amaçlarına ulaşamıyorsa da kanlarını Türk devletine satmazdım. Orada kalmam ölen arkadaşlarıma,

Ülkeme bir ihanet olurdu..

PKK Kürdistan tarihinde büyük bir olaydı. Bundan sonra bir daha böyle bir örgütlenmenin olacağına inanmıyorum. Belki Şu an halkımızın büyük bir kısmı, olan biten her Şeyin doğruluğuna inanıyor. Ama hâlâ ne olup bittiğinin farkında değil, zamanla farkına varacak. Ve büyük bir hayal kırıklığı olacak. Yıllarca önce bazı insanları bu davaya inandırmak, kazandırmak için çok çalıştık, bir çok kişi sonradan anladı ve mücadeleye katıldı, Şimdi film geriye sarıyor ve yine bazılarına bir Şeyler anlatmak ve ikna etmek gerekiyor. Ne yapalım biz de yine anlatabileceğimiz kadarıyla anlatırız... Bana göre yeniden yüz binleri ayağa kaldıracak bir örgüt olamaz, zordur. Bütün dileğim, bütün amacım Kürtlerin de kendi kaderlerini tayin edebilme hakkına kavuşabilmesidir.

HLN

Adım Hlin, 1977 Diyarbakır doğumluyum. Ailem yurtsever olduğu için çok küçük yaşta Kürt Siyaseti'yle tanıştım. 1994 yılında Partinin aldığı bir kararla gerilla saflarına katıldım. (yani her aileden bir kişinin partiye katılması kararı). Büyük Beritan (Gülnaz Karataş) alışmalarını yaparken bize sık sık geliyor, kalıyordu. Onun şahadetini duyduktan sonra çok etkilendik. Ayrıca video kasetlerde gerillaları izliyor, onlardan da etkileniyordum. Kendim de bir arayış içindeydim, ulusal özgürlük arayışı. Kişisel zgrlk sorunum yoktu, aile içinde bekr olduğun sürece özgürsün, istediğini yapabiliyorsun. Halkımın rahat olmaması, bayrağının olmaması, dilini konuşamaması, benim işkencede gördüklerimiz, aileme yapılan işkencelere de tanık olmam

gibi nedenleri sayabilirim. 1516 yaşlarındaydım, ben gidip şehit olacağım ama ailem özgür bir ülkede yaşayacak diyordum. Tüm halkım özgür olacak düşüncesindeydim. Benden sonra Kürtlerin silahla, kavgayla işleri olmayacak diye düşünüyordum. Çocuklar çocukluklarını yaşayacak diyordum, bombalayan uçaklarla değil, uçurtmayla tanışınlar istiyordum. Kısacası halkımın özgürlüğü için kendimi feda etmek istedim. Bu nedenlerle gerillaya katıldım. 1994 Ocak ayında, İstanbul'dan katıldım. Babam Diyarbakır'da devlet memuruydu. 1984 yılında İstanbul'a sürgün edildik. Kürtlükten uzaklaşmamız için babamı sürgün etmişlerdi. İstanbul'da ortaokulu bitirdim. Partinin her aileden bir kişiyi gerillaya alma kararını babam bize aktardı. Yani gerillaya katılmamdan ailemin haberi vardı. Gerilla demek savaş ve ölüm demekti, o mantıkla katıldım. On yıl savaştıktan sonra aileme geri dönebileceğim hiç aklımın ucundan bile geçmiyordu. Ülkem ve özgürlüğüm için savaştım. Katıldığım zaman küçüktüm ama orada zamanla kavradım ki, kadın özgürlüğü için de savaşıyım. PKK içinde aynı zamanda baba, ağabey, koca baskısına karşı da savaştığımı öğrettiler bana.

İki ay yol sürecinden sonra dağa, Botan bölgesinde ulaştım. Yani ilk kez annemden uzaklaşmıştım. Onun acısını duydum. Ama Kürdistan'ın analık duygusu daha ağır bastı. Böylece anneme olan sevgimi ve özlemimi ülkeme adadım. Kürdistan ana beni kucakladı, bana sahip çıktı. Daha sonraları çocukluğum, saflığım sürekli kullanıldı, bu yaklaşım bana zor geliyordu. Yaşım küçük olmasına rağmen çok iri yapılı, uzun boyluydum. Bu nedenle yaşımlı gizlediğimi söylüyorlardı. Düşündüğüm ve beklediğim sevgiyi, ilgiyi göremedim yöneticiler ve arkadaşlarımdan. Gerilla saflarına doğal bir PKK'li olarak katılım sergiledim, ama beni tutukladılar, bir anlam veremedim. 1995 yılında Zap'ta* hemen hemen tüm kadınları suçsuz yere tutukladılar. Büyük işkenceler yaptılar. Gün boyunca Ağustos sıcaklığının altında aç ve susuz bıraktılar. Mesela arkadaşlarımdan vücutlarında sigara söndürüldü, üzerlerine naylon eritildi. İşkenceyi yapanlar da bayanlardı. Betül Cici adında bir bayan arkadaş vardı; daha önceleri Türkiye'de tutuklanmıştı. İşkencelerde gerçek adını bile vermemiş, direnmişti. PKK'li olmasına rağmen hiç bir ifade vermediğinden serbest bırakmışlar. O da gerillaya katılmıştı. Ve onu bizimkiler "sen ajansın" deyip infaz ettiler. Oysa dillere destan direniş gösteren o insana daha büyük bir değer verilmesi gerekiyordu. Şehit olanlardan sonra en değer vermemiz gerekenler işkence ve zindan direnişçileri olmalıydı. Ama değer vermek yerine ajan ilan ettiler, delirdi ve öldürdüler. Saflığım, temizliğim, dürüstlüğümler tutuklanma gerekçesi olmuştu sanki. Bu beni çok yıprattı. Bir yıl geçmeden katıldığımı pişman oldum. Geri dönseydim ne ailem kabul ederdi, ne de halkım; beni hain ilan ederlerdi. Bu nedenle ayrılmadım, partide bir söz vardır; "yaşamak direnmektir, direnmek yaşamaktır" diye. O düşünceyle kaldım, daha doğrusu direndim. Çok

fazla infaz yapılıyordu. Mesela 1997’de manga komutan yardımcılığına itiraz ettiği için bir arkadaşı öldürdüler. Gerillada kimse kimseye güvenmez, ancak silahınla, sigaranla ve çayınla dostsun. Sigarayı yasakladılar, köylülerden gizlice tütün alanlar öldürüldü. PKK’den soğudum. Kürdistan’dan değil. Şu an bile Kürdistan’ın her dört parçasının birleşmesi için savaşmam gerekirse savaşırım.

Bir kadın olarak yaşamak her yerde zor. PKK içinde daha da zor. Her şeyin öncüsü kadın olmak zorunda. Kendi isteğiyle değil, zorla. Kadın duygusu değişiktir, bir insanı öldüremez. Ona insan öldürtüyorlar. Sen, sen değilsin, erkekleri harekete geçiren bir enerji oluyorsun, senden istenen o. Savaşçı olmak farklı ama kadın yönetici olmak daha farklı. Yönetimde olan kadınlar patron, altındakiler de emirlerini yerine getirmek zorunda olan işçiler. Erkekler gibi kadın yöneticiler de kadını kötü kullandılar. Başka deyişle kendisine uygulananları, o da altındakilere uyguluyordu. Bu bir sistem, yukardan aşağıya böyle geliyor.

Apo’nun yanında kalsaydım ve bazı şeyleri görseydim bazı şeyleri daha farklı açıklardım, ama görmediklerimi anlatmam fazla objektif olmaz. Bana güvenip bazı durumları anlatmış arkadaşlarım vardı. İlk başlarda inanmıyordum, çünkü ona olan bağlılığım benim de farklıydı. Bir iki kişinin yalan söyleme olanağı var ama çok kişinin söylediklerinin tamamı yalan olamaz. Bana bir hakaret yapılmışsa nasıl böyle bir hakareti kendime reva görürüm. Bir de herkese her şey söylenmez. Ama kendisine el atıldığını söyleyen çok arkadaşım vardı. Bir bayanın Apoyla olan ilişkisini M. Karasu duyuyor ve Apo’ya sitem ediyor güya. Apo da “bir ajanın yaydıklarına inanıyorsunuz, bana inanmıyorsunuz, o bir ajandır” diyor. Ve kadını infaz ediyorlar. Senin başına gelenleri bile unutmak zorundasın, unutmayıp yayarsan infaz edilirsin. Kısaca ölmek istemiyorsan, bir çok şeye göz yummak zorundasın. Görmedim, duymadım, bilmiyorum. Bu durum Bermuda şeytan üçgenini anımsatıyor bana.

Aşk farklı bir duygu. Ama Kürtlerde aşkın olduğuna inanmıyorum. Sadece güdülere bağlı bir toplum. Sîyabend û Xecê, Mem û Zîn türü aşkları bulmak zor. Biriyle evleniyorsam sonuna kadar bağlı kalmak zorundayım. Güzel ama onun yanında değerim varsa. Aşağılanıyorsam, karşılıklı sevgi ve saygı yoksa adı aşk olmaz. İsteklerinin kölesi oluyorum. Karşılıklı isteklerin giderilmesi oluyor, aşk olmuyor. Analarımızdan, kardeşlerimizden, ablalarımızdan, ağabeylerimizden gördüğümüze dayanarak söylüyorum. Aşk yok. PKK’de de aşk ve sevgi yok, bir anlık istem var.

Partide özgürlükten çok söz edilir, ediliyor. Özgürlük eşitliktir, sevgidir, saygıdır. Anlatılanlar buydu. Ama uygulamada daha değişiktir. Özgürce bir erkek arkadaşınla konuşamazsın. Güya biz PJA’lılar özgürlük öncüleriydik. Mesela kadın yöneticilerimiz, üst

düzey arkadaşlarımızla rahatlıkla yatabiliyorlardı. Hamile kalanlar da vardı. Ama örneğin, ben bir erkek arkadaşım ile konuşuyorsam, gelip bana baskı uygulanıyordu “sen kölesin, sen özgür değilsin falan filan” diye. Bu tam melle tarzıydı. Yani “dediklerimi dinle ama yaptıklarını yapma” misali. Bu sigara içen birinin bana, sigara içme diye baskı yapmasına benzer. Kendisine her şey serbest, ama bana yasak. Kendi namusumun nöbetini kendim tutarım, senin benim namusumun nöbetçisi olmana gerek yok. PJA yönetimi, kadınları erkeklere peşkeş çekmekte özgürdüler. O zaman benim özgürlüğüm üzerine nutuklarını dinlemem. Sevgi ve özgürlük karşılıklı fedakarlıktır, saygıdır. Orada kadınların özgürlüğü, yönetici kadınların davranış özgürlüğü şeklinde kabul ediliyor.

Şu ana kadar yaşadıklarımı söyledim. Apo hakkında duyduklarımı söylemem pek gerçekçi olmaz diye düşünüyorum. Ama sır olarak çok şey söylendi. Ben tanımadığım bir insanı yanaklarından bile öpmezken, onun arkadaşları dudaklarından öptüğü, beraber havuzlara girdiği, bu havuzların isimlerinin “özgürlük havuzları” olduğu çokça söylenirdi. Ne denli gerçektir, bilemiyorum.

Partiye ömrümün gençlik yıllarını verdim. On yıl dile kolay gelebilir ama çok zor. Ahlaki konularda beni hep aşağılamaya çalıştılar. Bu nedenle çok fazla geriye dönüşü mümkün olmayan savaşlara katıldım, yani bir tür intihar teşebbüsü. Ama ölmedim işte.

O kadar arkadaş zindanlarda direnerek şahadete ulaştı, halk bu kadar bedel ödedi, binlerce gerilla sana inandı, sana güvendi. Yıllarca Atatürk’ün her şeyine karşı savaştın, savaştırdın, bir anda nasıl Atatürkçü oldun? Apo’nun yakalanmasından sonraki açıklamalarından çok etkilendim. Sadece ben değil yapının birçoğu etkilendi. Beni orada tutacak hiç bir sebep kalmamıştı. İmkanları olsa çoğunluğu partiyi terk eder. İnsan ister mi, on yıl savaştıktan sonra elinde hiç bir kazanımı olmadan buraya gelmeyi. Beni en çok zorlayan da bu. Devrimci ortamdan düzen kadınlığına geç. Savaşçıydım, yenilmemiştım, ilticacı oldum. Hem ülkemi kaybettim, hem gençliğimi. Hayallerimizi bile kaybettik. Hâlâ sabahlara kadar yatmadığım günler oluyor. Savaşçıların hiç bir suçu yok, Apo kendisini de, bizi de sattı. Dört defa partiye rapor yazdım, ayrılmak istediğimi söyledim. İnsanlık hareketi olduğunu söyleyen bir parti, insanlara hiç değer vermeyen, işkence eden, öldüren, psikolojik işkence yapan bir partide kalıp da ne yapacaktım? Kendi isteğimle geldim, kendi isteğimle de ayrılmak istiyorum dedim. Maxmur’a gönderdiler, orada da ısrar ettim, “siz gönderin yoksa kendi olanaklarımla ben gidebilirim” dedim. “Amerikan askerleri var onlara sığınırım, beni burada zorla tutuyorlar derim” dedim. Aileme telefonla bildirdiler. Onlar da gelip beni aldılar.

Savaş acı bir gerçektir. Hiç yaralanmadım, yanımda çok arkadaşım şehit oldu, çoğu da

yaralandı. Kadın fiziği zayıftır, o savaş ve doğa koşullarında ister istemez yıpranıyor. Beş yıl boyunca Biksi* taşıdım. Yirmi kiloluk, otomatik taramalı bir silahı taşıdım. Soğuk ve diğer nedenlerle müzminleşmiş rahatsızlıklarım var, bel ağrısı da fazlasıyla.

Hiç bir şey elde etmeden gene eskiye döndük. Kürdistan özgürleşmedi. On yıl boyunca savaştım keşke ölseydim diyorum, bu acıları görmekten daha iyiydi. Çok acınacak bir duruma düştük. Halkımın bazı gerçekleri görmesini istiyorum. Biz, şimdiye kadar hayalci yaklaştık. İstiyorumki artık halkım öyle yapmasın. Şu an Avrupa'da olmayı değil, kazanımlarımızla halkımızı içinde olmayı isterdim. Gerçekçi olsaydık, şimdi Türkçe konuşmazdık. Şu an kendimi Kürtçe ifade edemiyorum, nasıl yirmi beş yıl boyunca Kürtlük için savaşıldı? Ben gençliğimin on yılını savaşıarak Kürtlüğe veriyorum ve bu söyleşiyi Türkçe yapıyorum. Bundan hareketle durumumuz ortada. Birileri Türk “şehit ve gazi” ailelerinden özür dileyebileceklerine bundan ötürü de halkımdan özür dileseler ya.

GÛLBAHAR

Ben Gulbahar, Mardin bölgesinde doğdum ve orada büyüdüm. Üzülerek belirtmem gerekir ki sadece beş yıl okula gittim. O dönemdeki eğitim yasalarına göre ilköğretim sadece beş yıldır. Zaten çoğu aileler kızlarını ilkokuldan sonra okula göndermiyorlardı. Ben, yurtsever bir Kürt aile ortamında büyüdüm. Ailem, bilmediğim nedenlerden ötürü Kürdistan'ın güneyinden göç etmiş, sonradan Mardin bölgesine yerleşmiş. Sadece iki kuşak dedemiz Mardin bölgesinde yaşayıp ölmüş, onlardan öncekiler Kürdistan'ın güneyinde yaşamışlar. Fakat uzun süredir oradakilerle ilişkimiz yok; diyebilirim ki, birbirimizin izini kaybettik. Bildiğim, Berzenci

aşiretinin bir koluna mensup olduğumuzdur. Gelecekte olanaklarım elverirse, ülkemin güneyine gidip ailemin izlerini aramayı isterim. Biz, Kürt kültürüyle büyüdük ve her zaman Kürtlüğümüzü koruduk. Sadece okulda ve bürokratik işlemlerin giderilmesinde Türkçe konuştuk.

1990 da PKK'ye katıldım. Zaten en çok katılım o yıllarda oluyordu. Katılmamın nedeni siyasi, sosyal ya da cinsi değildi. Zaten henüz on dört yaşındaydım. Herhangi bir siyasi bilincim yoktu, PKK'nin mücadelesini bilerek yorumlayacak durumdada değildim, katılma gerekçemi siyasi bir temele oturtacak durumda değildim. Kürt kadınının kötü durumunu gördüm de, onu özgürleştirmek için PKK'ye katıldım da diyemem. Hayır. Öyle bir bilincim yoktu. Katılmamın nedeni aileviydi. Büyük ağabeyimin şehadeti (gerillaydı)beni PKK'ye gönderdi. Mücadelenin amaçlarını ve nasıl bir mücadele verildiğini bilmeden kendimi PKK'nin içine attım. Ağabeyimin intikamı için partiye, Cudi Dağına gittim. Orası intikamların alındığı yer olarak biliniyordu ve benim için kardeşimin intikamını almak, Kürdistan'ı kurtarmaktan önce geliyordu. Kürdistan'ın işgal edilmesi ve Kürtlerin baskı altında olmasıyla ilgili hiç bir fikrim yoktu, ama ağabeyimin devlet tarafından öldürüldüğünü iyi biliyordum. Devlete olan kinim ve nefretim damarlarımda bir zehir gibi dolaşıyordu. Bu duygularla PKK'ye katıldım.

Kuşkusuz PKK içindeki yaşam, herkes için olduğu gibi benim için de hem yeniydi hem de ilginç. Güçlükler ilk günden itibaren gözümü korkuttu. Hatırlıyorum ilk gece korkumdan uyuyamamıştım. Hava çok sıcaktı ve yılan ısıkları ödümü koparmıştı. Gidip grup rehberini uykudan uyandırdım, “yılanların korkusundan uyuyamıyorum, dağda deneyimli birkaç bayan arkadaş sağıma soluma uzansın ki yatabileyim“ demiştim. Katıla katıla halime gülmüştü; fakat grubun en küçüğü olduğum için bana kızmıyorlardı. Gene eğitim sorunlarımız vardı, uzun uzadıya Sosyalizm, Marxizm ve Leninizmden konuşuyorlardı, benim hiçbirinden haberim yoktu. Zaten o güne kadar o acayip şeyleri de duymamıştım. Ben savaşa gitmişim ve bir an önce bana silah vermelerini istiyordum ki, kardeşimin intikamını alayım. Fakat evdeki hesaplarım çarşıya uymuyordu.

Bizim Cudi'den ülkenin güneyine gitmemiz ve orada eğitilmemiz gerekiyordu. Eğitimden sonra bölgelere dağıtılacaktık. En zoru da örgüt seni nereye gönderirse oraya gitmek zorundaydın. Söylendiğine göre beni Dersim'e gönderseydiler coğrafyasını, insanlarını ve adetlerini tanımadan gitmek zorundaydım. Birkaç hafta sonra evime dönmek istediğimi söyledim, kabul edilmedi. Yeni ve zor bir yaşamın kapısı önüme açılmıştı. Gücümün üstünde bir çaba isteyen yeni bir yaşam. Açlık, insanlar arasında tuhaf ilişkiler ve hiçbir şey anlamadığım bir eğitim....Uzun bir süre bocaladım. Fakat başka bir seçeneğim de yoktu. Bu

yaşama girmek ve yavaş yavaş öğrenmek zorunda kaldım. İnsanların bir başarısı da yeni yaşamın koşullarına çabuk alışmasıdır. İlk başlarda insan kendini alıştırdığına inanarak kandırıyor, sonradan insan gerçekten alışıyor. Devlete olan hıncım bana güç verdi ve ben de o yaşama alıştım.

Diğer zorluk da, erkeklerle bayanlar arasındaki ilişkilere getirilen kısıtlamalardır. Ben o yasaklara çok kızıyordum. Kolayca erkek arkadaşlarla konuşup, birbirimizin durumunu soramamayı bir türlü anlamıyordum. Sonra bana iki cins arasında sevgi ve diğer ilişkilerin olmaması için bu engelleme getirildiği anlatıldı.

Yukarıda partiye katılmamın tek nedenini anlatmıştım. Fakat, insanların amaçlarının parti için önemi yoktur. Önemli olan partinin kendi amaçlarıdır. Zaten senin isteğin, amacın ne olursa olsun tek bir şey için eğitiliyorsun. Senden öncekiler öyle eğitilmişler, onlar da seni öyle eğitecekler. Kısacası kişisel istek ve amaçlar kalmıyor. Herkes bir oluyor. Bir özel isteğin olsa da içinde boğmak zorundasın. Kendi isteklerinle partinin istekleri arasında ayırım yapamazsın. Kuşkusuz bunları kendim ve benim durumumda olanlar için söylüyorum. Parti ve kişisel amaçları birbirinden ayırmayacak bir şekilde eğitildim. Bir çok insan belli bir bilinç ve eğitim alarak mücadeleye katılmış olabilir, bu nedenle verilen mücadelenin amaçlarına uygun olmadığını düşünebilir. İlk başlarda evime geri dönmek istedim, fakat bunun siyasi nedenleri yoktu, sadece yaşamın zorluklarından ileri geliyordu. Sonraları parti ilkeleri çerçevesinde eğitildim, onun amaçlarını kendi amaçlarım olarak kabul ettim ve savundum.

Bilindiği gibi parti, toplumumuzun içinden gelen insanlardan oluşuyordu ve toplumumuzun kadına yaklaşımı da bellidir. Partinin bu konuda (kadın sorunu) verdiği eğitim sözde veya kağıt üzerinde kalıyordu. Genel olarak erkekler sıcak savaşın içinde kadınları bir yük olarak görüyorlardı, varlığını bir güç olarak kabul etmiyorlardı. Bizim varlığımız bir gereklilik olarak değil, bir mecburiyet olarak kabul ediliyordu. Bunun alt yapısı ve hazırlıkları parti kurulurken yapılmamıştı ve bu kadar kadının katılacağı hesaplanmamıştı. Bu sorun uzun ve detaylı bir tartışmanın konusudur. Fakat bana göre hâlâ parti içinde kadınların varlık nedeni çoğu insanın kafasında net değil. Bu durum kadınların PKK'ye yük olduğu ve hiç bir işe yaramadığı anlamına gelmez. Kürt kadınlarının PKK içindeki kahramanlık ve fedakarlığının tarihe altın harflerle yazılması gerekir.

Sizin kadınlara yaklaşım ve eleştirilere ilişkin sorunuza geleyim. İnsan kadın olarak parti içinde çokça eleştiriye hedef oluyor. Yaşam koşulları çok çetindir, altından kalkabilmek için fizikî olarak güçlü olmak lazım. Erkeklerle oranla güçsüzlüğümüzden ötürü eleştiriliyorduk, ağır yük kaldıramadığımız için eleştiriliyorduk, uzun yürüyüşlerde geride kaldığımız için

eleştiriliyorduk, böylece yürüyüşümüzün askeri olmadığı gerekçesiyle eleştiriliyorduk. Mesela “falan arkadaş kadın gibi yürüyor, erkek gibi yürümesi lazım” deniyordu. Bu suçlamayı yapanlar daha çok kadınlardı. Kadın ile erkek eşitliğinin değişik ölçüleri vardı ve ölçülerin dışına çıkılamazdı. Konuşmalarımızı, gülmemizi, ağlamamızı, yürümemizi ve koşmamızı iyi ayarlamak zorundaydık. Çünkü çok defa yüksek sesli bir kahkaha, ölçüsüz(!) bir söz ve yavaş bir yürüyüş insanların cezalandırılmalarına neden olabiliirdi. Çünkü her biri, genç erkekleri baştan çıkarmak için bir oyun olarak yorumlanabilirdi ve büyük sorunlara neden olabiliirdi.

Bazen kadının savaş gücü olmadığı, savaşta bir yük olduğu ve geri cephelelerde çalıştırılması gerektiği söylenirdi. Bazende hepimizi kentlere göndererek bizden kurtulmak istiyorlardı. Yani uzun bir süre kadının mücadele içindeki yeri belli değildi. Sonraları kadınlar çalışmalarıyla, çatışmalarıyla ve şehadetleriyle yük değil savaşın bir gücü olduklarını kanıtladılar.

Kuşkusuz başka sorunlar da vardı. Biz binlerce bayan, erkek, genç bir aradaydık ve bizden siyasi arkadaşlık dışında hiç bir ilişkinin kurulmaması isteniyordu. Bunun dışına çıkanlar çok ağır cezalara çarptırılıyordu. Fakat bu insanın doğasına aykırıdır. Belli bir süre yasak ve cezalarla insanların gözünü korkutabilirsiniz; fakat çözüm değil. Ve uzun sürede büyük sorunlara neden oluyor. Aşk ve cinsiyet üzerine getirilen yasaklar, ilacı olmayan müzmin bir yara gibi PKK'nin vücuduna işledi ve koktu. Yüzlerce arkadaşımız bu nedenlerle ölümle cezalandırıldı. Bu konu sanki intikam silahı olarak kullanıldı. Birbirini çekemeyenler kolaylıkla böyle bir iftira ile karşısındakini ölüme gönderebiliyordu. Burada aşklarının, temiz duygularının kurbanı olanları saygıyla anmak isterim.

Aşk, sevginin uç noktasıdır. İster iki kişi arasında olsun, ister insanın doğaya sevgisi olsun, ister insanla ülkesi arasında olsun, ister insanın özgürlüğe tutkusu olsun..... Her insanın duygusudur ve yüksek değeri vardır. Sevgisiz yaşam susuz bir ağaç gibidir, bereketsizdir. Sevgi öyle bir duygu ki kolayca kontrol altına alınamaz. Yönlendirilemez, insanın elinden tutar; hiç tanımadığın yerlere götürür. O sınır ve yasak dinlemez, korku nedir bilmez. Kısacası yaşamın gücüdür.

Kürt kadınının özgürlük aşkı ve bu yolda mücadelesi her zaman sürmüştür. Her zaman erkeklerle omuz omuza olmuş, başkaldırı ve direnişlerde yerini almıştır. İnsan, Kürt kadınının özgürlük mücadelesini, toplumun özgürlük mücadelesinden ayrı düşünemez. Kadın, toplumun bir parçasıdır ve eğer toplum özgür değilse, kadın da özgür değildir. Bana göre, Kürt kadınının sadece kadın özgürlüğü için mücadele etmesi çok yanlıştır. Devleti olan toplumların kadınları

böyle bir amaç için geniş bir mücadele yürütebilirler. Onlar haklarını anayasal güvence altına alabilmek için mücadele edebilirler. Bir siyasi güç olabilirler, durumlarını iyileştirmek için parlamento ve diğer kurumlarda önemli kararlar alabilirler. Fakat bizim devletimiz yok ve Kürt kadın hakları mücadelesini sürdüren oluşumlar bağımsız değil. Kürt kadınının dernek, oluşum ve kurumlarının çoğu Kürt siyasi hareketlerinin (partilerinin) bir koludur ve örgütlerin siyasi amaçları her şeyin üstündedir. Bu nedenle bağımsız kadın örgütleri varsa bile, öne çıkamamışlardır bu da Kürt kadın hakları mücadelesinin bir eksiğidir. Kürt örgütlerinin içinde kadınlar en çok PKK etrafında toplanmışlardır. Fakat uluslararası alanda PKK'ye olumlu bakılmadığı için, Kürt kadın mücadelesi de istediği noktaya gelememiştir.

Kürt kadınının istekleri siyasi örgütlerin isteklerinin sınırları içinde kalıyor. Fakat PKK liderinin iddia ettiği gibi Kürt kadınının köle olduğunu düşünmüyorum. Kölelik orta çağlarda vardı ve orada kaldı. PKK lideri bu sözleriyle Kürt kadınını küçümsemek ve kendi “şefkatine” muhtaç etmek istiyordu. O, her zaman Kürt kadınına köle gözüyle bakıyordu ve kendisini de çağdaş Spartaküs olarak gösteriyordu. Fakat bu onun genel kültür ve eğitim düzeyiyle ilgilidir. O, kadını cinsel oyuncak olarak görüyordu, kadınlarla siyasi arkadaşlık yapacak kapasitede değildi. Tekrar ediyorum Kürt kadını köle değildir, tüm kadınlarda olduğu gibi bazı haklardan yoksundur, o hakları elde etmenin yolları da hemen her yerde aynıdır.

1990 öncesi ile ilgili bir şey söylemek istemiyorum. Çünkü hem o zamanlar PKK içinde değildim, hem de PKK belgelerinin kendi tarihi, liderliği ile ilgili yazılanlarına inanmıyorum. Bu nedenle sadece 1990 sonrasıyla ilgili konuşacağım.

Bilindiği gibi, PKK'ye katılanların yüzde doksanı işçi ve köylüydüler. Kadınerkek hepsi öyle. Çoğunluğu okumamış ve yaşamlarında büyük zorluklar, sıkıntılar görmüşlerdi. Belki katılma gerekçelerimiz değişti, fakat hepimiz “özgür ve bağımsız bir Kürdistan“ ortak paydasında birleşiyorduk. Bizden kimsenin PKK liderinin kara gözleri için PKK'ye katıldığına inanmıyorum. Fakat PKK başkanının hepimizi kişisel çıkarlarına alet ettiği ve hâlâ kullandığı bilinen bir gerçek. Bir sefer bizzat kendisi biz evinde bulunan bir grup bayana şunları söylemişti: “ Kadın özgürlüğü ve sosyalizm söylemlerinin hepsi boş sözler. Hepiniz benim bir kompleksim (isteğim) için buradasınız”.

Doğrusu bu kompleksinin (isteğinin) ne olduğunu tam olarak bilemiyorum. O dönemler (1991'den sonra) PKK liderinin bayan partizanlara yaklaşımı, siyasi bir yoldaşıktan çıkmış karşı cinsten birine ilgiye dönmüştü. Öyle bir yöntem bulmuştu ki, artık kadınlar da bunu kabullenmişti. Çünkü kadınlar özgürlük için öyle bir fedakarlıkta bulunuyorlardı ki, onun

elinin altından geçen kadın “özel ve özgür“ kadın olarak görölüyordu. Yani, özgürlüğün yolu PKK liderinin evinden geçiyordu ve o şans (fırsat) da herkesin eline geçmiyordu. Onun evinde ise siyasi eğitim yerine cinsel eğitim veriliyordu. O, sihirli elleriyle kadını kölelik zincirlerinden kurtarıyordu. Bir gün bir gecede seni melike yapabilirdi veya seni kovup yerine başkasını getirebilirdi. Eğer özgür olmak ve parti içinde bir (yüksek) yerlere gelmek istiyorsan, onun isteklerine karşı direnmemen ve kendini onun sihirli ellerine bırakman gerekirdi. O zaman hemen partizan kızlara seninle ilgili bir yorumda bulunur ve seni onların içinde bir özgürlük melikesi yapardı.

Parti yönetici ve komutanlarının çoğu bunu biliyor ve görüyorlardı, fakat bunun önüne geçecek güçleri yoktu. Kimse o cesareti gösteremedi. Onların bundan hoşlandığı da söylenebilir, çünkü onlara da yol açılıyordu. Ve sonra onlar da bunu sürdürdüler, her biri birkaç tane gözde seçtiler ki başkanları gibi onları (kadınları) “özgürleştirsinler”. Ne yazık ki insanlarımız hâlâ gözleri kapalı böyle bir “önderin” arkasından gidiyorlar ve alkışlıyorlar. PKK lideri en büyük kötölüğü devrimci Kürt kızlarına yapmıştır; onları cinsel istekleri için kullanmıştır. Kürt kadını hiçbir konuda ona borçlu değildir. Kürt kadınındaki değişikliğin nedeni, kendi emeğinin ürünüdür, PKK liderinin değil.

Yedi yıl parti içinde kaldım. Yedi yılın sonunda güçlü ve düzenli bir organizasyon yerine dökölme ve dağılmayı gördüm. En değerli arkadaşlarımız tek tek “ihanet ediyor” gerekçesiyle öldürölüyorlardı ve başkalarının emeği üzerinde yükselenler yönetici oluyorlardı. Çobanlar politikacı oluyordu ve politikacılar da çoban. İnsanlar bir günde vezir oluyordu, bir günde de rezil. Böylece PKK liderinin yaptıkları, özellikle Kürt kızlarına yaptıkları beni mücadeleden soğuttu ve kopma kararı almama neden oldu.

Bu soruya yanıt vermek öyle kolay değil. Ben, PKK ile büyüdüm. Hatta beraber büyüdük. En onurlu insanlarla, hiç bir şey olamayanları PKK’de tanıdım. Toplumu ve sorunlarını orada tanıdım. Bir lokma ekmeği paylaşmanın güzelliğini, en zor anda bir dost elinin sıcaklığını da orada gördüm. Gene kardeşimin ölümünden sonra, arkadaşlarımdan da kaybını orada tattım. Ve gördüm ki (erkekbayan) arkadaş kaybının verdiği acı, kardeş kaybindan daha da zormuş. Belki bazen demişimdir keşke falan şeyi yapmasaydım veya falan olaya karşı daha değişik tavır alsaydım diye. Fakat pişman değilim ve en önemlisi de budur. Ne yaptıysam iyi niyetle, iyi bir amaçla halkıma hizmet için yaptım, herkes gibi benim de yanlışlarım olmuştur. Başkaları gibi arkadaş katili olmadığımı seviniyorum. Ayrıca hesabını veremeyeceğim hiç bir şeyim yoktur. Mücadelede geçirdiğim yedi yıl, yaşamımın en onurlu yıllarıdır.

İPEK

1962 de Dersim'in bir köyünde doğdum. Ailem tipik bir Dersim ailesiydi. İlkokulu orada bitirdim ve Elazığ'a taşındık. Ortaokul ve liseyi de Elazığ'da bitirdim. Sekiz kardeşlik. Babam işçiydi. Elazığ'da bazen sabahları kalktığımızda, duvarlarımıza "komünistler Moskova'ya" diye yazılmış olduğunu görürdük. Neyin nesi olduğunu anlayamıyorduk. Daha sonra anladık ki bizi karalıyorlar, bunlar Alevidir, Kızılbaştır diye. Diyebilirim ki devrimciliğim, Aleviliği savunmakla başladı. O saldırılara duyduğum tepkiler biraz şekillendirdi beni. Dersimdeyken ninem, tüm ailesi ve yakınlarını katliamda kaybettiğini anlatıyordu. Kinliydi bu yüzden ve hep ağlayan biriydi. Ninem, her sabah doğan güneşe karşı saçlarını öreri, Türk devletine beddualar eder, kaybettiği yakınları için ağlardı. Bu beni çok etkilerdi. Bizde güneş, ay ve ateş gibi ışık veren nesneler kutsaldı. Sanırım Zerdüştlükten gelen bir inançtır. Biraz da onun hikayeleriyle büyüdük. Sanki Dersim tarihçisiydi. Türk devletine olan öfkem onun anlatımlarıyla bağlantılıdır. Elazığ'da da Alevi olduğumuz için çok aşağılandık, bayağı çektik yani. 80 öncesiydi ben lisedeydim, evimiz sürekli kurşunlanıyordu. Benim dışımda aileden herkes Türk solundaydı ama, Kürt milliyetçisiydiler diyebilirim. Ben ise o dönemin PKK'sini tanımaya, öğrenmeye çalışıyordum.

1982'de bazı kardeşlerim tutuklandılar ve cezaevine girdiler tabii. Yine Türk sol örgütleriyle ilişkilerinden ötürü. Aile de rahatsız, deşifre olmuşuz, hergün evimiz basılıyor. Bu yüzden İstanbul'a taşındık. Bir ara anaokul öğretmenliği yaptım, sonra Edebiyat fakültesine kaydımı yaptım. İyi bir öğrenci değildim, PKK ile olan ilişkim orada daha da gelişti. 1988'in başında artık ben de deşifre olmuşum ve profesyonel olarak PKK'ye

katılmak üzere evden ayrıldım. Katılma gerekçem tamamıyla Kürt sorunuydu, biraz da milliyetçiydim. Genelde ülkemiz, özelde ise ailemiz çok çekmişti, hatta bir kuşak yok edilmişti. Bu nedenle katılma gerekçelerimde öyle kadın madın özgürlüğü falan gibi nedenler yoktu, ülkem vardı. Ekonomik bağımsızlığımı kazanmış ve Üniversitede okuyordum. Katılmamın tek nedeni ülkeme ve halkıma olan sevgimdi. Bir şeyler yapmalıyım. Bir dönem altıyedi ay kadar Mardin kırsalında gerillaydım, sonra Bekaa'ya* gittim. Benden önce katılan erkek kardeşimle de orada karşılaştım. Orası çokça anlatıldı, eğitim alanıydı, tamamıyla askeri ortam.

Kendimi adamaya gitmişim, bu nedenle katıldığım dönemde herhangi bir pişmanlık falan duymadım. Profesyonel devrimci olmak, gerilla olmak benim rüyamdı, isteğimdi. Gerilla olmak için de bütün gücüm ve inancımıla çabaladım, emek verdim.

1989'da Bekaa bir alemdi. Bilemiyorum size ne kadar anlatıldı, ne kadar biliyorsunuz. Hani kan gövdeyi götürüyor derler ya işte öyle, bir dram. Grup grup üniversitelerden, metropollerden, ülkeden ve Avrupa'dan insanlar geliyordu. Çoğu da ajandır diye damgalanıyordu. Bir bakıyorsun ertesi gün bu insanlar ortada yok. Herkes herkesin peşine düşmüş, izliyor ve ihbar ediyor. Apo da o dönemi anlatır, şu Şahin Baliç dönemi işte. Bir yıl boyunca o adam Akademi koordinatörüydü. Tutuklananlar ajan olmakla, Apo'yu öldürmek için gelmekle suçlanıyorlardı. İnsanlar robot haline geliyor, bazı şeyleri kendine bile itiraf edemiyordu. Şunu açıkça söyleyeyim, bugün yeniden başlasam yine devrimci olurum, gerilla olurum, kendimi adarım.. Sadece PKK'li ya da Apocu olmazdım.

Yığınla insan tutuklandı, çoğu infaz edildi. Mahkeme edilenler de hep ajan olduklarını, öldürülmeleri gerektiğini söylüyorlardı. Sonradan ortaya çıktı ki, hiç biri ajan majan değil, hepside ben hangi amaçla gitmişsem, o amaçla oraya gelmişler.

Sonra oraya Sarı Baran, Şener geldi. Bu kez onların süreci başladı. Belki de o alanda gerçek siyasi ve askeri eğitimin verildiği dönem o dönemdir. Şener hümanistti, Sarı Baran da öyle çok insancıldı. Bizim yaşadığımız şok ve şaşkınlığı onlar da yaşadılar. Özellikle Şener suskun olmuştu. Ona çok fazla eleştiri yapılıyordu. Bu kez Şahin Baliç idam edildi ve Hasan Bindal* olayı. Bir yıldan fazla kaldım orada sonra kitle faaliyetlerine Lübnan'a, Suriye'ye gittim, tekrar döndüm Akademi'ye. O civarlarda sanırım iki yıl kaldım.

1990 ortalarında gerilla olarak kuzeye giriş yaparken Hatay'da bir çatışmada yakalandık. Böylece çatışmalarda yakalanan ilk bayan gerilla oldum. Tutuklayıp cezaevine koydular bizi. 1992'de bir yasa çıkarıldı ve şartlı tahliyeden yararlandım.

Ailem İstanbulda olduğu için direkt oraya gittim ama örgüt benim Dersim'e gitmemi

istiyordu. Kısa bir süre ailemin yanında kaldım ve sonra Dersim'e gittim. Uzun bir süre orada metropollerle bağlantı kurmakla görevliydim, sonra tekrar İstanbul'a gönderildim. Bu arada sürekli "Önderlik Sahasına" gitmem için talimatlar da veriliyordu bana. O zamanlar tam olarak kendime bile itiraf edemiyordum ama, "Önderlik sahasına" gitmek beni ürkütüyordu. Efendim cezaevinde kalmışım, iyi bir katılım için yenilenmem gerekiyormuş. Daha önceki gidişimde görmüştüm, buraya insanlar geliyor, değişiyor, dönüşüyor ve geliyor deniyordu. Doğrudur, insanlar değişiyor, dönüşüyorlardı. Ben buna gözlerimle tanık oldum. Sonuçta biz orada bir dönemi yaşayanlardık. Tanıktık, sanıktık. Tutuklanmalarımız oldu, yargılamalarımız oldu, biz de yaşadık, arkadaşlarımız da yaşadı. Üniversitelerden, metropollerden, ülkeden, Avrupa'dan arkadaşlar geliyordu Bekaa'ya, ama şaşkınlık yaşıyorlardı. Apo'nun derslerini dinledikten sonra özellikle şaşkınlık oluyordu. Bunu şimdi itiraf edebiliyorum, bir hayal kırıklığı da vardı. Değişim denilen zorlamaydı, bir çok şeye insanın kendisini kapatmasıydı. Eğer değişim deniyorsa buna, evet insanlar değişiyorlardı, çünkü robotlaşıyorlardı. O zamanlar Mustafa Karasu Avrupada görevliydi, onunla konuştum. O ise, benim legal alanda çalışmamı öneriyordu. Legal çalışıyordum ama aslında gene illegaldim. Zaman zaman Dersim'e, Bingöl'e gittim. 1994'te Garzan'a gerilla olarak gittim. 1995 seçimleri için Van'a gönderildim. Seçimlerden sonra operasyonlarda deşifre oldum, beni tekrar metropole gönderdiler. Bu sefer de 1996 yazında İstanbul'da yakalandım. Bir ekiptik ve tek bayan bendim.

O zamanlar Devsol'a da bir operasyon yapılmış, sağlık ve eğitim sendikalarından çok sayıda yönetici yakalanmıştı. Ve bir de, bir karakol basılmıştı İstanbulda; sanırım Gültepe karakoluydu, bunu yapanlar da yakalanmıştı, bizi yakaladıkları dönemde. Emin olun onlar da dahil en kötü işkenceleri bana yaptılar. Bana herşeyi yaptılar. Yani yapılmayan işkence kalmadı. Deyim yerinde ise ölümle kalım arasında gidip geliyordum. Tamam devrimcisin düzen seni yakalıyor ama ben de ailem de çok zorlandık o işkencelerden. İşkencedeyken DevSolcuların bana yardımları çok oldu. Hücrede hep yardımcı oldular. Gözaltında ilk on beş gün açlık grevine yattım, sonradan ölüm orucuna çevirdim. Çoğu sendikacıydı, bunlar dışarı çıkınca benim durumumu epey anlattılar, açıkladılar. Yaşamımın tehlikede olduğunu falan söylemişler. Konuşamıyordum, yürüyemiyordum, burnumu kırmışlardı ve daha neler. Yirmi yedinci gün mahkemeye götürdüler, ama önce Adli Tıba falan götürdüler. Doktor beş ayrı bölümden beni hastaneye sevk etti. Çoğu bölümlere polisler de girdi, buna rağmen doktorlar işkence edildiğime ilişkin rapor verdiler. Sonra mahkemeye çıkardılar, poliste ifade vermemiştim. Buna rağmen savcı tutuklanmamı istedi ama hakim tutuksuz yargılanmam üzere beni salıverdi. Herhalde ölürüm diye tutuklamadı beni. Ailem beni DGM'nin kapısından aldı, kaçırıldılar yani, İstanbul'un

dışına çıkardılar. Aynı gece bizim ev tekrar basılmıştı. Hâlâ etkileniyorum. Üstelik tek konuşmayan, çözülmeyen de ben çıktım. Bir hafta on gün sonra da ailem beni Avrupa'ya çıkardı. Burada aylarca hastanede yattım, hâlâ tedavi görüyorum. O işkencelerin etkileri sadece fiziki değil. Örneğin hâlâ uyuyamıyorum, yürümekte zorlanıyorum, hangisini anlatayım ki? Belgeliydi, raporluydu bana yapılanlar, bu yüzden avukatlarım ve parti, konuyu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürmemi istediler. Karşı çıktım, ne ben ne de ailem bunların anılmasını, konuşulmasını kaldıramıyoruz.

Şimdi bakıyorum da herkes bunları kullanmak istiyor. Üstelik PKK içinde en çok aileyi lanetliyorduk. Ama dar günlerde başucumuzda, koruyan da hep aile oldu. Oysa PKK ben buraya geldikten bir ay sonra İstanbul'daki aileme gidip beni soruyor. Dışarı çıkarmak ve yardım etmek istiyorlarmış güya. Eh o dönem epey yazıldı, çizildi bana yapılanlar bundan yararlanmak istiyorlardı diye düşünüyorum. Bu sefer burada ailem bana sahip çıktı diye bana ve aileme yüklendiler. Neden ailene gittin dediler. Yardıma ihtiyacım vardı, hastanede tedavi oluyorum, tek başıma hiçbir şey yapamıyordum, onlar neden ailemle olduğumu soruyorlar, sorguluyorlardı. Kampanya dönemlerinde gene yardımcı oldum, bir ara televizyonda çalışmamı istediler, tekrar "önderlik sahasına" gitmemi istediler. Düşündüm ve gitmedim. Ülkeye gitmek istiyordum ama önderlik sahasını göze alamadım. "Önderlik sahası" kişiye bir şey vermez, yenilemez, geliştirmez, sadece biraz daha susturur, robotlaştırır, olan inançlar da orada körleşir. Bu nedenle gitmemek için gerekçeler yarattım, zaten sağlık sorunlarım da vardı, yeniden orayı kaldıramazdım....

1999'da Apo'nun mahkemede söylediklerinden ötürü, sürece karşı olduğumuz gerekçesiyle bu kez aileye yöneldiler. Kafamız karışmıştı, midemiz bazı şeyleri kaldıramıyordu. Hain ilan edilmişdik kısacası. Aile Apo'nun tavrına karşı çıkınca, benim önüme iki seçenek bıraktılar. Ya ailemi ihanetle suçlayıp onlara tavır alacaktım, ya da ben de ihanetçiydim. On beş yirmi yıl bu partinin içindeyiz ve otomatikman hain ilan ediliyoruz, düşünün artık. İçindesiniz, bazı şeyleri kabul etmeseniz bile mücadele zarar görmesin diye katlanıyorsunuz. 2000 yılında yollarımız tamamen ayrıldı; dağdaki kardeşimi de ihanet etmekle suçladılar, ihbar ettiler ve bir operasyonda öldürüldü ve sonra şehit ilan ettiler. Bunu bile kullanmaya çalıştılar. Çok çok kötü, daha önceleri de bazı şeylere tanık olmuştuk. Hemen her arkadaş benim gördüklerime tanık olmuştur. Ajandır diye tutuklarlar, işkence ederler sonuçta ya infaz ediyorlar veya dayanamıyor intihar ediyor, veya öldürmüyor "hadi kendini kanıtla" diyorlar, o da ölümüne bir eyleme giriyor. Sonra da onun şahadetini kullanıyorlar, kötü olan bu.

Kitle faaliyetlerinde bayan arkadaşlar erkek arkadaşların yanında sigara içmezlerdi, gizli

içerlerdi. Geleneklerimize aykırıdır, deniliyordu. Görevlendirmelerde bayan faktörü olumsuzdu. PKK içinde kadın özgürleşmedi, kadında bağımlılık geliştirildi. Kadının içi boşaltıldı, mekanikleştirildi. Bayan olduğumuz için önderimiz ağzına geleni söylüyordu. Kitle faaliyetlerinde bayan olduğumuz için her yönüyle arka plandaydık. Hakkımız var gibi gösteriliyordu ama gerçekte yoktu.

Apo'nun evi için ayda bir dört bayan seçilirdi. Bayanlar genelde üniversitelilerden olurdu. Fiziki olarak cazibeli olanlar seçilirdi çoğunlukla. Metropollerde büyüyenler, Avrupa'da büyüyenler seçilirdi. Ayda bir bunlar dönüşümlü olarak değiştirilirdi. "Önderlik bunları geliştirecek, bunlar Önderliğin yanında gelişecekler" deniyordu. Onların ne kadar geliştiklerini bilemiyorum. Bekaa'da her eğitim devresinin sonunda Apo gelir, ders verirdi. Öğle yemeklerinden sonra onunla beraber top oynamak üzere bayanlar seçilirdi. Bu konuda neyi açacaksın ki? Tutuklanan veya ayrılan her bayan bir sürü şey anlatmıştır. Herkes bir çok şey söylemiştir, bunların tümünün hayal ürünü olması olanaksız. Ateş olmayan yerden duman çıkmaz derler ya işte öyle. Onun yanında kalan bir çok bayan bunalıma giriyordu. Onun yanından akademiye gelenlerin çoğu tutuklanıyordu, bir çoğu intihar etmeye kalktı. Bunlar sebepsiz olabilir mi? Bazı bayanlar onun evinde kalmak istemiyordu. Bu tür olanlar hemen akademiye getirilir ve uygulanmaya alınırdı. Hiç bir açıklama yapılmazdı. Sizce nedendi acaba?

Boyun eğenler de en iyi görevlere verildi. Ve onların dokunulmazlıkları vardı. Aşağı yukarı PKK'nin içinde olupta Önderlik sahasına giden her bayan bunu gördü, bunu yaşadı. İnsan bazı şeyleri ifade edemiyor biliyor musunuz? Ben bu şekliyle bile anlatırken zorlanıyorum. Ona özenen ve aynısını yapan başka yöneticiler de vardı tabii. En çok da ona yakınlığıyla bilinenler yapıyordu.

Ben bir bakıma devrimci hareketlerin içinde, PKK'nin içinde büyüdüm, şekillendim. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim; bizler PKK içinde özgürleşmedik. Aksine boyun eğen olduk.

80 öncesi sempatzanıydım, arkadaşlarla hemen hemen her taraftaydım. 84'ten 2000 yılına kadar da aktif olarak içindeydim.

Bu gün de olsa tercihim gene aynıdır. Kendimi halkıma adadım, bu amacıma inandım, hâlâ da inanıyorum. Fakat keşke PKK'ye girmeseydim. Devrimci bir yaşam biçimi seçtim, hâlâ devam ediyor. PKK de değil, keşke Apocu olmasaydım.

2000'den bu yana ya çalıştım, ya okula gittim. Kendime zaman ayırmadım. Hâlâ terapilere gidiyorum. Yaklaşık 12 saatimi ders ve okula ayırıyorum, buna kendinden kaçış da diyebilirsiniz. Kendime zaman ayırmamaya çalışıyorum. Keşkeler çok, hangisinden söz

edeyim ki? M¼cadeleyi d¼ř¼nerek, karşı çıkmadık, sessiz kaldık. Karşı çıkmanın olanağı da yoktu. Herhalde hiçbir zaman da olmayacak. Karşı çıkmanın sonu “taş altı“ydı. Ve adın da ajan olurdu. Yaşadıklarım ve tanık olduklarımın ne kadarını size anlattım ki? Daha doğrusu kendime itiraf edebiliyor muyum?

Biraz da vicdan azabı var, çok insan gönderdim dağa, gitmeye hazır mıydılar, değiller miydi? Onun da muhasebesini yapıyorum. Onlara hep iyi şeyler anlatmışız ve öyle göndermişiz.

Ayrılınca gidecek yeri olmayan çok insan var. Ben biraz şanslıydım herhalde. Ailemle bağımı koparmadım, bana sahip oldular. Bu durumda olmayan çok arkadaşım var. Bu nedenle gidecekleri bir yerleri yok ve ayrılamıyorlar. Ya da namus davası diye devam ediyorlar.

Biz bir süreci yaşayanlar ise çoğu konuları kendimize bile itiraf edemiyoruz. Bunlarla size ne denli yardımcı oldum, bilemiyorum. Sonuçta Kürt toplumunda yaşıyorsunuz. Bazı şeyler var ki halkımız henüz duymaya hazır değil.

AYSEL

1958’de Dersim’in bir köyünde doğdum. Alevi k¼lt¼r¼nden geliyorum. Alevi k¼lt¼r¼ gereği aile içinde demokratik, h¼manist bir tarzda büyüdüм. İlk, orta ve Öğretmen Okulunu Dersimde bitirdim. Yedi kardeşin en büyüğüyüm. Dört kız, üç erkek kardeşiz. Küç¼kl¼ę¼mde hep öne çıkarılan, hep değer verilen, istediğini yaptıran bir şekilde büyüdüм. Orta halliydik, babam memurdu. Okullar tatil olduğunda köye gider, tarlada, bağda, bahçede çalışırdık, davar

güderdik. Dolayısıyla yaşantım köy ve kent arasında gidip gelmekle geçti. Yani on altı yaşına kadar yaşantım dağ ile kent arasında geçti, diyebilirim.

Bu döneme kadar kendi halinde, kendi çevresiyle ilişkili bir yaşam yaşadım. Mahalle içinde genç kızlarla genç erkeklerin buluşmaları, ilişkileri konusunda ailem tutucuydu. Bu nedenle çevreyle yakın ilişki kurmamıza, arkadaşlık yapmamıza izin verilmezdi. On altı yaşına kadar çok samimi olduğum kız arkadaşlarım bile yoktu. Çünkü onlarla sıkı bir arkadaşlık kurarsam babamın tepkisini çekecektim. Çevremizdeki kız arkadaşlar hakkında yerli/yersiz dedikodular yayılırdı, bu nedenle babam müsaade etmezdi. Bu nedenle ağırbaşlı, ailesine bağlı bir kız olarak tanınırdım çevrede. Öğretmen Okuluna sınavla öğrenci alınır, çevreden gelen erkek öğrenciler yatılı, biz kızlar ise gündüzlüydük. Geçmişte Kürtlükle ilgili nenelerimizin, dedelerimizin anlattığı bazı hikayeler vardı. Fakat o zamanlar bunlara fazla bir anlam vermezdim. Dersim katliamıyla ilgili ağıtlar dinler etkilenirdim, ama ne anlama geldiğini fazla bilmezdim.

Öğretmen okuluna başlayıncaya kadar bir kitap, hatta çizgi roman bile okumamıştım. Hatırlıyorum, o döneme kadar bir veya iki kez sinemaya gitmiştim, genelde Yılmaz Güney'in filmleri idi onlar da. Kendi içinde demokrat, sevgiyle ama dışa dönük tutucu bir şekilde büyütüldük. "İnsanı kötü yola düşüren arkadaşır" anlayışıyla babam, hep korumaya çalıştı bizi. Hiç bir siyasal gelişmeyi bilmiyordum, dünya devrimleri falan bana hep uzaktı. İbrahim Kaypakkaya olayını duymuştum, Ali Haydar'ın (soyadını hatırlamıyorum) öldürüldükten sonra bir arabanın arkasına bağlanarak sokaklarda dolaştırıldığını duymuştum, bu beni çok korkutmuştu. Deniz Gezmişler'in asıldığı dönem ben çocuktum. Babam radyodan onların idam edildiğini duyduğunda ağladı, sordum kim bu Deniz Gezmiş diye bana pek bir açıklama yapmadan konuyu kapattı. O günlerden hafızama yerleşenler bunlar ama neden, niçinleri ne kendime sormuştum, ne de başkalarına.

Fakat Öğretmen okuluna başladığımda insanların sosyalizimden, diyalektikten söz ettiklerini ve bazılarının tartıştığını görüyordum. Bu tartışmalar beni de etkiledi. Bazı arkadaşların bana kitaplar verdiğini hatırlıyorum. Bu okulda önce sınıf arkadaşım, sonra eşim olacak insanla tanıştım. Kendisine aşık oldum. Aşık olmakla kalmadım siyasi hayatım da başladı. Bu nedenle kadın olduğum için veya ezildiğim için, siyasal, kültürel veya sosyolojik nedenlerle siyasetle tanıştığımı söyleyemem. Aşık olduğum arkadaşım bana kitaplar veriyordu. İlk kitaplar sosyalizm, diyalektik materyalizm ve ulusal sorun üzerineydi. Bunları okudum, dünya devrimci pratiklerini işleyen kitapları okudum, bunları okudukça etkileniyordum. Kürdistan sorunu tartışılıyordu. Kafama da soru işaretleri takılmaya başladı.

Ben kimim, biz kimiz? sorularını sormaya başladım. Bu soruların yanıtlarını buldukça köyümde anlatılan 38 isyanının nedenlerini, tanıkların anlattıklarını daha iyi kavramaya başladım. Bunlarla kendi kimliğime yöneldim. Bilinç olarak, kültür olarak fazla gelişkin değildim, bunun etkisinde kitaplara saldırıyordum. O dönemin ünlü romanları Direnme Savaşı, Kızıl Kayalar, Ve Çeliğe Su Verildi gibi kitapları okudum. Sonra ulusal sorunla ilgili kitaplar ilgimi çekti, ulusların kendi kaderlerini tayi hakkı ile ilgili kitapları okudukça, bunları tartışıkça veya tartışmaları dinledikçe Kürt olduğumu, ülkemin Kürdistan olduğunu anlamaya başladım. Bilmenin ve öğrenmenin açlığını çekiyordum. Okulda çeşitli siyasi gruplar vardı. Türkiye solunun deyimiyle UKOCU* denilen ama kendilerini “Kürdistan Devrimcileri” olarak tanımlayan bir grup vardı, Halkın Kurtuluşu, Halkın Yolu falan vardı bunların tartışmalarına tanık oluyordum. Hepsinin devrimci olduklarını, aralarında bir fark olmadığını sanıyordum. Bilinçsizce Halkın Kurtuluşu taraftarı (HK) oldum. Taze bir beyin, başkaları tarafından yönlendiriliyorsun, kendine özgü görüşün yok bu nedenle HK’li gibi oldum. O aşık olduğum insana demiştim “bizim siyasi görüşlerimiz ayrıdır, iplerimizi koparalım” diye. Kendisi Kürdistan Devrimcileri denilen gruptandı. Okul çok hareketli, ders yok sadece siyasi grupların tartışmaları var. Ve bir gün büyük bir kavga çıktı; o günlerin tabiriyle Türk solu ile Kürdistan Devrimcileri arasında. Türk solu, Sünnilerin Alevileri dövdüğünü söylüyordu. Kürdistan Devrimcilerinden Cuma Tak, Seyfettin Zorlu gibi arkadaşlar benimle konuştular. Yanlış yolda olduğumu, Kürt olduğumu, atalarımın, dedelerimin nasıl yakıldıklarını bildiğimi, buna rağmen nasıl Türk solundan bir grupla olduğumu sordular. Tartıştılar benimle, beni ikna ettiler ve bundan sonra Kürdistan Devrimcileri olarak bilinen grubun içinde yer aldım. Bilinçli bir araştırma sonucu değil, çocukluğumdan beri duyduğum ve yüreğimi yaralayan olaylara hitap ediyorlardı. Okudukça, öğrendikçe bu gruba ilgim artıyordu. Tabii burada aşk da belirleyiciydi. Okul kapatıldı, daha sonra hızlandırılmış eğitimle okulu bitirdik. Ve işte o aşık olduğum arkadaşım yani Selim Çürükkaya ile evlendim. Evlenmeden önce de hareketli olmuştum, evlendikten sonra bilfiil siyasetin içine girdim.

O dönemin Dersim’inde, bir kızın profesyonel devrimcilik yapmasıyla oruspuluk yapması arasında bir fark görülmüyordu. Devletin de baskısı vardı, ailemin de. Her an aile ile çatışma içindeydim. Seçtiğim yolun doğru olmadığını, çok tehlikeli şeylerle uğraştığımı, aklımı başıma almam gerektiğini söylüyorlardı. Ama artık ben inanmıştım, kimse beni bu yoldan döndüremezdi. Çocukluğumdan bu yana inandığımı yapmak gibi bir huyum var. Çevrem, ailenin ve aşiretin tüm muhalefetine rağmen devrimciliğe başladım. Babamın evinde inandığım davayı özgürce savunmamın olanakları yoktu. Doğduğum zaman dedem beni

amcamın oğluyla beşik kertmesi yapmış. Selim’le evlenmekle ailemi, törelerini karşıma almıştım. Ben Aleviydim, o ise Sünni. Bir Alevi kızın Sünni bir gençle evlenmesi de ayrı sorundu. Bir bayanın erkeklerle beraber hareket etmesi ayrıca yoğun tepkilere neden oluyordu. Onlara göre devrimcilik de erkeklerin işiydi. Babam her zaman bana şunu söylerdi: “Ortaokula kadar iffetli olduğun için herkes seni parmakla gösteriyordu, ama Öğretmen okuluna başladıktan sonra da seni lanetlenecek biri olarak gösteriyorlar. Namusumuzu lekeledin, başımızı öne eğdin vs.”

Yani 1974’75’lerde Dersimde büyük bir olay olmuştu benim bu tavrım. 1978’de evlendim ve Bingöl’e geldim, eşim oralıydı.

Artık toplumu değiştirmek gibi bir iddiam vardı. Baba evindeyken olan kısıtlamaların tamamı ortadan kalkmış, özgür olmuştum. İdeallerimi paylaşan bir eşim vardı. Kendimi daha donanımlı görüyordum. Artık siyasi çalışmalarda aktif ve sorumlu düzeydeydim. Ülkem Kürdistan’dır, ben bir Kürdüm, Kürtler’in bağımsızlığı için örgütlü olmamız bilincine varmıştım. Belki siyasal anlamda dünyayı değerlendirecek bilincim yoktu, ama sömürge Kürdistan’ın kurtulması gerektiğine inanıyordum.

Böyle bir dönemde 1979’un Eylül ayında Mazlum Doğan*, Yıldırım Merkit ve şoförümüz Hacı ile Urfa – Mardin yol ayrımında yakalandım. Sorgulamada bana yapılan işkenceleri bu güne kadar hiç anlatmadım. Korkunç bir işkence yaptılar. Sahte kimlikle yakalanmıştım ama bizimle beraber örgütün önemli dökümanları ele geçmişti. Ele geçen dökümanlar PKK’nindi. Buna rağmen bana bir şey kabul ettiremediler, çözülmedim, bunlar mahkeme dosyalarım da vardır. Onlara göre en zayıf halka bendim, bayandım işkenceye dayanamam ve dehşet bir işkence yaptılar. Alnım ak, başım dik olarak tutuklandım. Bizi Diyarbakır cezaevine gönderdiler. Bir gece beni cezaevinden alıp Devegeçidi denilen işkencehaneye götürdüler, orada yeniden sorgulandım, yeniden işkenceler. Size bu işkencelerin ne olduğunu açıklayamayacağım, ileride anılarımı yazmayı düşünüyorum. Sonradan öğrendik ki Şahin Dönmez tutuklu olduğu Elazığ’dan getirilmiş ve bizim kimliklerimizi açıklamış.

Bu ikinci işkenceden geldiğimde akli dengemin bozulduğunu çok sonraları arkadaşlarım anlatmıştı bana. Artık bir yatalaktım, kendi ihtiyaçlarımı karşılayacak durumda değildim. Kaldığım kadın koğuşunda siyasi tutuklu yoktu, silahtan ve diğer suçlardan gelen bayanlar vardı, yani adli tutuklular. Onların da insani değer yargıları çok zayıftı. Bana en ufak bir yardımları olmuyordu. Altı ay yemek yiyemedim, yediklerimi hep kustum. Kadındım ve benim kadınlık onurumla oynanmıştı, bu da beni çok etkilemişti. Kendimi ikna etmeye de çalışıyordum, bunlar düşman, ben düşmandan lütuf beklememeliyim diye. Ama öbür tarafta

beni yıkan, yıpratın hatta aklımı kaybedebileceğim durumlar vardı. Bunları düşündükçe çıldırıyordum. Bana yapılanları anlatabileceğim kimse yoktu. Erkekler koğuşu ile bizim koğuş arasında demir parmaklıklar vardı, beni çağırıyorlardı arkadaşlar. Neden böyle olduğumu soruyorlardı ama hiçbir zaman bana yapılanları anlatamazdım. Birgün öylece havalandırmada otururken Mazlum Doğan geldi bana fırça attı. Bak Hayri senin için ağlıyor, neden böyle oldun, neden anlatmıyorsun bize demişti. Bana yapılanları kimseye anlatmadığım için içimde bir yara olarak kaldı.

Aradan ne kadar zaman geçti hatırlamıyorum, bu arada DDKD'den* bazı bayanlar da yakalanıp yanıma getirilmişti. Aileme haber verilmiş herhalde, babam ziyaretime gelmişti. Demir parmaklıkların önüne hepimizi dikip babama hangisi senin kızın diye sormuşlar. Babamın çığlıklarını hatırlıyorum, Aysel kızım sana ne yapmışlar böyle, seni seviyorum, seninle gurur duyuyorum demişti. Ben babamı bile tanımamıştım, arkadaşlarımın anlattıklarını aktarıyorum size.

PKK'li Gönül Atay ve başka arkadaşlar da getirildi yanıma. Hepsi kendilerine de kötü davranıldığını ama benim bu durumumu anlamadıklarını söylüyorlardı. Ve bir gün herşeyi bayan arkadaşlarıma anlattım, bu beni rahatlatmıştı biraz. Böylece onların da yardımıyla biraz kendime geldim. Bu bir nolu cezaevinde, daha önce sorguda gördüğüm işkencelerden ötürü ağır hastalıklar oluşmaya başladı. Çeşitli kurumlar devreye girmesine rağmen tedavi edilmedim. Öbür tarafta bulanıklaşmış bilincim de açılmaya başladı. Bu arada eşim Selim'i de getirmişlerdi. Bu cezaevinde iyi olan, demir parmaklıklar arkasında da olsa sık sık birbirimizi görebiliyorduk. Ayrı saatlerde de olsa aynı havalandırmayı kullanıyorduk, bizim koğuşun pencereleri havalandırmaya bakıyordu. Dolayısıyla görüşüyor ve konuşabiliyorduk birbirimizle.

Sonraları bizi beş nolu dedikleri ünlü zindana götürdüler. Aslında orada ve daha önce yaşadıklarımız apayrı ve başlıbaşına konular. Çok söylendi, çok yazıldı bu nedenle buraları geçeceğim. Saygon Zindanları'yla ilgili bir kitap okumuştum, o zindanlar Diyarbakır'ın yanında çok hafif kalır. Yazmakla yaşamak arasında da büyük farklar var. Tüm yaşananların anlatıldığını, anlatılabileceğini ve yazılabileceğini sanmıyorum.

Hayri Durmuş*, Mehmet Karasungur**, Çetin Güngör***, Ayten Yıldırım, Cemile Merkit****, Sadioğlu Batmaz, Abdullah Ekinci, Haydar Kaytan, Yıldırım Merkit, Mazlum Doğan, Şahin Dönmez*, Resul Altınok**, Mehmet Can Yüce, Hidayet Bozyiğit, Delil Doğan***, Abdullah Öcalan ve şimdi adlarını hatırlamadığım ölü ve sağ çok fazla PKK üst düzey kişileri çok yakından tanıyorum. Bu saydıklarım yakalanmadan önce tanıdıklarım,

beraber örgütsel çalışmalar yaptığım insanlar, arkadaşlar.

13 Nisan 1981’de dava açıldı, 24 Mayıs 1983’te sonuçlandı. Başkalarının özellikle itirafçıların anlatımlarından ve mahkeme kanaati sonunda örgüt üyeliğinden on yıl ceza verdiler. Ölüm orucuna girdiğim için dava sonuçlanınca Mardin’e sürgün ettiler, orada kadın koğuşı olmadığı için Diyarbakır sivil cezaevine verdiler. 19 Şubat 1985’de buradan tahliye oldum. Dört yıl kadar da Dersim’de mecburi ikamet etmem gerekiyordu bana verilen cezaya göre. Eşimi, arkadaşlarımı ve kalbimi Diyarbakır’da bırakarak eşimin köyüne gittim, ailesini ziyaret ettim. Sonra Dersim’e gittim.

Bu sefer de gerilla hareketi başlamıştı, ailem de ben de rahat değildik, bazen bir köyü komple gözaltına alıyorlardı. Dava henüz Yargıtayda kesinleşmediği için daha çok Bingöl’de eşimin ailesinde kalabiliyordum. Eşimi ziyarete gittiğimde bana “ortalıkta ne dolaşıyorsun, neden dağa gitmiyorsun” demişti. Bir yıl kadar bir yandan beni dağa götürecek ilişki aradım, bir yandan da sağlığımla ve ameliyatlara uğraştım. Ameliyattan bir hafta sonra Bingöl’de bir kez daha yakalandım. Oysa Diyarbakır cezaevinde iken eğer çıkarsam, bir daha ellerine sağ geçmemeye yemin etmişim. Ne yazık ki bu kez beni ameliyatlı ve yataktan çıkarıp gözaltına almışlardı. Kaba dayak atmadılar, yirmi gün sonra bıraktılar. Bir dahaki sefere beni yakalamayacaklarını, öldüreceklerini söylüyorlardı. Ben de bir kez daha elinize sağ geçersem.... diye kendi kendime söz veriyordum.

Bir ara köye yedi gerilla geldi, onlarla gitmeyi kafama koymuşum. Ama eşimin aile çevresi tutucu insanlar, eşim cezaevinde, kadın başıma erkek gerillalara katılmam da mesele. En çok kayınlarıma anlatıyorum cezaevi ve tutuklanmaların kötülüğünü, bu yüzden yeniden yakalanmamak için dağlara gideceğimi, hakkımda kötü şeyler düşünmemelerini falan. Deyim yerindeyse alıştırılmaya çalışıyordum onları. Köye gelen gerillalardan birini daha tutuklanmamdan öncede tanıyordum. Tabii o zamanlar çocuk yaşıyaydı. Cezaevindeyken kendime verdiğim söz vardı, gerillaları gördüğüm ilk anda ayaklarından öpecektim. Fakat ikircikliyim, çünkü gelenlerin gerçek gerilla mı, devletin o kılığa girmiş kontraları mı, olduklarından da kuşkuluyum. Neyse bir kaynım gidip gördü gerilla olduklarına emin oldu. Uzatmayayım sözleştik, buluştuk ve katıldım kendilerine. Yıl 1986 sonbaharı.

O dönemde henüz gerilla her yana dağılmamış. Bir tür yeni örgütlenme, arazi tanıma, keşif ve ilişki kurma çalışmaları yapıyorlar. Ses getirecek eylem yapmayı da planlıyorlardı. Yıllarca cezaevinde kaldım, elli dokuz gün ölüm orucuna yatmışım, ağır ameliyatlara geçirdim ve daha yaralarım tam iyileşmemiş. Buna rağmen on beş gün kadar heyecandan yemiyorum, uyuyamıyorum. Hayallerim gerçekleşmiş. Bana, ülkeme yapılanların hesabını soracağım, bunun

sevincini, gururunu yaşıyorum. Düşe kalka, ayaklarım parçalanıyor, dökülüyorum ve gerilla olmayı öğreniyorum. Mesela ilk gecelerde asfalt yolları geçeceğiz, arkadaşlar bana ışık gördüğün zaman yere yatmamı söylüyorlar, bu durumlarda kendimi öyle bir yere atıyorum ki, kalkmakta zorlanıyorum ve arkadaşlar bana gülüyorlar. İlk günler uzun yürüyüşlerden sonra varacağımız yere genelde arkadaşlar kollarıma girerek beni sürüklüyorlardı. Ama mutluydum. Urfa'da yakalandığımızda bir trafik ekibi bizi yakalamıştı. Şans, ben katıldıktan sonra ilk tanık olduğum eylem de, Yado Çeşmesi denilen yerde trafik polislerine denk geldi. Düşman karşısında hiç ağlamamıştım, o eylemden sonra batan güneşe dönmüş ve ağlamıştım, sevinçten miydi, heyecandan mıydı bilemiyorum. Arkadaşlar bana intikamını aldık diye takılmışlardı.

Dağların başka yönünü tanıdım, ormanlarla tanıştım, aç kalmayı, uykusuz kalmayı, kar ve çamurla mücadele etmeyi, sadece barbarlarla değil doğayla mücadeleyi de öğrendim. Çocukluğumuzda ayıların en çok kadınları kaçırdığını anlatıyorlardı, doğrusu aklıma o anlatılanlar geliyor ve ben ayıların beni kaçırmamasından da korktum ilk günler. Grupta tek bayandım, ama hiç yabancılık çekmedim, hiç bir sıkıntım olmuyordu. Kim olduğumu, nereden geldiğimi bilen ve saygı duyan bir arkadaş grubuyduk.

Diyarbakır, Bingöl, Dersim, sonra Botan bölgelerinde dağda kaldım. O zaman PKK vardı, yoldaşlık ilişkileri değerliydi, sen ölme ben öleyim fedakarlığı vardı, bir lokmayı bile paylaşma vardı, sevgi ve saygı vardı, Apo henüz dağlara hükmedemiyordu, telsizleri, koordinatörleri yoktu. En fazla koca bölgede yirmi kişiydik, eylem de yapıyorduk, toplantı da, nicelik ve nitelik sayımıza göre planlama da yapıyorduk. Eylemlere, baskınlara katıldım, kuşatmalarda kaldım, sularda boğulma ve çığ tehlikeleri atlattım. 1991 yılına kadar arkadaşların içinde, kaldığım alanlarda tek bayandım. Kendime de güveniyordum, arkadaşlarıma da. Buna rağmen kalkmama, oturmama, konuşmama ve yatmama dikkat ederdim. Bir bayan olarak yirmi dört saat kendimi kontrol altında tutardım. Kendimin ve cezaevindeki eşimin onur ve sorumluluğunu taşımaya çalışıyordum. 1986-89 arası gerilla kendi kararlarını kendisi alıyordu, bu nedenle fazla bir sorun yoktu. Komutanımız Haydar Karasungur'du, bir eyleme gidilecekse en önde o giderdi. Her işte paylaşım vardı, dedikodu yoktu. PKK değerlendirilirken yanlışları, doğruları hatta suçları olabilir, bu farklı bir tartışma konusudur. Ama o dönemin PKK'si saygı ve fedakarlık üzerine işliyordu. Kuşkuculuk yoktu, kötü bakış yoktu bizde.

Ne zamanki üçüncü kongre oldu, müdahale grupları geldi, bizleri oportünistlikle, alçaklıkla suçladılar; dağdakilerle yeni gelenler arasında bir çatışma başladı. Gelenler Apo'nun yanında üç ay kalmış, abartılmış planlarla bu talimattır, Apo'nun talimatlarıdır diye

gerçeklerimize, halkın durumuna uymayan önyargılarla hareket ediyorlardı. İlk yoldaşlık ilişkilerini zedeleyen kuşkuculuk o zaman yerleşti. Ben orduların bile donanımlarının içinde moralin olması gerektiğine inanırım, onlar ise moral yerine kuşkuculuğu yaygınlaştırdılar. O gün kuşkunun, aslında kendisini garantiye almak amacıyla geliştirildiğini bilmiyorduk. Tartışmalar o dereceye geldi ki düşmandan çok kendimizi birbirimize karşı kollamaya başladık. Dağdakilerle Apo'nun talimatlarını getirenler arasında gelişen çatışmalar, yargılamalara, tutuklanmalara ve infazlara neden oldu. Daha hareketin başında ve dağa geldikten sonra tanıdığım bayanları sorduğumda kimi ajandı, kimi oruspuydu diye öldürdüklerini söylüyorlardı. Karşı çıktığım zamanlar benim de başıma bazı olaylar geldi, uygulamalara tabi tutuldum, burnumun sürtülmesine çalıştılar. Bu PKK'ye bir şeyler oluyordu ama ne olduğunun yanıtını bulamıyordum. Düşündükçe bunalıyordum, sonra düşünmemeye çalışıyordum.

Sonunda bir karar verdim. Israr edersem diğer bayan arkadaşlarımın akibetine uğrarım. Susmalıyım, ortama uyum sağlamalıyım. Buna rağmen 1991'de Zagroslar'a gittiğimde Osman Öcalan'ın hışmına uğradım, silahsızlandırılmışım. Kurduğumuz PKK bu değildi, çok değişmişti, Osman'a bunları söylediğimde çok kızmıştı. Yanlışsın, duygusal bakıyorsun, PKK büyümüş, sosyalleşmiş, sen hâlâ eski dar grup anlayışıyla görüyorsun vs.vs... Botan'da dördüncü kongreye çok uzun bir yürüyüş sonucunda geldim. Apo konuşmuş, adına çözümleme demişler ve kasetlerle, kitaplarla insanlara ders olarak veriliyor. İnsanlar sorgulanıyor, insanlar tutuklanıyor ve biz susturulmuşuz, savaş suçlusuyuz. Artık o kongrede örgüt mörgüt düşünmüyorum, kişisel kaygım var, ben ne olacağım? Sindim, sustum. Anlamaya çalışıyorum, anlayamıyorum. Devamlı ölümle satranç oynamışım, ölümü yenmişim. Bu yüzden ölümden korkmuyorum. Ama Apocuların bu durumdaki bayanlara vurduğu "oruspu, fahişe ve ihanet" damgaları beni ürkütüyor. Bu damgaları yememek için susuyorum. Sustukça içime kapanıyorum. Talimatlarla, kasetlerle kongreyi Apo yönetti. Kongre bitti, uyduruk özeleştirilerle kendimizi suçladık, özel savaş pratiği uyguladığımızı, bu savaşın ajanı olduğumuzu kabul ettik.

Kongre bittikten sonra bir gün Dr. Baran* geldi; benim, Ozan Mizgin'in**, Cahide Çelik'in***, Reyhan'ın****, şimdi Sarı Baranla* evli olan Nafiye arkadaşın ve Gönül Tepe'nin** tutuklu olduğumuzu söyledi. Karşı çıktım, böyle gizli bir şekilde tutuklanmanın yönetmeliğe aykırı olduğunu, bunun arkadaşların huzurunda söylenmesi gerektiğini bildirdim. Baran'ın yanıtı çok enteresandı: "Valla ben bilmiyorum Cuma*** bana dediki bu eskiler yeni gelenlerin yaşamlarını bozuyorlar, git tutukla." Karın içinde bir çadıra koydular

bizi.

İlk defa inançlarımdan kuşkulananmaya başladım. Düşmanın her türlü hakaretine uğradım, dağlarda aç kaldım, susuz kaldım, çatışmalarda defalarca ölümle karşılaştım, suları geçerken boğulma tehlikeleri geçirdim, inançlarımda en ufak bir sarsıntı olmadı. O gün inançlarımdan şüphe etmeye başladım. Bir düşünce geliştiriyorsun, örgütlüyorsun, uğrunda savaşıyorsun ve o seni haksız yere aşağılıyor. Onca yıl dağdaydım kendi silahım ve özel eşyalarım dışında hiç bir şey taşımamışım, bu kez aklımız başımıza gelsin diye saatlerce, günlerce Cuma bize kamplar arasında un taşıttırdı. Gücümün çok üstünde yüklerdi, kaldıramıyordum, bu da işkencenin değişik şekliydi. Suçu buradaki yöneticilerimize yüklüyordum.

Apo, kendimizi çözemediğimiz gerekçesiyle bizi Suriye'ye çağırdı. 1976'da kendisiyle tanışmıştım, 1978'de bir hafta evimde kalmıştı, yıllar sonra 1991 Mart ayında Suriye'de Apo'nun huzurlarındayım. Farklı bir Apo buldum. Bıraktığımda "Abdullah arkadaş"tı, şimdi "Başkan" olmuştu. Mahir, Ferhat, Dr.Baran var yanımızda. İçeri girdi ve bana sarıldı.

Onlara:

"Ben bu kızı tanıyordum, güzel bir kızdı, bakın şimdi ne hale getirmişsiniz?"

Bana döndü:

"Benden olmasa seni bir kaşık suda boğarlardı, katı, kaba insanlar bunlar. Tabii ne anlarlar? Epey süredir partiden uzak kaldınız. Dinlenin. Burada kalıp süreci kavrayarsınız, kendinizi çözersiniz" dedi.

Zagroslarda başıma gelenlerden ötürü sinmiştim, şimdi daha da korkmaya başladım. Oysa buraya gelirken haksızlıkları, gördüklerimi kendisine anlatacağımı düşünmüştüm. Kendisine karşı düşüncelerimi söyleyemeyeceğimin, eleştiremeyeceğimin farkına vardım. Bunun neden böyle olduğunu çözemiyorum. Bizi eğitim sürecine aldılar. Çok ağır suçlamalar yapıyor. İstanbul'dan İsmet adında biri gelmişti, bir gazete çıkarma çalışmalarıyla ilgili. Onun yanında benim yıllarca dağlarda kaldığımı, ama dağların kıymetini bilmediğimi, oportünist olduğumu, reformist olduğumu, kendisiyle birlikte yola çıkanlardan benim ve Cemil'in kaldığını, özgürlüğün kıymetini bilmediğimi saydı da saydı. Sanki neden ölmediğime kızıyor gibi geldi bana. O kayalıklarda bizi arkasına alıp dolaştırdı, "bak işte özgürlük budur, benden olmasaydı seni bir kaşık suda boğarlardı, umarım ortamımızı kavrayarsın, anlarsın" dedi ve gitti.

Eğitim denilen de "çözümleme" denilen erkeklere "eşekoğlu eşek", bayanlara da "erkeklere bağlanıyorsunuz, erkeklerin altına kolay yatıyorsunuz, hemen kendinizi pazarlıyorsunuz, bakın ben kolaykolay kimseyi beğeniyor muyum, bütün erkekleri kendinize aşık edin, evli olanları boşamışım, ilişkileri dondurmuşum, özgür olunmadan bu ilişkiler

olmaz, yoldaş katilisiniz, savaşı yüzünüze gözünüze bulaştırdınız“ türü abuk sabuk konuşmalardı. Savaştan gelenler savaşı geliştirmemişler, kontra pratiği uygulamışlar falan. İstanbul’dan yeni gelen biri bundan cesaret alarak seni yerden yere vuruyor, kalkıp bir şey diyemiyorsun, dediğin zaman hepsi sana yükleniyor. Bir şansımız vardı, Şener olayı çıkmıştı. Tüm eyaletlerle ilgili dosyalar açılmıştı, hepimizi yargılayacaklardı, Şener başkaldırınca biz de yargılamalardan kurtulduk. Kişiliğimizi kendi ellerimizle ayaklar altına aldık. Tüm söylediklerinin doğru olduğunu söyledik.

İlk mücadeleye katıldığımda düşünüyordum. Artık kendime ait bir düşüncem de kalmamıştı. Sadece söylenenleri tekrarlar bir duruma gelmiştim. Beyin benim degildi örgütündü ve ben örgüt beyniyle olaylara bakıyordum. İkna olmasam da yapmak zorundayım, başka türlü yaşama şansım yok. Yeterli derecede tecrübe ve kültür sahibi değildim cezaevine düştüğüm zaman, gerillaya katıldığımda da pratikle öğrendim her şeyi. Yani yaşayarak tecrübe sahibi oldum; o da ne denli derinlikli olur? Sadece çözümlemelerle nasıl bilgi sahibi olunur ki? Gazete yok, kitap yok, radyo sadece BBC idi, komutan açar biz de dinlerdik en çok. Tahlil ve tartışma sadece çözümlemelerle ilgili olur, onu da onaylamak zorundasın, tartışamazsın. Stalinist bir örgüt, burada siyah beyaz dışında renkler yok.

Biz oradayken Selim çıktı, cezaevinden oraya geldi, Sakine* geldi. Ben tahiye olduğunu duymamıştım. Apo Selim, Şener ve Sakine’nin Vejin diye bir örgüt kurduklarını, bunun kendisine bir komplo olduğunu söylemişti bana. Yıllar sonra anladım ki Diyarbakır cezaevinde kahramanlık yapanları mahkum ettirecekti, orada direnenlerden rahatsızdı, onların ünlü olmaları ve direnişçi olarak bilinmeleri kendisini rahatsız ediyordu. Bu rahatsızlığını açık söylese olmaz, her zaman yaptığı gibi komplo teorileriyle bu insanları mahkum etti. Zindan Konferansı adıyla ve biz de bu oyunda piyon olarak kullanıldık. O gün kendi mezarımızı kazdığımızı bilemiyorduk. Elli gün Akademiden ayrılmadı (bu bir ilkti), PKK tarihinde provakatörler ve provakasyonlar konusunu işledi. Zindandakilerin bir çorba için direndiğini söylüyordu, tüm direnişleri yerle bir etti. Zindandan çıkanların Apo’ya kafa tuttuğunu, bunun Avrupa ve dağ ile bağlantısı olduğunu, büyük bir komplo ile karşı karşıya olduğunu anlatıp durdu. Meğer Selim’ler çıkmış, o bunun ön hazırlıklarını yapıyor, alt yapısını hazırlıyordu.

Karşılama töreninde hiç bir şeyden haberi olmayan Selim’in gerillalara söylediği tam tuz biber oldu:

“Biz Diyarbakır cezaevinde direnirken, siz gerillalar bizim sesimizi halkımıza, dağlara ulaştırdığınız için size teşekkür ediyorum ve size saygı duyuyorum“ demişti. Apo’yu katmadığı için ilk gafını(!) burada yapmıştı.

Beni eşim, Sakine ve diğer zindandan gelenlere karşı kullandı ve ben yapmak zorundaydım. Ve ben bir sahtekar olmaya başlamıştım. Güya bunlar örgüt çizgisinden uzaklaşmışlar ve benim görevim onları tekrar örgüte kazandırmak. Bugün düşündüğüm şekliyle onurlarını tuzla buz edip Apo'ya itaatlerini sağlamak. En çok da eski eşimi (çünkü evlilik bağları Apo tarafından koparılmıştı) ona bağlamam lazımdı. Kısaca Selim örgüt içindeki antidemokratik uygulamalara karşıydı, ben de onunla örgüt arasında uzlaşmacı bir rol oynadım. Örgütün kuruluşunda da bu rolü oynamıştım, şimdi on iki yıl cezaevinde yatıp çıktıktan sonra da eşime bu oyunu oynuyordum. Bunu ülkemi kurtarmak için yapıyordum, yeter ki kurtaralım da diktatörümüz de olsun mantığı vardı bende. Adamın anlattıkları beni epey etkilemişti, bu kadar emek verdiğimiz mücadele ve örgütün gerçekten Selim'ler tarafından çarçur edileceğine inanmıştım. Bundan hareketle Selim'e saldırıyorum. Ve bu örgüt içinde nice yiğitlerin yok edildiğini biliyorum. Selim'in öldürüleceğine inanmışım, bunun önüne geçmeye çalışıyordum. Görünüşte evliliğimi, sevgimi öldürüyorum, Selim'i kurtarmaya çalışıyorum. Ama sevgimin bir yerlerde saklı kaldığını kimselere söyleyemezdim ki. Yani PKK'nin birbirlerini seven veya evli olanların başına ne getirdiğini biliyorsunuz. Böyle bir ikilem yaşıyordum. İlk karşılaşmamız bir felaketti, Selim bunu kendi kitabında anlattığı için tekrar etmeyeceğim*. Kısaca bilerek yapmadım, bu davaya inanıyordum ve sevgimi de öldürmemiştim. Selim'e boyun eğmesini söyledim ama o boyun eğmedi. Tüm bunlar eşimin kitabında var.

Buna rağmen bizi tutukladı. Beni, Sakine'yi, Cahide'yi bir odaya kapattılar. Bizim birbirimizle konuşmamızı yasaklayarak. Ve biz üçümüz Diyarbakır cezaevinde aynı cezaya çarptırıldığımızda birbirimizle konuşabilmiş, ama burada konuşamıyorduk. Birgün Apo beni yönetim binasına çağırdı ve şunları söyledi:

“Senin evliliğin küçük burjuva ve feodal bir evliliktir. Onaltı yaşında aşk olmaz. Selim diye biri seni kandırdı. Selim ve Sakine diyorlarki Aysel'i biz yarattık. Oysa seni ben yarattım. Benden olmasaydı kim bilir sen ne olacaktın?”, dedi. Bunun bir talimat olduğunu vurguladı. “Ve özeleştirini bu şekilde yazacaksın” diye bağırdı. Ben de bu içerikte bir özeleştirini yazarak verdim, beni bıraktılar.

Selim sadece evliliği değil kendi açısından arkadaşlığı da bitirmiş, ama ben olaya öyle bakmıyordum. Zaten kendisine de onun düşündüğü gibi düşünmediğimi bildirmiştim.

Hastaydım, tedavi olmam için beni Avrupa'ya göndereceğini söyledi Apo. Selim'e veda etmeye gittim, bana elini vermedi. “Sen Diyarbakır cezaevinde direnen asil kız değilsin artık. Adi bir yaratıksın.” dedi. Çok üzülmüştüm. Ona gerçeği, yaşadıklarımı, tanık olduklarımı

anlatamamıştım. Yüreğimde büyük bir acı duyarak Bekaa'dan ayrıldım. Orada tanık olduklarımı size anlatamayacağım.

Beni aldı Şam'a kendi evine götürdü. Şam'da kaldığım bir kaç günde onun daha değişik durumlarına da tanık oldum. Orada tüm inancım kayboldu. Bir bayana tecavüze yeltendi. Aslen Bingöllü, Avusturya'dan katılmış, onaltı onyediyi yaşlarında güzel bir bayandı. Bir ara başka bir odadan dehşet içinde bağırarak kaçtı, benim arkama saklandı. "Aman Allahım ben nereye gelmişim", diyordu. Yanımda bulunan bayanlar (ki çoğunluğu şimdi buralardadır) onu ikna etmeye çalışıyorlar, Başkanın kendisini çağırdığını söylüyorlardı. Tekrar götürdüler, bu kez tekrar aynı tepkiyi gösterdi, oraya buraya, tuvaletlere kaçıp bağırıyor, ağlıyordu. Arkama geçti "beni kurtar bu canavarın elinden" diye yalvarıyordu. Kurudum kaldım, hiçbir reaksiyon gösteremiyorum, aklımı yitirmiş gibi oldum. Kız, yakamdan tuttu ve bana "sen hâlâ ne olduğunu anlamıyor musun" dedi. O an daha önce Bekaa'da tutuklanan kızların anlattıklarını, yapılan dedikoduları hatırladım ve bunların yalan olmadığını anladım. Bunları hep düşmanın psikolojik savaş propogandaları olarak kabul etmiştim, meğer doğruymuş. O gece o kız gelip yanımda yattı. Sabaha kadar ikimiz de ağlamıştık. Sömürgeciler bizim ırzımıza geçmesin diye veya yaptıklarının intikamını almak için silaha sarılmıştık. Bu gün de bu adam Kürdistan "Bağımsızlık Savaşının Önderi" olarak bizim ırzımıza geçiyor. Sonra kızı ikna etmiş olmalı ki onun odasında olduğunu öğrendim. Bir ara gidip kendisine bunları söylemeyi kafama koydum; kapıyı açacakken, geçmişte söylenenleri hatırladım, diğer bayanlar bana anlattıklarında ben inanmış mıydım, şimdi tanıktım. Bunları kendisine anlattığım anda beni yok edecek, sonra eşime diyecek ki senin karın fahişeydi, bu yüzden öldürdüm. Vazgeçtim, orada inançlarımı da yitirdim. Fakat bunları kimseye söylemedim, söyleyemezdim de.

Buraya (Avrupa'ya) geldim ve en sivri Apocuydum, kendim için söylüyorum tam bir sahtekar olmuştum. Eski dürüst Aysel yoktu artık, halkıma yalan söylüyordum. Hastalık bahanesiyle ayrılmak istediğimi söylesem, ayrılısam ayrılamıyorum. O dönem için PKK'ye sağ girilirdi, ama ayrılmak istediğiniz zaman sağ kalamazdınız.

Sonraları Selim de buraya geldi, karşılaşmamızda gene bana hakaretler etti, bir seferinde Bekaa'da neden öyle davrandığımı öğrenmeye çalıştı ama söyleyemedim. Sadece kendisiyle evlenmekle töremizi çiğnediğimi, bu nedenle aileme acılar yaşattığımı, ilişkimizin bittiğini aileme, ailelerimize bildirmemesi ricasında bulundum. Yaşadıklarımı, gördüklerimi izah edemezdim. Sınıf arkadaşımı, okul arkadaşımı, dava arkadaşımı, cezaevi arkadaşımı, eşimi tanıyorum. Geçmişte de PKK'nin antidemokratik uygulamalarına karşı çıkmıştı. Ve

yakalandığında görevsiz olarak yakalanmıştı aslında. Yaşadıklarımı, tanık olduklarımı anlatırsam bunu açıklayacak tavır alacak ve onlarda bizi öldürecekler. O kızlar bize anlattıklarında ben inanmamıştım, biz de kimseyi inandıramazdık.

Kadın olarak psikolojim sarsılmış, hislerim zedelenmiş, çok yıpranmıştım. Onların içinde kalarak sağlıklı bir değerlendirmeye varamazdım. Bir yandan da ihanet ve fahişe damgasıyla karşı karşıyasın. Kadını, dilim yok, pasaportum yok, param yok. Kime gitsem kime anlatsam, kimse bana sahip çıkmaz.

Bu PKK'yi, Apo'yu biz yarattık. Hepimizin şu veya bu şekilde payı vardır. Kimse ben yapmadım, görmedim diye kendisini aklamaya çalışmasın. Bilerek veya bilmeyerek, biz bu hareketi yarattığımızda Kürdistan davasına inanmıştık, bu canavarı yaratırken bir gün halkımızın başına bela olacağını hiçbir zaman düşünmedik. Burada olup bitenlerde kendi payımı, sorumluluğumu da görüyorum. Söz söyleme hakkımız olmasa da onaylamışız. Marksist, Leninist, Stalinist örgüt anlayışı bize bunları yaptırdı. Kişi haklı olamaz, kişinin kişisel hakları yoktur, parti haklıdır, partinin hakları var. Biz buna inandık, bundan ötürü başımıza bunlar geldi. Anılarımda kendi payıma düşenleri yazacağım.

Selim, tekrar Bekaa'ya gideceğini, Apo'nun Kürtler'i kurtuluşa değil, uçuruma götürdüğünü söyleyeceğini, her tür eleştiriyi yapacağını, bu yüzden öldürüleceğini, sen benim mezarımın bile nerede olduğunu bile bilemeyeceksin, beni bir hain olarak tanımlayacaksınız, dedi ve Suriye'ye gitti. O zaman kesin öldürüleceğini biliyordum, kalbimde patlamaya hazır bir bomba taşıyordum artık.

Bir gün oradan telefonla aradı, kaçtığını söyledi, kitabında yazdıklarını kısaca izah etmeye çalıştı. Buna rağmen partiye uzlaşması tavsiyesinde bulundum.

“Eğer bir adalet mekanizması olsaydı, kendi düşüncelerimi anlatabilseydim açıklardım, isterlerse bir saat sonra beni kurşuna dizsinler. Fakat böyle bir organ yok. Türk mahkemelerinde siyasi savunma yapınca kahraman ilan edildik, ama Apo'nun mahkemelerinde tek bir söz söyleyemem, bunu sen de biliyorsun, beni öldürüp hain ilan edecekler, kimse de nereye gömüldüğümü bilemeyecek. Bir kitap yazıyorum, buraya basını çağırıp yazdıklarımı gazetecilere verip üzerime benzin döküp yakacağım.” dedi.

Hayır, kendini yakma, bu andan itibaren örgütle siyasi yaşamıma noktayı koydum, dedim.

Cevabı da acıydı: “Senin örgüte ne tavır takınacağın beni ilgilendirmez”

1993'te Selim tavır aldığı anda artık ben de bir kararla karşı karşıyaydım. Biz cezaevindeyken PKK'nin öldürdüğü kendi üyeleri hakkında bir sorumluluğumuz yoktu. Alınan kararları bozma gücümüz de yoktu. Ama şimdi ya yoldaş katline onay vermeye

devam edecektim, ya da bu durakta ayrılmam gerekiyordu. Buradaki sorumlu Mustafa Karasu ve Kani Yılmaz'ı aradım, kararımı bildirdim:

Sizinle geçen on beş yıllık siyasi yaşamıma nokta koymak istiyorum. Bu güne kadar katlandım, Selim'in olayı benim için bardağı taşıran damla oldu. Çetin Güngör öldürüldü ajandır, parti haklıdır dedik, Mehmet Şener* öldürüldü aynı şekilde, hiç kimse haklı olmadı. Eğer ben yirmi yıl savaşıyor ve düşüncelerimi açıklayamıyorsam, bu nasıl demokrasi ve özgürlük uğruna bir mücadeledir? Kendim özgür değilsem neyin savaşını veriyorum. Geç de olsa şimdi haykırmak istiyorum, Leyla Zana bile dokunulmazlığı kaldırılmadan yargılanmadı. Yüzbin kişinin oyunu alan Selim neden sorgusuz sualsiz tutuklanıyor? Yalan ve komplolarla bugüne geldik. Artık suçlara ortak olmak istemiyorum. Örgütle hareket etsem Selim'in ölümünü bana yaptıracağsınız, bunu yapmak istemiyorum. Bir şeylerden kuşkulanan herkese ajan dediniz nereye kadar sürecek bu dedim.

Bu tavrımı alırken ağır bedeller ödeyeceğimi de biliyordum. Beni kaçırmaya, Apo'nun yanına göndermeye çalıştılar. Rapor yazmamı söylemişlerdi, rapor da yazmadım. Epey peşime düştüler, Selim gelene kadar bir eve kapattım kendimi. Selim geldikten sonra da, önce yazdıklarını dinlememi, sonra anlatmamı söyledi. Öyle yaptık. Ve ağladım, bildiklerimi içime gömseydim yaşayamazdım. Artık bunun yaşam olup olmadığını da okuyucuların yorumuna bırakıyorum.

Ayrıldıktan sonra yaşadıklarımız başlıbaşına uzun bir hikaye.

Onbir yıl sonra kendi geçmişime daha farklı bakıyorum. Bana göre PKK tartışılmalıdır. Başından beri bu partinin insani olmayan, yanlış uygulamaları vardı. Gelinek noktanın tohumları o zaman atılmıştı. En basit örneği evlilik olayıdır. Tek parti, tek lider anlayışı yanlış. İnsanların birbirine aşık olmalarına yasak konuldu. Diğer siyasetlerle olan çatışmalar yanlış.

Bugün inanıyorum, çok soylu inançlarla, amaçlarla bu davaya katıldım. Onur duyduğum, gurur duyduğum çok güzel şeyler yaptığıma inanıyorum. Direkt olarak herhangi bir arkadaşımın kanı yok ellerimde ama, suç pratiğinin ortaklığını yaptım. Sorumluluğum ve suçum olduğunu biliyorum. Biz kadınlar özgürlük adı altında ucubeleştirildik. Kendi kimliğimizden, cinsel kimliğimizden çıkarıldık, hiç bir ölçüye konmayacak şekle getirildik. Apocu görüşün kadın tarifinin normal bir ölçüsü yok. Söylemde özgür kadın yaratıldı veya yaratılmasına çalışıldı, ama uygulamada iradesiz, kişiliği olmayan bir kadın tipi yaratıldı. Beceriksiz, yeteneksiz bir kadın tipi yaratıldı. Babalarımızın evinde, kocalarımızın evinde, aşıretimizde daha özgürdük. Geldiğim Alevi kültüründe kadınlara büyük değer verilir.

Apocuların çizdiği kadın tipi ise hiç bir kategoriye girmeyen bir ucubedir.

Konuşmalarımın arasında belirttim; PKK'den ayrılmamız başlıbaşına bir süreç. Hele benim için. Ayrılıyorz hakkımızda iddialar var, hakkımızda ölüm kararı alınıyor, bu iddialara yanıt verme hakkımız da yok, olanaklarımız da. Tüm olanaklardan yoksunuz. Avrupa'da yaşıyorsun, hiç bir ekonomik gücün de yok. Eşimle birlikte bir karar aldık. Düşüncelerimizde haklıyız, bu mücadele tasfiye ediliyor, bu adam bir diktatör, bir ırz düşmanı, herşeyi kendi çıkarları için kullanıyor; Kürdistan gibi bir ideali yok, bir gün yakalanırsa tüm değerlerine küfür edecek. Size tuhaf gelecek ama biz anasının değil de babasının Türk olduğunu söyleyeceğini tahmin ediyorduk. Sonuçta uçakta getirilirken anasını inkar etti. Aldığımız kararda kendimizi bir eve hapsedmek de vardı. Onun uygulamalarına karşı çıkanlar ya onun tarafından öldürüldü veya, yaşadıkları koşullardan dolayı şu veya bu devletin polisine teslim olup itirafçı oldular. Biz bu durumlara düşmeyeceğiz. “Ben olmasam, siz bir tas çorbaya sahip olamazsınız” iddiasının aksine PKK'ye karşı çıkılabileceğini ispata çalıştık. Bu karar gereği Selim kendi kitabını yazacak, siyasal kimliğimizi koruyarak hiçbir siyasal güce sığınmadan mücadele edecektik.

Bu onbir yıl içinde sürekli yer değiştirdik. Almanya'da oradan oraya tam on kentte ev tuttuk. Bunun, yani başkaldırmanın, yalnız yaşamının insanda yarattığı psikolojik etkiler vardır. Onlar hep Alman ve Fransa devletlerinin ajanı olduğumuzu, bilmem ne kadar para aldığımızı söylediler, yazdılar, çizdiler. Bizim bunlara yanıt verme ve aslında imkansızlıklarla mücadele ettiğimizi anlatacak olanaklarımız da yok. Düşüncelerimizi hiç bir şekilde bu halka anlatamıyoruz. Bunlara karşı direniyoruz, ama psikolojik tahribatlar oluştubende. Sadece eşimi görüyorum, oysa kadın olarak benim bayan arkadaşlara da ihtiyacım var. Dertleşebileceğim bir bayan arkadaşım da olmalı, ama yok. Sosyal yaşamdan da tecrit olmuşuz. Hep düşündüm Türk devletinin tüm işkencelerine boyun eğmeyen ben, bu Apo'ya nasıl boyun eğdim? Bu sorunun yanıtını bulmalıydım. Okumalı, kendimi yetiştirmeliydim, neden bu duruma düştüğümüzün yanıtını bulmalıydım. Büyük zorluklar yaşadım, çok acılar çektim. Yalnızlığın insanda ne gibi etkiler bıraktığını okumuştum. Bunları yıkmak için bazen Almanların yaptığı festivaller vardı, gidip kalabalıklara karışmaya çalışıyordum. Eşimle bu kalabalıklara katılıyorduk ama sonuçta bakıyordum, ikimiz gene bir köşede yalnız kalmışız. Kalabalıkların içinde yalnızlığı yaşıyorduk sonuçta. İnsanlarla ilişkilerimiz sınırlı, bir bayan olarak kadınlarla ilişkilerim sınırlı. İçimdekileri birileriyle paylaşmak, tartışmak istiyorum, ama kadın arkadaşım yok. Eşimin çevresindekilerden bayanların arasına girmek, gülmek istiyorum ama aradığımı bulamıyordum. Onlar beni anlayamazlardı, anlamıyorlardı. Bazen

anlatıyordum bazılarına ürperiyorlardı. Biz merak ediyoruz acaba sen nasıl öleceksin, diyorlardı. Yalnız kaldığımda hep kendi geçmişimi bir film izler gibi izliyordum, film bittiğinde ise bu kez acaba yaşıyor muyum diye kendime soruyordum. Uzun süre normal bir ortamda yaşayamayacağımın korkularını yaşadım. Toplum içine girdiğimde acaba beni bir deli olarak mı tanıyacaktı korkusu yaşadım. On yıllık yalnızlık insanın farklı olmasına neden oluyor. Ağladığım, kafamı duvarlara vurduğum anlar çok olmuştur. Bugün sahip olduğum düşüncelerime geçmişte neden sahip olmadığımı hayıflanıyordum hep. Beyinlerimiz esir, gözlerimiz kör, dilimiz lal edilmişti. Bu bana çok büyük acılar verdi. Eşim gerçekten zor bir dönem yaşıyordu. Halkıma bunları nasıl anlatır, ulaştırabilirim mücadelesini verirken bunalıyordu. Bir görevim de ona moral destek vermektir. Ben ona güç vermeye çalışıyordum ama benim de ihtiyacım vardı ve bana yardımcı olacak kimse yoktu. Yeri geldiğinde kapıyı kitleyip ya kendimi, ya eşimi veya ikimizi birden hapsediyordum. Hep yer değiştirdik, ekonomik olarak çok büyük zorluklar yaşadık. İsteseydik çevre itibariyle büyük maddi destekler alabilirdik. Tüm teklifleri red ettik, kendi ayaklarımızın üstünde durmayı öğrenmeye çalıştık. PKK'den ayrılarak, karşı çıkarak kimse yaşamamıştır. Biz bunu gerçekleştirip insanlarımıza yol açmalıydık, bunun arkası gelmeliydi. Neler yapılabileceğini birçok insanla konuştuk, ancak hepsi de susmamızı öneriyordu. Biz ise sesimizi çıkarmayacaksak, neden bu tavrı aldığımızı söylüyorduk. Bazı Alman bayan yazarlar, gazeteciler benimle görüşmeye gelmişlerdi. Kısaca bazı şeyleri anlatıp sohbet esnasında gülmüştüm. “Çektiklerine rağmen gülmeyi nasıl beceriyorsun” diye sormuştu biri. On yıl kadar gülmeyi, insan olduğumu unutmuştum.

Kadınlar daha hassas, daha duygusaldırlar. PKK'de ise taşlaştırılmış, sahte bir tip yaratılmış, yaratılmaya çalışılmıştır. O sahteliği yıktığıma inanıyorum.

İçimdekileri kimseyle paylaşmadığım için sağlığıma da olumsuz etkisi oldu. Bir dönem sağlığımla yitirmeyle karşı karşıya kaldım. Apocu kadın duygudan, aşktan uzaklaştırılmıştır. İçi boş bir kabuk tip yaratılmıştır. Duygularımızla, sevgilerimizle her şeyimizle oynanmış. Gördüğüm işkencelerden ötürü çocuk yapamıyorum, hep anne olmanın hayalini kurdum. Ama hiç bir zaman anne olamayacağımı biliyordum. İşte bunun özlemini duyduğum anda bana bir hediye geldi. İki yaşında bir kız çocuğu, anne ve babası gerilla, babası gerilladan ayrıldı, annesi dağda ve ben annesi oldum. Sanki ben doğurdum onu, öyle bir annelik yaşıyorum. Belki de doğuranlardan daha fazla bir duygu yaşıyorum şimdi. Gılgamesh Destanında Enkido olayı var. İşte onun gibi. Başka bir dünyanın, çocuk dünyasının, anne dünyasının varlığının farkına vardım. Geldiği ortam itibariyle biz onu kurtardık, o da bizi.

Sevgi bizde bir tabuydu, tartışılmayan. Toplumsal yaşamımızda yapılan şakaların çoğunluğu cinsellik üzerinedir. Dünyanın her yerindeki doğa kanunu PKK’de farklı bir hale getirildi. Sevgi, nefret edilmesi gereken bir tabu haline getirildi. Bugün PKK’nin bu hale gelmesinin birçok nedeni vardır, bir neden de sevgiyi yasaklamasıdır. Sevgi, aşk, varolmanın gerekçesidir her yerde, bizde ise ölüm gerekçesi olarak kullanıldı. Sevgi red edilince canavarlıklar ortaya çıktı. Sevginin yasaklanması arkadaş katili, çocuk katili olmaya neden oldu. Aşkı ve sevgisi olmayanların nasıl canavarlaştığını hep beraber gördük. Ucube, sahte bir kişiliğin ortaya çıkmasının en önemli nedenlerinden biri de aşkın ve sevginin yasaklanmasıdır. Bana göre bizim gibi o mantıktan gelenlerin terapiye, rehabilitasyona ihtiyaçları var. Bir kere hastalıklıyız, insan olmamız gerekir. İnsan olabilmek için de sevmek lazım.

Korkarım düşüncelerimi sistematik olarak anlatamadım. Geriye baktığımda Kürdistan için inandığım düşüncelerden yana bir tereddütüm yok. Kürdistan için bir kadın olarak silah alıp dağlarda sadece sömürgeciliğe karşı değil, erkek ağırlıklı bir grubun içinde kendini korumak, başlıbaşına büyük bir olaydır. Bunun gurur duyulacak yanları var. Bunu yaparken bu halkıma bilerek zarar vermeyi hiçbir zaman düşünmemiştim. Halkımın özgürlüğü için bu mücadeleye katıldım. Sonuçta hatalarım da vardır elbet. Özellikle bu suç pratiğinin ortaklarındım. Davamızda son derece haklıyız ama ortaya çıkardığımız örgüt konusunda durup düşünmemiz gerekiyor. Çocukluğumda ve kuruluşunda katıldığım bu PKK tartışılmalıdır. Hatalarıyla ve sevaplarıyla. Geçmişte yenilen atalarımızı, hep birlikten yoksun oldukları için eleştirdik. Yaşadıklarımızı, gördüklerimizi, tanık olduklarımızı doğru bir şekilde gelecek kuşaklara aktarmalıyız.

Beni yürekten yaralayan, derin acılara boğan bir konu daha var. Yirmi beş yıl halkımız için mücadele ettiğimi sanıyorum, ettiğimizi sanıyoruz, fakat bakıyorum ki bir insanın diktatörlüğünü inşa etmek için bunca acıları çekmişiz, çektirmişiz. Buna alet olduğum için üzülüyorum. Yaşadıklarımızı yazıp değerlendirmesini halkımıza bırakmak zorundayız. Bizi affeder mi etmez mi, halkın vicdanına kalmış. Yaptıklarımızı bilerek yaptığımıza inanmıyorum. Yanlış gördüğüm anda tavrımı koymuşum kendimce.

Bu gün sahip olduğum düşüncelere onbeş, yirmi yıl önce sahip olmadığım için de üzülüyorum. Bu mücadeleye katıldığımda insandım, kadındım, onurum ve gururum vardı. Başım dikti, süreç içinde başımı önüme eğdiren, utandığım durumlarım da oldu. Çok şey de kaybettim. Kaybettiklerimi kazanma savaşı veriyorum. Kadın olarak girdim ama, kadın olarak çıkmadım. Sonuçta herkes kadının kendisine bakması gerektiğini söyler, yazar. Bizde

kadının narin yapısı önce yok edildi. Gülüşünle, oturuşunla, yürüyüşünle, giyiminle kadınlıktan uzaklaştırılıyorsun. Şimdi onbir yıldır bunları geri kazanmaya çalışıyorum. Kendi irademle çözmeye çalışıyorum. Başarıp başarmamak konusunda net değilim. Bir başlangıç yaptığıma inanıyorum. Gerisini getirmeye çalışacağım.

Beni kendi halkımın kurtuluşu için bir insanın veya bir kadının yapması gereken her şeyi yapmaya çalıştım. Belki hiç bir kadının katlanamayacağı zorluklara da katlandım ama halkımı kurtaramadım. Şimdi küçük kızımı kurtarmaya çalışıyorum. O, Soranî biliyor, Kurmanci biliyor ve Zazakî biliyor. O, başlı başına bir Kürdistandır. Onu yetiştirmeye çalışıyorum. Ve umut ediyorum ki benim başaramadıklarımı o başarır.

*) Cemal Zêdayi: PKK'nin grup aşamasında harekete katıldı. Silahlı propaganda döneminde kırsal alanda yöneticilik yaptı. 12 Eylül askeri darbesinde yurt dışına çıktı. Fiziksel rahatsızlıklarından dolayı daha çok kamplarda eğitim çalışması ve basın işleri ile ilgilendi. 1997 PKK KDP savaşında Hewlê'rde yöneticiydi. O tarihten bu yana kendisinden haber alınmadı. Kod ismi Cemaldi. Osman Öcalan tarafından fazlalık anlamına gelen Zêdayi eki eklenmişti.Mardinliydi.

) (Harun) Hüseyin Özbey: PKK'ye katılmadan önce MHP'nin tanınan bir militanıydı. Avrupa'da PKK'ye katıldı. 1986 yılında yapılan PKK 3. Kongre'sinde Bekaa'da bulundu. Bu Kongre'de Merkez Komite yedek üyeliğine getirildi. Ebubekir(Halil Ataç) ile Kôr Cemal'a müdahale olarak Ülke'ye gönderildi. Daha çok Güney ve Zagros alanlarında bulundu. 1990 yılında yapılan 4. Kongrede Merkez Komite üyeliğine getirildi. Öcalan tarafından Xakurkê'de görevlendirildi. 1992 PKK KDP ve YNK savaşında Xakurkê karargahı yönetiminde bulunmaktaydı. Bu savaş ve Zelê pratiğinden dolayı 5. kongrede yargılandı, idama mahkum edildi. Emek sürecine (Emek süreci:** PKK iç hukukunda bir tür cezadır. Bu cezaya çarptırılanlar kuzeyde mutfak, odun, yük taşıma gibi angaryalarda, Güneyde ise sığınak ve mağara yapımlarında çalıştırılırlardı) alındı. 1997 yılında Erzurum eyaletine giderken, Garzan bölgesinde 7 arkadaşı ile birlikte şehit oldu.

*) (Ferhat) Osman Öcalan PKK Genel başkanı Abdullah Öcalan'ın küçük kardeşi. PKK'nin yurt dışına çıkışı ile Ortadoğu'ya gitti. Libya'da kitle faaliyetlerinde bulundu. 1986 yılında gerçekleştirilen 3. Kongrede Merkeze alındı. İran alanında görevlendirildi. Uzun yıllar İran'da kaldı. 1990 sonunda gerçekleşen 4. kongrede polütbüro üyeliğine getirildi. 1992 PKKKDP ve YNK savaşında doğu karargahına komuta etti. Özellikle Botan karargahının muhalefetine rağmen YNK ile anlaştı. Antlaşma gereğince denetiminde bulunan güçle birlikte YNK'nin onlara tahsis ettiği Zelê'ye gitti. 1993 baharında geçmiş pratiğinden dolayı görevsizlendirilerek soruşturmaya alındı. 1995 yılında gerçekleşen 5.Kongrede idam cezasına çarptırıldı ve emek sürecine alındı. 1998 yılında başlayan 6. Kongre hazırlık komitesinde yer aldı. 6. Kongrede PKK başkanlık konseyi üyesi oldu. A. Öcalan'nın yakalanmasından sonra ideolojik karargahın başına geçti. 2003 yılında Kongra Gel başkan yardımcısı oldu. 2004 yılında Kongra Gel'den bir gurup arkadaşı ile birlikte ayrıldı.

**) Xakurkê: Kürdistan'ın üç parçasını (İranIrakTürkiye) birbirine bağlayan Güney parçasında bulunan bir bölge.

***) (Gülnaz Karataş), Şehit Berivan: 1992 yılında PKK KDP ve YNK savaşında yaralı iken teslim olmamak için kendisini kayadan attı. Dersimliydi.

****) Jandarma Dilan: Avrupa'da iken ailesi ile birlikte PKK'ye katıldı. Daha çok Avrupa'da dış ilişkilerde çalıştı. A. Öcalan Kenya'da yakalandığında yanındaydı. Öcalan yakalandıktan bir süre sonra PKK'den ayrıldı.

*) Cemal (Murat Karayılan): PKK'ye grup aşamasında katıldı. 3. Kongrede Merkez Komite üyeliğine getirildi. Daha çok Öcalan'a yakın alanlarda faaliyet yürüttü. 1991 yılında Avrupa'da görevlendirildi. 1992 yılının mayıs ayında ülkeye ilk olarak giriş yaptı. Aynı yıl Botan eyalet komutanlığına getirildi. 5.Kongrede PKK başkanlık konseyi üyesi oldu. Öcalan tarafından PKK'yi yeniden inşa komitesinin başına getirildi. Halen Kongra Gel başkan

yardımcısı ve HPG ana karargah komutanlık görevini yürütmektedir. Öcalan'a bağlılığı ile tanınır ve en güvendiği adamlardan biridir. Urfalıdır.

- ***) Zelê: Güney Kürdistanın Süleymaniye şehrine bağlı, Doğu Kürdistan sınırında bulunan bir dağlık mıntıka.
- *) 6. kongre: 1998 yılının son ayında başladı. A. Öcalan yakalandığında devam ediyordu. Şubat ayının sonunda savaş kararı ile son buldu.
- **) Zagros Eyaleti: Yüksekova, Çukurca, Şemdinli, Başkale ve Gürpınar alanını içine alan bir mıntıka.

- *) Sozdar (Nuriye Kesbir) PKK Başkanlık konseyi üyesi iken Holanda'ya geldi. Burada tutuklandı. Holanda yargıtayı 2004 yılında Türkiye'ye iade edilmesine karar verdi. Halen Holanda'da tutukludur.
- *) 5. Kongre. 1994 yılının son ayında Güney Kürdistan'da toplandı. Bu kongrede çok sayıda kadro ve yönetici tutuklandı. Eski yöneticilerin bir çoğu bu kongrede idam cezasına çarptırıldı. PKK'nın kuruluş amblemi(Orak Çekiç) bu kongrede değiştirildi. Parti Genel Sekreterliği, Parti genel Başkanlığı biçiminde değiştirildi. Polütbüro da, Başkanlık Konseyi olarak değiştirildi.
- *) Mustafa Karasu: PKK'nin çekirdek kadrolarındandır. 1977 yılında Ankara'da tutuklandı. Diyarbakir cezaevinde uzun bir dönem tutuklu kaldı. 1992 yılında serbest bırakıldı. Bir dönem Avrupada yöneticilik yaptı. PKK Merkez komite ve başkanlık konseyi üyeliğini yaptı. Halen Kongra Gel Başkan yardımcılığı görevini yürütmektedir. Sivaslıdır.
- **) (Fuat) Ali Haydar Kaytan: PKK'nin çekirdek kadrolarındandır. Grup döneminde Dersim örgütlenmesinde bulundu. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra yurt dışına çıktı. Güney Kürdistan'daki PKK kamplarında yöneticilik yaptı. 1986 yılında gerçekleşen PKK 3. kongresinde Merkez komite üyesi iken soruşturmayla alınarak tutuklandı. Uzun bir özeleştirisi (itiraf) raporunu yazdı. Kongre sonrası Avrupa alanına görevli olarak gönderildi. Avrupa'da görevli iken 1988 yılında Almanya'da tutuklandı. Düsseldorf Mahkemesinde yargılandı. 1994 yılında serbest bırakıldı. PKK 5. Kongresinde başkanlık konseyi üyeliğine getirildi. 1996 yılında tekrar soruşturmaya alındı. Öcalan'a methiyeler içeren özeleştirisinden sonra Avrupa'ya yönetici olarak gönderildi. Öcalan Roma'ya geldiğinde Avrupa'da sorumluydu. Öcalan tarafından ülkeye gönderildi. 6. Kongrenin son döneminde ülkeye gitti. Öcalan'ın tutuklanmasından sonra resmi bir göreve getirilmedi. 7. Kongrede tekrar Merkez komite üyeliğine getirildi. Halen Kongra Gel yönetiminde yer almaktadır. Dersimlidir.
- *) (Şemdin Sakık) Parmaksız Zeki: 12 Eylül sonrası PKK'ye katıldı. PKK merkez komite üyeliğini yaptı. Kuzey Kürdistan'da bir çok eyalette sorumluluk yaptı. Gerilla savaşında etkili oldu. Savaşın yürütülmesinde Öcalan ile ters düştü. Cezalandırma amaçlı olarak Amanoslar'a gönderildi. Bu alanda kısa bir dönem kaldıktan sonra alanı terk ederek Şam'a döndü. Bütün yetkileri elinden alındı. Tutuklu olarak Güney Kürdistan'a gönderildi. 80 sayfalık bir özeleştirisi raporunu yazdı. Rapor sonrası durumu 6.kongrede karar altına alınmak koşuluyla bırakıldı. 1998 yılında PKK'den kaçtı. Aynı yılın yaz aylarında tutuklanarak Türkiye'ye götürüldü. 'Yakalanma şekli tam olarak bilinmiyor.) Türkiye'ye götürüldükten sonra kapsamlı itiraflarda bulundu. Devletin yapmış olduğu operasyonlarda görev aldı (pişmanlık yasasından yararlanmak için verdiği dilekçelerden). Pişmanlık yasasında yararlanmak için defalarca dilekçe verdi. İdam cezasına çarptırıldı. Halen Diyarbakir cezaevinde hükümlüdür.
- *) Yoğunlaşma Evleri: Öcalan Suriye'de bulunduğu dönemde kaldığı evlere "özel eğitim" vermek amacıyla bayanların içinden seçtiklerini yanına alıyordu. Bunları "özel olarak eğitiyordu". Bu evlerde "başarılı" olan hemen tüm bayanlar, kıdemlerine ve geçmişlerine bakılmaksızın partinin üst düzeyinde görevlendirilerek ödüllendirildiler. Bunlar ayrıcalıklı bir konumda oldukları için bulundukları yönetimleri fazla ciddiye almadan tüm sorunları Öcalan üzeri çözmekteydiler. Bunların Öcalan'a verdikleri bilgiler değer görüyordu. Bu durumlarını bilen bir çok yönetici bu tip bayanlar ile çatışmamaya özen gösterirdi.

- *) Katılım sorunu ve Yaşama gelmemek: PKK'ye katıldıktan sonra herhangi bir nedenden dolayı zorlanan, yönetim ile paralel düşünmeyenlerin genel olarak katılım sorunu olduğu ve yaşama gelmediği belirtilirdi. Özünde bu yöntem ve yaklaşım ile bireyin tamamen teslim alınması hedeflenmekteydi. Bu konuda başarılı da olundu. Yaşama gelmemek parti ve savaşa karşı olarak değerlendirildiğinden dolayı bireylerin en çok korktukları ithamlardan sayılırdı. Bu durum neredeyse tüm yönetim kademeleri tarafında uygulanan ve etkili olan bir silah haline gelmişti. Yaşama gelmemek ağır suçlar arasındaydı. Yaşama gelmedikleri belirtilerek çok sayıda kişi öldürüldü.

*) YAJK: Yekitiya Azadiya Jinên Kürdistan (Kürdistan Özgür Kadınlar Birliği).

**) EJAK: Eniya Azadiya Jinên Kürdistan (Kürdistan Özgür Kadınlar Cephesi).

*) Zilan, Zeynep Kınacı: Malatyalı, PKK'de ilk intihar eylemcisi. Dersim'de gerillayken, 29 Haziran 1996'da şehir

merkezinde askerlere yönelik intihar eylemi yaptı.

*****)** Sema Yüce: Ağrılı, 21 Mart 1998'de Çanakkale cezaevinde kendisini yaktı, 17 Haziran'da hastanede öldü.

***) Tutuklanmak:** PKK içerisinde bulunduğu alan yönetimi ile sorun yaşayan bireyler yaşama gelmemek, yaşamı bozmak ve katılım göstermemek iddiaları ile tutuklanıyorlardı. Bu tutukluluk durumunun ne kadar devam edeceğini her zaman kestirmek mümkün değildi. Bireyin durumuna göre, ya bir özeleştirici ile arkadaşlarının önüne çıkarılırdı. (Ki bu özeleştirici, bireyin kendisinin yanlış olduğu, yaptıklarının düşman faaliyetleri olduğu, bozgunculuk yaptığı, aslında devrim karşıtı bir yerde bulunduğu ...gibi bireyi hiçeştiren ifadeler olmak zorundaydı) Verdiği özeleştirici raporu üzerinde platformda bulunan arkadaşları tarafından eleştiriyeye muhatap oluyordu. Bu özeleştirici platformları bireyin iradesini kırma ve tamamen teslim alma seanslarına dönüştürken, aynı zamanda orada bulunanlara da bir gözdağı, unutamayacakları bir ders oluyordu. Bir özeleştirici ve gelen eleştiriler ile durumu kurtaranlar şanslı sayılırlardı. Bir rapor ile durumu kurtarmak her kese nasip olmayabilirdi. Bazen tutuklu bulunan kişi için mahkeme oluşturulurdu. Mahkeme bir savcı üç hakimden oluşmaktaydı. Savcı hazırlanan matbu iddianemeyi okuduktan sonra, söz orada bulunan kişilere veriliyordu. Buna platform denirdi. Platformdakiler de, savcının iddianemesine göre ve onu güçlendiren düşünceler ileri sürüp, iddianamede istenilen cezayı istemekte adeta kendilerini yükümlü hissetmekteydiler. Aksini düşünce kendilerini zor durumda bırakabilirdi. Onun için bazıları sözde bağlılıklarını ifade etmek için iddianamenin istediği cezadan daha ağırını da istemektedirler. Sanık durumunda bulunan kişiyi her nedense hiç kimse savunmıyor ve savunma cesaretini gösteremiyordu. Son dönemlerde mahkemelerin yapısında bir değişiklik oldu. Daha önce tüm platform ile alınan karar, bu sefer juri sistemi ile alınmaya başlandı. Çok ilginçtir ki, hiç kimse bu mahkemelerde beraat etmemiş, mutlaka bir cezaya çarptırılmıştır. A. Öcalan'ın bir talimatına göre, savaşçılara verilen ölüm cezasının onanması ve infazı Merkez komitenin denetimindeydi. Kadro ve yöneticilerin bu yönlü cezalarının onanması ise bizzat Öcalan tarafından verilmekteydi. Verilen kararı onama veya bozması için Öcalan'a iletildikten sonra, onun vereceği talimata göre hareket edilmekteydi.

***) Şehit Rewşen, (Rahşan Demirel):** 1992 yılının Newroz'unda İzmir'in Kadifekale semtinde Türk devletinin uygulamalarını protesto etmek için kendisini yaktı.

***) Kurtarılmış alanlar:** Gerilla savaşında, gerillanın stratejik denge aşamasına ulaştığı dönemde, savaş yürüttüğü alanları denetimine geçirmesi. Kurtarılmış alanlara düşman güçleri istedikleri zaman operasyonlar düzenleyemezler, düzenledikleri operasyonlar ise çok çetin bir savaşa sahne olur. Kayıpları fazla olan bu tür operasyonlar sık sık yapılmaz. Bu durum daha çok klasik gerilla savaşlarında uygulandı. Vietnam savaşından sonra pek uygulanma imkanı bulan bir yöntem değildi. Günümüz koşullarında bu yöntem fazla gerçekçi olmadığı gibi uygulamanın koşulları da pek yoktur. Zira günümüzde teknolojinin ulaştığı aşamada, kurtarılmış alanlar yerine, daha çok iç içe bir savaş yöntemi uygulanmaktadır.

***) Abbas (Duran Kalkan):** PKK'nin ilk kurucu üyelerindendir. 12 Eylül askeri darbesinden sonra Ortadoğu'ya gitti. 2.kongre sonrası birinci derecede sorumlu olarak Güney Kürdistan'da bulundu. 15 Ağustos Erzurum ve Şemdinli baskınlarında pratik önderliğinin sorumlusuydu. 1986 yılında gerçekleşen 3. kongrede soruşturmayla alınarak tutuklandı. İtirafına zorlandı. Geliştirdiği özeleştirici raporundan sonra Avrupa faaliyetlerine gönderildi. 1988 yılında Almanya'da tutuklandı. Düsseldorf mahkemesinde yargılandı. 1993 yılında serbest bırakıldı. Hep merkez komite ve politbüro görevinde bulundu. Halen Kongre Gel yönetiminde yer almaktadır.

***) 7 Kongre:** A. Öcalan'ın yakalanmasında sonra PKK strateji değişikliğine gitti. Onun için 2000 yılının başında olağanüstü kongre yaptı. Bu kongrede Öcalan'ın mahkemede dile getirdiği bir çok düşüncesini kongre kararı haline getirdi.

***) Zap:** Güney Kürdistan'da bulunan bir mülke.

***) Biki:** Yaklaşık 9 kilo ağırlığında Sovyet yapımı yarı otomatik bir silah.

***) Bekaa:** Suriye denetiminde bulunan Lübnan'a ait bir mülke. Bu alan dağlık yapısı ve Golan tepelerine karşı olması nedeniyle daha çok örgütlere tahsis edilmişti. Bu alanda bir çok örgütün kampları mevcuttu.

***) Hasan Bindal:** A. Öcalan'ın köylüsü ve çocukluk arkadaşı. 1990 yılında Bekaa'da öldürüldü. Bu olaydan Şahin Balıç sorumlu tutuldu. Bu olay sonrası Şahin Balıç de Bekaa'da mahkemesi yapılarak kurşuna dizildi.

***) UKO:** Ulusal Kurtuluş Ordusu.

*) Mazlum Doğan: PKK kurucularından, 1979 yılında yakalandı. Diyarbakir cezaevinde 21 Mart 1982 yılında baskıları protesto amacıyla kendini astı.

*) DDKD: Devrimci Demokrat Kültür Dernekleri.

*) Hayri Durmuş: PKK Kurucularından, Diyarbakir cezaevinde iken 14 Temmuz 1982 yılında gerçekleşen ölüm orucunu örgütleyen, bu eylemde hayatını kaybeden PKK MK üyesidir.

**) Mehmet Karasungur: PKK kurucularından. 3 Mayıs 1982 yılında Qendil dağında şehit oldu.

***) Çetin Güngör: PKK Kurucularından. 2. Kongrede demokratik PKK'yi savunduğu için Öcalan'a ters düştü. Kongre sonrası Avrupa sorumluluğuna getirildi. Avrupa'da sorumlu iken örgüt ile bağlarını kesti. 1985 yılında Stockholm'da PKK'liler tarafından katledildi. Bu eylemi gerçekleştiren kişi, Öcalan tarafından kahraman ilan edildi.

****) Cemile Merkit: PKK'nin ilk kadrolarından. Ali Haydar Kaytan'ın eski eşi. 2. kongre sonrası örgütten ayrıldı.

*) Şahin Dönmez: PKK kurucularından olan Dönmez, 1979 yılında yakalandı ve itirafçı oldu. Diyarbakir cezaevinde bir çok işkenceli sorguya katıldığı söylenir. Burada Genç Kemalistler Birliğini kurdu. Tahliye edildikten sonra 3 Nisan 1990 günü İstanbul Küçükçekmece'de PKK tarafından öldürüldü.

**) Resul Altınok: PKK'nin kurucularından. PKK MK üyesi iken, Öcalan'ın talimatı ile Güney Kürdistan'da işkence yapılarak katledildi.

***) Delil Doğan: Mazlum Doğan'ın kardeşi. Askeri komutan. 1981 yılında Dersim eyalet sorumlusu iken çatışmada şehit düştü.

*) Dr. Baran: Dersim eyalet sekreteri iken, 1994 Mart ayında şaibeli bir şekilde devlet tarafından öldürüldüğü söylenir. Öldürülmesi üzerindeki sır perdesi aralanmış değil.

**) Ozan Mizgin: Mardinlidir. Küçük yaşta PKK'ye katıldı. Mardin bölgesi yönetiminde bulundu, 4.Kongrede soruşturmaya alındı. 1992 yılında Garzan eyalet koordinatörüken çatışmada öldürüldü.

***) Cahide Çelik: Yurt dışına çıkan ilk grubun içinde yer aldı. Güney Kürdistan'da kaldı. Boğaz kanserine yakalandı, ağabeyi Selahattin Çelik'in durumundan ötürü tedavi edilmedi ve 1992 yılında öldü. Batmanlıdır.

****) Reyhan (Rixana Yêzîdî): Seksenli yıllarda Avrupa'dan PKK'ye katıldı. 1989'da bayanların sorumluluğuna getirildi. 1994 yılında örgütünden ayrıldı, Avrupa'da yaşıyor.

*) Sarı Baran: KDP kökenlidir. PKK'ye grup aşamasında katıldı. 1984 Şemdinli baskınına gerçekleştirenlerin yöneticisi. 3.Kongrede (1986) Merke Komiteye getirildi. 4.Kongrede MK. Politbüroya getirildi. Kongre sonrasında Öcalan'a ters düştüğü için soruşturmaya alındı. Mehmet Şener ile birlikte PKK'den ayrılarak KDP bölgesine geçti. PKK Vejin örgütünü kurdular. Dersimlidir.

**) Gönül Tepe (İhtiyar Sakine): PKK kuruluşunda bu partiye katıldı,12 Eylül sonrası yurt dışına çıktı, PKK'de birçok olaya tanık oldu. 6.Kongrede delegeler tarafından divan üyeliğine seçildi ancak Öcalan tarafından kabul edilmedi. 7. Kongrede MK üyeliğine getirildi.

***) Cuma, Cemil Bayık: PKK kurucularından, kuruluş kongresinde Öcalan'ın yardımcılığına getirildi, cunta döneminde yurt dışına çıktı. Kuruluşundan bu yana hep merkez komitede yer aldı.

*) Sakine Cansız (Polat): Grup aşamasında PKK'ye katıldı, 1979 yılında yakalandı, Diyarbakir cezaevindeki direnişiyle ün yaptı. 91 yılında Bekaa'ya gitti. Mehmet Şener'in öldürülmesinden ötürü muhalefet etti, uygulamaya alındı ve teslim oldu.

*) Selim'in Kitabı: Selim Çürükkaya, PKK'nin kurucularından olup,1979 1991 arası Diyarbakir cezaevinde yattıktan sonra Bekaa'ya gitti. 5 Temmuz 1993'te Bar Elias kampında PKK'den kaçarak Avrupa'ya yerleşti. Apo'nun Ayetleri adlı kitabı, İsveç'te Gotap Matbaasında basıldı. Bu kitapta yazılanlardan ve yazarının başkaldırısından ötürü, PKK tarafından kara listeye alındı. Çürükkaya, şimdi Almanya'da yaşıyor.

*) Mehmet Şener: PKK kurucularından. 12 Eylül döneminde yakalandı, uzun yıllar Diyarbakir cezaevinde kaldı, oradaki örgüt temsilcilerinden ve direniş örgütleyicilerinden biriydi. 1990'da bırakıldıktan hemen sonra Bekaa'ya gitti. Partideki değişikliklere ve Öcalan iktidarına muhalefet etti. 4. Kongrede yer aldı ve Suriye çalışmalarının (Öcalan ilişkilerinin) soruşturulmasını, finans konularının Öcalan'dan alınarak MK'ya devredilmesini kongreye önerdi, bu öneriler kabul edildi. Öcalan bu durumu tehlikeli buldu ve soruşturmaya aldırdı. MK Politbüro üyesi iken Sarı Baran ile birlikte PKK'den ayrılarak KDP bölgesine geçti. Burada PKK Vejin örgütünü kurdu. 1991'de

Suriye'nin Qamişlo kentinde Suriye Muhaberatı ve PKK'lilerce öldürüldü.